DESPRE ORIGINEA BARBARILOR,
CARE AU DISTRUS IMPERIUL ROMEI

11 CĂRȚI
GETICUL
(despre Geți, Masageți, Gepizi, Huni, Vandali, Ostrogoți și Vizigoți)

CRONICĂ NECESARĂ NAȚIUNILOR AMINTITE

- de NICOLÒ ZENO -
VENEȚIA
(1557)

traducerea şi introducerea
de
Ana-Maria V.G. Moraru

Despre Originea Barbarilor

Introducere

Nicolò Zen jr. (italianizat Zeno, 1515-1565) este istoric italian şi patriciu Veneţian, membru al *Consiliului celor X*, cea mai înaltă magistratură Veneţiană a *Serenissima Repubblica di Venezia*. Personalitate "de un elevat intelect, de promptă elocvenţă, mare iubitor al Patriei, mare matematician, mare cosmograf, dar mai presus de oricine altcineva, un minunat istoric"[1], Zeno este autorul a 4 mari opere ce acopereau diferite perioade istorice ale oraşului Veneţia. Volumul de faţă, "Despre Originea Barbarilor", este singurul din *Istoria Universală* (*Cronica*, din prima ediţie) care a mai rămas, celelalte dispărând în sec. al XVII-lea, conform mărturiei lui Casali[2].

Despre genealogia familiei, cardinalul P. Zurla va scrie: "familia Zeno are o antichitate atât de avansată, încât îmi este minunat să spun şi îmi este incredibil să afirm că observând cronicile, istoriile şi cele mai antice scripturi din Venezia, Padova, Marca Trevigiana şi Roma, am tras concluzia că originea acesteia este augusta *gens Fannia* consulară şi imperială a Romei".[3] Cu alte cuvinte, ilustra familie Zeno exercita un rol dominant în lagună de peste 1.000 de ani, rădăcinile acesteia fiind puse încă din timpul Împăratului Zenone şi al Papei Leone al II-lea. Nobila casă a contribuit la Republica Veneţiană cu un titlu de Doge (Dogele Ranieri/ Renier Zen, în 1.222 e.n.), un titlu de Amiral (Carlo – erou în lupta de la Chioggia, împotriva flotei Genoveze), un comandant (Piero – supranumit *Dragonul,* datorită dragonului încrustat pe scut, care a condus cu succes flota Veneţiană împotriva Turcilor şi Scaligerilor), 2 navigatori exploratori ai Atlanticului de Nord (Nicolò şi Antonio – foarte cunoscuţi pentru Harta Zeno, care combate descoperirea Americii de către Cristofor Columb; primul, Nicolò senior, este unul dintre cei 12 Oratori trimişi de Senatul Veneţiei cu 5 galere pentru a-l readuce pe Pontif, la Roma), 13 procuratori, prelaţi şi mulţi alţi nobili ai Republicii.

După moartea tatălui său, Zeno are acces la anumite documente, scrisori şi hărţi antice aflate într-un bun stadiu de conservare, pe care le găseşte în mansarda casei sale şi care aparţin iluştrilor săi străbuni. Plecând de la cercetarea acestora, îşi începe studiul pentru Istoria sa, pentru a cărei completare va achiziţiona, în propria librărie, lucrările a peste 1.600 de Scriitori diverşi, din toate timpurile[4]. Împăratului Carol al V-lea îi plăcea foarte mult să-l audă pe Zeno vorbind despre această lucrare, în care - spunea Zeno - "am făcut cunoscute lucruri pe care nimeni, niciodată, nu le-a predat cuiva şi pe care niciun cercetător nu ar fi avut de unde să le ştie". Vorbea astfel, pentru că "acest erudit şi elegant scriitor a avut posibilitatea de a consulta nu numai documentele vechi ale familiei Zeno, dar şi cele mai inaccesibile manuscrise ale arhivelor din Veneţia."[5] Meritul lui Zeno este acela de a combate şi de a corecta Analele antice ce fuseseră scrise (Giustiniano, Sabellicus - printre alţii) în greşeala tradiţională pe care Scriitori o produc, atunci când copie unii de la alţii fără o critică, acurateţe sau explicaţie a evenimentelor. Procuratorul M.Foscarini îi va scrie Dogelui Loredano: "Zeno a examinat cărţi care erau foarte puţin cunoscute în vremea sa şi, mai mult decât sigur, s-a

1 P. ZURLA, *Dei viaggi e scoperte settentrionali di Nicolò ed Antonio Zeni*, pag. 8, Venezia (A.1819)
2 S. CASALI, *Gli annali della tipografia veneziana di Francesco Marcolini*, Forli (A.1861)
3 P. ZURLA, *Di Marco Polo e degli altri viaggiatori Veneziani più illustri*, pag.15, Venezia (A.1818)
4 P. ZURLA in Francesco Patrizi, *Dialogo dell'Istoria Universale*, Venezia (A.1560)
5 *Idem,* pag.281

bazat şi pe informaţiile unui Scriitor apocrif. A fost printre primii istorici care şi-a dat silinţa de a cerceta Istoria Europei şi a Asiei, înregistrând fapte petrecute cu multe secole înainte, deschizând şi altora calea spre cunoaşterea originilor Geţilor, Masageţilor, Gepizilor, Hunilor, Vandalilor, Ostrogoţilor şi Vizigoţilor. Cu toate acestea, s-a folosit de Herodot şi Berosus Caldeul, dar pentru că la vremea aceea studiul acestora nu atinsese apogeul, consiliem ca cititorul să-şi menţină vigilenţa".[6] Stimat de istorici, contemporani de-ai săi, dar şi dojenit pentru alegerea anumitor surse, Nicolò Zeno va propune o abordare insolită a evenimentelor spunând, à-propos de războiul Troian: " războiul din Troia nu a fost aşa cum ni l-au descris Homer, Dares Frigianul şi Dite Candianul. Chiar cred că ultimii doi autori au fost inventaţi de către Greci, pentru a-l susţine pe Homer, scriind istorii care să mărească încrederea în imaginaţia acestuia; ştiu că este foarte greu să scot din rădăcini, ceea ce a fost bine împământat!".

Deşi angajat în delicate chestiuni publice în organizarea Arsenalului Veneţian, Zeno decide că "un atât de important memorial nu poate fi pierdut", după cum el însuşi afirmă. Editorul F. Marcolini îi va face o vizită şi va încerca să primească dreptul de publicare a operei, dar Zeno îl refuză; îi împrumută manuscrisul, care se afla încă în stadiul de schiţă, cu condiţia expresă de a nu-l arăta nimănui. Marcolini este copleşit însă de Istorie şi hotărăşte să o editeze, în 1558, dezobedienţă bine venită căci, aşa cum am mai spus, celelalte scrieri vor dipare după mai puţin de un secol. Dorind să obţină clemenţa lui Zeno, Marcolini îi va dedica această lucrare Monseniorului Daniele Barbaro, Patriarh de Aquileia, rudă şi bun prieten al lui Nicolò Zeno.

"*Despre originea Barbarilor*" contribuie semnificativ la înţelegerea şi încadrarea unei perioade obscure a istoriei în perspectiva etnografică a Europei. Opera este divizată în 10 cărţi: Geţi, Masageţi, Gepizi, Huni, Vandali, Ostrogoţi, Vizigoţi, iar ultimele trei, despre Longobarzi, Franci şi Arabi, sunt excluse din titulatura Getică.

ÎN MEMORIA PATRICIULUI NICOLÒ ZEN
ŞI PENTRU ONOAREA
STRĂBUNILOR NOŞTRI!

Prin această lucrare se intravede punerea în discuţie a originii poporului Getic, a sinuoasei sale migraţii ce a dus la popularea treptată şi parţială a continentului European. Prin inflexiunea numelui, Geţii devin Goţi la începutul secolului al III-lea, foarte probabil din cauza Damnatio Memoriae impusă de Împăratul Caracalla care edictează pedeapsa cu moartea pentru folosirea derivatelor Getice (Geta, Getic, Geţi). Geţii îşi continuă parcursul istoric sub noul nume de **Goţi**, aceasta reprezentând pagina albă de aproximativ 1.000 de ani a Istoriei noastre, de la Antichitatea târzie şi până la Evul Mediu timpuriu. Din Suda aflăm că Dio şi-a întitulat Istoria despre Goţi *Getica;* Spartian, in Caracallus, spune *Quod Gothi Getae dicerentur* ("Goţii care-şi spuneau Geţi") şi "Geticus quasi Gotticus"; Claudiano îi numeşte, în poemul său, pe Goţi Geţi şi scrie despre războiul Gotic intitulându-l *De Bello Getico*; Sidonius Apollinaris îi numeşte Geţi pe Goţi, iar în epistola către Trigetius îi numeşte pe Ostrogoţi, Masageţi; Ausonius, vorbind despre Goţi spune:

Quæ vaga Sauromates sibi junxerant agmina Chunis
Quæque GETIS sociis istrum adsultabat Alanus.

Orosius spune *Getæ qui et nunc Gothi* ("Geţii care acum sunt numiţi Goţi"); San Geronimo, *in præf. Epis.2 ad Galat.* spune că Goţii erau numiţi Geţi în antichitate; Ennodius, în Panegiricul lui Teodoric, Regele Goţilor: *Nam illud quo ore celebrandum est quod GETICI instrumenta roboris, dum provides ne interpellentur otia nostra, custodis?;* Procopius spune "Goţii sunt rasa Getică"; Iordanes îşi intitulează lucrarea *De Getarum sive Gothorum, origine et rebus gestis* şi foloseşte constant Geţi şi Goţi, ca sinonime, iar în *De Regn.Success.* spune Decius *bellantibus Getis occubuit*; Isidorus, *Origin. lib. ix.c.2.* spune că Geţii şi Goţii sunt unul şi acelaşi popor. Iar toate aceste

6 M.FOSCARINI, *Della letteratura Veneziana*, pag. 405, Padova (A.1770)

informaţii se găsesc în Dizertaţia eruditului istoric Scoţian, John Pinkerton[7]. Adaug, Goţii nu au invadat niciodată Dacia-mamă, ci doar au combătut asedierea ei de către Romani. Atanaric, al cărui nume, se spune, se traducea în limba lui prin 'întuneric', a construit un lung zid de protecţie, la Galaţi, pentru a apăra Geţia de invazia Hunică. Acest zid se va numi astăzi 'Valul lui Traian' şi-i va fi atribuit acestui “herba parietaria”, în mare ignoranţă şi degenerare a Istoriei. Ostrogota, de aici denominaţia Ostrogoţi, se naşte în Moldova, iar Alaric (numit de poetul Prudentius Clemens *Geticus Tyrranus*), la Dunavăţu-de-Jos, în Tulcea. Familia Dinastică a Amalilor îşi are rădăcina în Moldova, căci acolo s-au refugiat rebelii Geţi, atunci când Dacia a fost invadată de Traian; strănepotul lui Gapto/Capto, Amal, va da numele Dinastiei în memoria triumfului asupra Romanilor, străbunicul său ucigându-l, sub comanda lui Decebal, pe Cornelius Fuscus. În perioada de început a utilizării vocabulului 'Got', acesta indica exclusiv ramura Ostrogotă, căci Vizigoţii apar în Istorie după mai bine de 100 de ani: Socrate Scolasticul, istoricul ecleziast al Imperiului de Orient, contemporan primului război Gotic, înregistrează clar apariţia Vizigoţilor[8], în anul 376 e.n., negând astfel concomitanţa apărută la Iordanes. De altfel, întreaga Istorie a Ostrogoţilor şi Vizigoţilor, a neamului nostru care nu a învins, ci a desfiinţat Imperiul de Occident, în 476 e.n., îşi are începuturile în Moldova, în Ţara Oium, la Meotida. Acolo s-au născut primii Regi ai ambelor familii şi de acolo au plecat spre ocuparea Septentriunii. Este uluitor cum întreaga Dinastie a Amalilor sau a Balţilor, a Regilor sau Judecătorilor lor, nu se găseşte înregistrată cu dată şi loc de naştere, în niciun document. Atanaric nu este un Vizigot: el este Got (teruing/terving), aşa cum este Fritigern; lupta dintre ei, pentru putere, îl constrânge pe Fritigern să treacă Dunăre, să ceară ajutor Romanilor şi să promită, în schimb, convertirea la catolicism. Acesta este momentul în care Goţii ce-şi vor trăda credinţa şi-l vor urma pe Fritigern, vor fi numiţi Vizigoţi sau Goţi Minori (Ostrogoţii devin Goţii Majori). Ulfila şi, mai înainte,Teofil erau iniţial Catolici, după spusele lui Sozomen[9], şi supuşi Imperiului Roman. Nu au reuşit convertirea religioasă a Goţilor (Zalmoxieni, prin excelenţă) la catolicism, şi au propus, abia apoi, arianismul.

În compoziţie, s-a mers pe principiul selectării unor informaţii şi personaje istorice care, datorită eroismului demonstrat în evenimente belice, au şi dat prilejul Poeţilor de atunci să-şi încerce condeiul şi fantezia, transformând cronografia în fantastice legende. De o imensă importanţă este discursul pe care Diurpaneus, tatăl lui Decebal, îl face în faţa popoarelor Germanice şi Scitice, în Cartea a doua (despre Masageţi). El le vorbeşte acestor două naţiuni consanguine într-o singură limbă, comună tuturor. Iar dacă nici braconierii de vestigii arheologice, nici istoricii sau localnicii de la Şona nu au reuşit să desluşească misterul Piramidelor, o explicaţie o putem găsi ìn Cartea a IV-a (despre Huni) a lui Zeno, când fraţii Amali, Teodemir şi Vuidemir, vor ridica tumuli şi moviliţe pentru a răzbuna şi săţia moartea fratelui lor Vualamir. Mai este de notat, că sub diverşi Căpitani, Geţii au ocupat întreaga Germanie, dintr-o colonie de-a lor ieşind popoarele *Cate*, cele mai valoroase şi beligerante popoare ale Germaniei, de o excelentă disciplină militară - conform spuselor lui Tacit. În timpul Regelui Get Corillus, Caţii se vor diviza şi vor da naştere unei noi populaţii, cea a *Batavilor* (Olanda). O altă colonie Getică a fost alungată în munţii Suediei unde a început prelucrarea fierului şi a purtat numele de *Gotini*; alţii au ocupat Panonia Superioară (Austria) şi Panonia Inferioară (Croaţia şi parte din Ungaria) şi au purtat numele de *Gotoni*. O altă informaţie foarte importantă este cea a Împăratului Aurelian, care era de origine Get şi născut în Dacia, pe care Claudio l-a plăcut foarte mult şi l-a dorit ca succesor la Imperiu. Zeno este uimit de faptul că Iordanes nu face nicio menţiune despre originea acestuia, deşi ”numai dacă-i priveai gesturile, îl recunoşteai ca fiind dintre ai săi (n.t. Iordanes)”. Poate acesta este şi motivul pentru care Aureliano a abandonat definitiv Dacia şi a plecat spre Asia, înspre Perşi, decizie de neînţeles şi astăzi pentru mulţi istorici.

Una dintre cele mai folosite surse ale lui Zeno este Berossus Caldeanul, care a trăit în timpul lui Alexandru cel Mare. Ca sacerdot al lui Belus Zeus din Babylon a avut toate cunoştinţele şi

---

7 J.PINKERTON, *An Enquiry into the History of Scotland*, pag.8, Edinburgh (A.1814)

8 JOHANN JAKOB MASCOV, *De' Fatti de' Tedeschi fino ai principio della monarchia de' Franchi*, pag.320, Venezia (A.1731)

9 EDUARDO PÉREZ PUJOL, *Historia de las instituciones sociales de la Espana goda*, pag.23, Valencia (A.1896)

tradiţiile din templul Caldean, iar majoritatea anticilor consideră istoria sa foarte atentă la adevăr. El a introdus astrologia mesopotamică în Grecia, instrument pe care îl considera esenţial în cunoaşterea omului. Aprecia că atunci când planetele sunt aliniate în semnul Capricornului, pământul suportă inundaţia, iar când se află aliniate în Rac, pământul suportă arderea. Unica operă a lui Berossus este Istoria Babiloniei dedicată lui Antiochus I, text dispărut, dar fragmente salvate prin operele lui Manethon, Abydenus şi Pollistor, în care se vorbeşte despre istoria lumii de la origini şi până în timpurile sale.

Exprimarea întâlnită în această lucrare (schiţă) este specifică secolului al XVI-lea şi înregistrează grave carenţe topice şi de frazeologie. Pentru cunoscătorii limbii italiene vechi şi nu numai, formatul .pdf al originalului poate fi descărcat gratuit de pe Google/ Books ("Dell' origine de' barbari", Nicolò Zeno 1557).

DESPRE ORIGINEA BARBARILOR, CARE AU DISTRUS IMPERIUL ROMEI NAŞTEREA ORAŞULUI VENEŢIA 11 CĂRŢI

CRONICĂ NECESARĂ NAŢIUNILOR AMINTITE
ŞI SCRIERE SPECIALĂ PENTRU CUNOAŞTEREA
LUCRURILOR REALIZATE DE CĂTRE VENEŢI,
DE LA PRIMA ORIGINE A ORAŞULUI
PÂNĂ ÎN ANUL
DCCC
(800)

CU PRIVILEGIU

IN VENEŢIA, PENTRU PLINIO PIETRASANTA
M D LVII
(1557)

PREASFINŢITULUI REVEREND
MONSENIOR M. DANIEL BARBARO
ALES PATRIARH
DE AQUILEIA

Am avut deja din anii trecuţi dorinţa de a vedea o parte dintr-o anumită Istorie scrisă de un nobil şi doct gentilom al acestui oraş, cu care nu aveam o mare familiaritate, datorită gentileţei şi amabilităţii sale extraordinare. I-am făcut totuşi această cerere şi mi-am dat seama că nu a fost prea mulţumit. Mai mult, deşi am arătat respectul meu tuturor din Magnifica sa casă, poate datorită afecţiunii pentru lucrurile sale, totuşi a socotit ca eu să împrumut şi să citesc lucrarea cu condiţia expresă de a nu o scoate la lumină şi de a nu o arăta nimănui. El avea dreptate, căci acest Domn a procedat aşa cum procedează excelenţii Pictori care atunci când doresc să realizeze imagini de o oarecare importanţă, fac mai întâi câteva schiţe şi apoi reduc una dintre acestea la acea formă care mai mult îi satisface. Cu alte cuvinte, a muncit foarte mult în Istorii pentru beneficiul comun, orice oră liberă a pus-o în slujba acestui scop, iar aceste scrieri îi trebuie ca un fel de memoriu, pentru ca apoi să le revadă şi să le aducă la perfecţiune şi acurateţe. Până acum nu s-a ocupat de ele, fiind ocupată Domnia Sa cu chestiunile publice. Eu nu am dorit însă ca o bogăţie atât de mare să rămână ascunsă, în special pentru că este foarte necesară, dar mai presus pentru a cunoaşte Originea acestui ilustru oraş Veneţia. Şi pentru că lumea nu a avut şi nu va avea niciodată un lucru atât de rar la care să contemple, m-am hotărât să o scot la lumină şi să v-o dedic dumneavoastră, Preasfinţit Reverend, din 3 motive: primul, pentru că am acelaşi suflet ca al autorului şi Domnului meu; pentru că sunt sigur că numele Domniei Voastre Reverend, va reduce puţin indignarea autorului faţă de dezobedienţa mea, aşa cum marele Daniel a umilit ferocitatea Leilor; al doilea, pentru că Vă voi fi un perpetuu debitor, pentru cordiala dragoste şi bunătate sufletească cu care mă trataţi, nu numai prin cuvinte, dar şi prin fapte; al treilea, pentru a îndulci imaginea acelui glorios nume şi prenume al marii case B A R B A R E, care a rămas neplăcut în memoria Istoriei, numele, prenumele şi faptele atroce ale popoarelor Barbare, care nu numai că au invadat şi ruinat iubita noastră mamă, Italia, dar şi lumea întreagă. Şi în plus, pentru că de la victoria Barbarilor, aşa cum Scipione Africanul şi-a luat numele, aşa Domnia Voastră aţi primit numele de acel onorat gentilom, pe care l-aţi descris mereu din prisma unicelor şi nobilelor sale virtuţi. Pentru toate aceste motive şi pentru că nu am revelat nimănui numele autorului, am încredere că interpunerea dumneavoastră, Preasfinţit Reverend, nu numai că îl va face pe magnificul Autor să mă graţieze, ci va deveni chiar benign şi poate îmi va face fantasticul cadou al prelungatei sale munci, a Istoriei sale Universale. În aceasta, cu o extraordinară cronologie se observă toate particularităţile antice şi adevărata Istorie a naţiunilor de la începuturi şi până în timpul de astăzi, a războaielor dintre Zei, pe care Grecii le-au preschimbat în fabule, fapte care au fost atât de bine exprimate şi atât de detaliat, încât cele mai frumoase 3 limbi, anume Greaca, Latina şi Vulgara vor avea mult mai mult de învăţat, decât au avut până acum. Această parte a Barbarilor, cred (dacă nu mă înşel) că este a şasea sau a şaptea Deca a acestei bogate Istorii Universale a acestuia. Şi sunt convins că lucrarea va fi citită cu multă delectare de pasionaţi, fiind plină de un nu ştiu ce, de o rară noutate. Eu, în timp ce dumneavoastră, Preasfinţit Reverend, veţi încerca cu tot posibilul să-mi recâştigaţi graţia magnificului Autor, eu mă voi ruga din toată inima Domnului nostru, să vă ofere o viaţă lungă dumneavoastră şi Magnificului autor, cu sinceritate şi lealitate din suflet. Din Veneţia,
X V Februarie.
M D L V I I

humiliſs.& divotiſs. ſervitore
Francesco Marcolini

ARGUMENT ASUPRA LUCRĂRII *GETICO*

În prima carte a acestor Istorii se vorbeşte despre Insula Scandia locuită de fiii lui Haran, care la rândul său a fost fiul lui Samo iar acesta, fiu al lui Noe. Se spune că Berig, fiul lui Geter, a plecat de aici împreună cu Colonia sa şi, traversând mlaştina Tanais s-a despărţit de Gangaric. Celor care l-au urmat, le-a dat numele de Geţi, după tatăl său, nume de care m-am servit şi eu pentru a intitula cele 7 cărţi ale acestui Deca, *Getici.*

Aşadar, Masageţii care au ales să îl urmeze pe Gangaric proveneau de asemenea din aceeaşi stirpe, deşi unii spun că ei ar fi avut originea din două Colonii, cea a lui Mesla şi cea a lui Geter, şi asta datorită compoziţiei numelui. Şi pentru că o navă din cele două cu care Berig plecase din Scandia s-a pierdut, ajungând mai târziu în Gotiscaţia, acei Geţi care întârziaseră şi erau sub comanda lui Gepanta, care în limba lor se traduce prin *lene*, *întârziere,* şi-au luat numele de Gepizi; despre aceştia, care erau de acelaşi sânge cu ceilalţi Geţi, voi vorbi în Cartea a Treia.

Hunii, despre care voi scrie în cartea a IV-a, chiar dacă pe linie paternă făceau parte din altă stirpe, nu se poate spune că nu au avut însă mamele de sânge Getic; Istoria spune că, având Filimer în armata sa anumite femei vrăjitoare, care îşi foloseau arta pentru a face mult rău, au fost alungate nude în deşertul Scitic, unde trăiau bărbaţi sălbatici. Uniunea dintre femeile Getice şi aceştia a dat naştere naţiei Hunilor.

Şi, deşi Cartea a Cincea este dedicată Vandalilor, aceasta nu ar fi trebuit să fie integrată într-unul dintre titlurile *Getice*, ei neavând aceeaşi origine sanguină cu Geţii, chiar dacă ieşiţi din aceeaşi Insulă şi născuţi fiind din unul dintre fraţii lui Geter; nouă ne-au plăcut însă şi le-am dat acelaşi nume.

Trebuie să avertizăm că Deceneu, venit printre Geţi în vremea Regelui Burebista, era considerat al doilea geniu, după Zalmoxis - care dăduse legile naţiunii. El a reuşit să-i convingă pe Geţi în a deveni faimoşi prin intermediul armelor; vor pleca astfel spre noi cuceriri cu diverse armate şi îşi vor asuma multe nume, dar în principal îşi vor schimba numele din Geţi în Goţi, acesta fiind viciul timpului care alterează, care mută, în felul său, numele unor certe naţiuni.

Imediat schimbat numele lor din Geţi în Goţi, a apărut o altă diversitate între ei: cei ce locuiau în Răsărit şi-au schimbat numele în Ostrogoţi şi erau conduşi de antica familie a Amalilor, care descindea din Filimer; cei ce locuiau partea Apusului s-au numit Vizigoţi şi erau conduşi de familia Balţilor, descendenţi din Hercule Egipteanul şi din Regina Ilea a Geţilor. Ei vor fi numiţi astfel datorită Balţului sau centurii de aur cu care s-a strâns la brâu Scita, fiul minor al lui Hercule şi al Ileei, care ulterior va fi numit Scita Baltul.

Ostrogoţii au fost foarte faimoşi în Italia sub Regele lor Teodoric din casa Amalilor, iar Vizigoţii, din casa Balt, au domnit mai presus în Spania. Este astăzi opinia multora, că actualul împărat Carlo al V-lea este urmaşul, pe linie maternă, prin bunica sa – Regina Isabela I a Castiliei – a acestor srăbuni. Totuşi, autorul nostru, căruia îi dovedim toată încrederea noastră în materie, demonstrează clar că stirpea Regilor Vizigoţi va lua sfârşit o dată cu investitura Regelui Don Roderigo, care şi-a pierdut viaţa sub Mauri, în acel război ce a durat 8 zile; în munţi, Spaniolii l-au numit Rege pe Don Pelagio care nu era de sânge Gotic astfel că, o dată dispăruţi Vizigoţii din Spania, din această foarte antică naţiune nu au mai rămas alte amintiri în lume.

Acest lucru dorim să-l demonstrăm, de aceea am şi ales ca cele 7 cărţi să fie intitulate *Getice.* Cu toate că şi Longobarzii au venit tot din Insula Scandia, nu este certă însă originea lor, dacă sunt sau nu descendenţi ai Geţilor. Dar, pentru a nu crea confuzie, am adăugat fiecărei Cărţi propriul titlu, aşa cum se poate vedea, în următoarea pagină.

Lecturaţi deci dragi cititori şi bucuraţi-vă de aceste nobile dificultăţi ale unui mare om şi să trăiţi în graţia lui Dumnezeu!

TITLURILE TUTUROR CĂRŢILOR

PROOEMIUM AL AUTORULUI
IN GETICO

DESPRE ORIGINEA ŞI FAPTELE BARBARILOR CARE,VENIŢI DIN SEPTENTRIUNE, VOR DISTRUGE IMPERIUL ROMEI

Războaiele dintre ei, primele migrări şi sfârşitul

Sunt atât de variate opiniile legate de lucrurile antice şi de începuturi şi atât de diferit narate de către autori, încât este foarte dificil a înţelege adevărul; dar timpul, despre care este vorba în Istorie, cu a cărui măsură se lucrează ordonat, face cunoscută eroarea celor care nu l-au observat; acolo unde anumite naraţiuni au fost făcute fără fundament, timpul a venit la o dreaptă judecată, iluminând Istoria şi înregistrând acţiunile umane.

Nici nu se poate da crezare vreunei naţiuni în particular, cum ar fi celei Greceşti sau Latine; dar, considerându-le şi pe una şi pe alta şi orice altă antică şi modernă Istorie, cu timpul se poate ajunge împreună la adevăr. Pentru că fiecare naţiune, pentru afecţiunea demonstrată pentru propriile lucruri şi pentru gloria propriilor străbuni, a inventat multe poveşti.

Cea Greacă, de exemplu, care deşi ultima dintre naţiuni în înţelegerea ştiinţelor, se crede prima şi afirmă că primele colonii ale lumii au ieşit de la Greci. Sciţii povestesc doar despre victoriile lor şi nu aduc vorba de înfrângeri. Egiptenii s-au dezvoltat în timp, dar ei îşi pun o Dinastie peste alta, două Dinastii sau puteri care să fi domnit în acelaşi timp. Caldeii şi Evreii spun adevărul mai mult decât oricare, doar că vorbesc numai despre ei şi foarte puţin despre alţii, nefăcând astfel lumină în Istorie. Latinii, doar cei din urmă, au scris bine şi cu fidelitate războaiele din timpurile lor, dar în antichitate, imitându-i pe Greci, au căzut în multe erori. Francezii şi Spaniolii au inventat multe lucruri şi Vulgarii limbii noastre, conduşi de plăcerea stilului, au introdus în scrierile lor multe elemente de fantezie, fără a fi interesaţi de adevăr.

Din această cauză, pentru a reuşi a înţelege ceva şi a se apropia cât mai mult de adevăr, este necesar să scoatem din fiecare limbă anumite defecte. În aceste Cărţi *Getice* ale mele, fără a avea o deosebită grijă la alegerea cuvintelor sau la excelenţa stilului, voi antepune nararea judecăţii oamenilor; şi din toate lucrurile, le voi povesti doar pe cele pe care, prin antica lor origine, le-am judecat a fi demne de a rămâne în memorie.

GETICUL
CARTEA ÎNTÂI
(despre Geţi)

În Istoriile Caldeilor ale lui Berosus este scris că Noe, plecat din Armenia, l-a lăsat în locul său pe Sabacio, zis şi Saga sau Prea Înaltul Pontefice. De frica lui Nino – primul Rege al Asiriei, numit de oamenii săi *Hercule* – Saga a traversat fluviul Tanais (n.t. Don) şi s-a îndreptat deasupra ţărmurilor Mării Ocean, numită ulterior Marea Livonică, iar astăzi Marea Septentrională, care se află situată deasupra Mării Germanice.

Îi va lua cu el pe cei patru fii ai lui Haran: Messa, Ul, Ur şi Geter, amintiţi de Moise, în Geneză. La început au locuit împreună deasupra Mării despre care am vorbit, pentru ca apoi Sabacio Saga să plece în Italia, loc în care va fi apelat *Saturn*. Cei patru fraţi şi coloniile lor au locuit acele părţi astfel:

- din Messa vor ieşi acele popoare care vor da numele provinciei Mezia. Separându-se, unii s-au stabilit la ţărmul Mării Majore (n.t. Marea Neagră), adică în Mezia Inferioară, care este Valahia de deasupra Dunării, iar alţii, în Mezia Superioară, adică în Serbia şi Bulgaria de astăzi;
- din Ul, al doilea născut, vor ieşi popoarele Ulmerige, despre care aminteşte şi Herodot. Aceştia au locuit acea parte care astăzi se numeşte Moscovia şi care au luat mai târziu numele de Vandali, aşa cum voi povesti mai departe;
- din al treilea fiu, Ur, au ieşit popoarele Urone, despre care nu avem nicio informaţie de la niciun scriitor;
– din Geter, al patrulea fiu, au ieşit Geţii, cărora le dedic această Carte. Traversând acea Mare care, la fel ca şi astăzi, şi pe vremea aceea era îngheţată, îşi va stabili acolo locuinţa, în Peninsula Scandia. Aceasta se află sub Cercul Arctic şi este foarte geroasă, din această cauză apele mărilor se îngheaţă făcând astfel posibilă tranzacţia cu mărfuri şi facilitează trecerea armatelor, aşa cum mărturisesc Ziegler, Papa Nicolae I şi Olaus Magnus care au descris multe particularităţi ale acestei provincii.

Strabon, Pliniu şi Ptolemeu vorbesc în mod evaziv, dar Iordanes, Paulus Diaconus şi Procopius au amintit-o des, unii numind-o Scandia, alţii Scandinavia sau Scandinaria. In tăbliţele sale, Papa Nicolae I aşază aici Alania, Norvegia, Groenlanda, Suedia, Goţia şi recunoaşte două Goţii; Olaus Magnus adaugă Finemarche, Scrisinia, Botria, Biarmia, Lappia, Carelia. Aceste provincii ţin de la Polul Arctic până la al 59°, iar pe lăţime de la al 40°, până la al 18°. Aceasta este şi descrierea făcută de Ziegler din Landau[10], pe care o putem vedea în tăbliţele sale.

O dată cu moartea lui Geter, din cauza geroasei ţări o parte din colonia sa va pleca de aici şi se va reîntoarce în Sciţia sub conducerea lui Berig, al doilea fiu al lui Geter, cealaltă parte hotărând să rămână acolo. Astfel Berig va lua cu el doar trei nave, care au fost printre primele construite în lume. Căci înaintea lui, Telechines din Egipt construise multe altele şi cu ajutorul lor trecuse în Rodos locuind apoi acea Insulă; Telechines a fost deci primul constructor de nave, iar Berig - al doilea, dar în acea mare, Berig a fost primul constructor navigator.

Ieşit din Insula Scandia cu cele 3 nave, în anul 270 după Diluviu a fost surprins pe mare de o furtună şi una dintre navele sale s-a rătăcit. Celelalte au ajuns în Gotiscanţia, la ţărmul Mării Germanice, unde au poposit pe o scurtă perioadă, deoarece au fost întâmpinaţi şi atacaţi de către Ulmerigii. După ce au obţinut victoria, Geţii s-au luptat apoi cu Vandalii, popoare ieşite din Ulmerigi, cărora le vor locui ţara în jurul anului 140 (n.t. după Diluviu).

Lui Berig Filogus i-au succedat Regele Arigis, apoi Gangaric, care-l va avea ca fiu pe Filimer. Sub comanda lui Gangaric, Geţii au ajuns la graniţa cu Sciţia, care pe vremea aceea era numită Ouin şi se afla lângă mlaştina de unde izvorăşte Tanais (Don) şi fluviul Volga, numit şi Ras. Aici, Filimer a construit un pod dar, neconsiderând greutatea pe care ar fi trebuit să o suporte, podul s-a

10 = matematician, teolog şi cosmograf

rupt şi, în urma surpării malurilor, Gangaric nu a mai putut reface o altă punte rămânând izolat cu ceilalţi Geţi, pe o lungă perioadă. Văzând că nu se mai poate unifica cu ceilalţi Geţi, Filimer a plecat în căutarea altor teritorii de locuit, ajungând în anul 500 după Diluviu la graniţa popoarelor Spale, care i se vor opune cu o armată considerabilă.

Aceşti Spali, numiţi de Herodot Sciţi Pastori, au fost învinşi de către Geţi care, ulterior, vor ocupa acea provincie. Spalii şi-au adunat oamenii salvaţi şi-au făcut o nouă armată şi şi-au abandonat ţara pe care nu reuşiseră să şi-o apere. Vor ajunge lângă Cimeri care, văzându-se asaltaţi dintr-o dată, nu au ştiut cum să reacţioneze: cei mai bătrâni, mai nobili şi mai puternici spuneau să-şi apere Patria, dar poporul, nedorind să-şi încerce norocul în luptă - care de cele mai multe ori este incert, voia să se retragă şi să caute alte teritorii de locuit. Diviziunea în păreri a făcut să se nască discordia între ei şi până la urmă au ajuns la arme şi s-au omorât unii pe alţii.

Spalii au profitat de această situaţie şi i-au atacat, alungându-i şi urmărindu-i până în Media unde, pe o perioadă de 28 de ani, vor produce mari pagube şi distrugeri. Reîntorşi în ţara pe care o luaseră Cimerilor au găsit un nou prilej de război, pentru că femeile care rămăseseră acasă şi nu-şi urmaseră bărbaţii într-o călătorie atât de lungă se însoţiseră cu sclavii lor, toţi nevăzători, conform obiceiului; se născuseră astfel o grămadă de tineri care, atunci când şi-au văzut stăpânii reîntorşi, le-au opus rezistenţă. Într-un final, tinerii vor fi învinşi de către Spali şi obligaţi să se supună.

Din această cauză, Aristea din Proconnesus, Poet mult mai antic decât Homer, şi Orfeu vor cânta în versuri despre Arimaspi spunând că deasupra Munţilor Hiperboreei, în Sciţia extremă de la Marea Artică (n.t. Oceanul Arctic), popoarele erau într-o continuă mişcare şi luptă între ele.

Dar, întorcându-mă la *Istoria Geţilor*, după ce îi va alunga pe Spali, Filimer va veni să locuiască deasupra mlaştinei Meotide (n.t. Marea Azov), care acum poartă numele de mlaştina Zabaccea – porţiunea aflată la gura de vărsare a fluviului Tanais.

Aici, unele femei care foloseau o anumită artă malefică provocau multe răutăţi, fapt pentru care Filimer, considerându-le vrăjitoare, le-a alungat nude în sălbăticie şi în deşertul Sciţiei. Ele vor fi răpite de nişte bărbaţi nuzi şi păroşi, care trăiau în păduri şi se hrăneau cu fructe. Văzându-i goi şi plini de păr, Geţii au crezut că erau pe jumătate Capre şi au dat astfel Poeţilor material de scriere şi Pictorilor prilej de a desena femei frumoase răpite de *Fauni* şi de Ur. Din aceste vrăjitoare şi aceşti sălbatici va ieşi mai târziu naţia Hunilor, extrem de feroce şi de valoroasă care sub comanda lui Attila, aşa cum voi arăta mai departe în Istorie, va distruge mare parte din Italia.

După ce Filimer le-a alungat pe aceste femei, a început să-şi organizeze oamenii şi au trăit în pace în acea zonă, mulţi ani de-a rândul. După moartea sa, i-au succedat ceilalţi fii ai săi, despre care nu avem nicio informaţie, nici măcar a numelor lor. Dar, în timpul lor era o copilă, numită Ilea, care trăia într-o cavernă şi era adorată drept Zeiţă. Geţii credeau că este jumătate femeie - jumătate viperă, deoarece avea o haină ţesută din ierburi şi frunze, cu care se acoperea de la brâu în jos; nevăzându-se partea de jos, ei spuneau că este o viperă, căci ei se acopereau cu piei de capre, berbeci, cai, aşa cum şi astăzi o mai fac. Chiar eu, în călătoria mea în acele părţi, i-am văzut şi pe Tătari îmbrăcaţi în acelaşi mod.

Această Ilea a rămas însărcinată cu Hercule Egipteanul, dar mai întâi aş dori să vorbesc un pic despre originea ei, pentru ca Istoria să fie mai bine înţeleasă: după Diluviu, Noe a avut mulţi fii (despre care sper să vorbesc într-o viitoare operă, dacă Dumnezeu îmi va acorda această graţie) printre care şi Perseu Priscul, a cărui nepoată Hecate îi va genera pe Circe şi pe Aegialeus, primul Rege al Sicionilor. Circe s-a demonstrat a fi la fel de nemiloasă ca şi mama ei, care îşi otrăvise tatăl şi încercase acelaşi lucru şi cu Aegialeus; Aegialeus a reuşit însă să fugă împreună cu alte persoane, oprindu-se în Peloponez, unde va ridica oraşul Sicyon.

Rămasă singură, Circe a încercat să-şi otrăvească tatăl, pentru că acesta era foarte bătrân şi i se păruse ei că zăbovea prea mult ca să moară. În plus, acesta nu avusese încredere în ea şi i-o promisese ca soţie lui Scita, fiul Arassei. După căsătorie, Circe a primit putere autoritară, nu s-a mai îngrijit de bărbatul ei şi le-a ridicat atât de mult în rang pe femei, încât acestea, într-un final, şi-au supus bărbaţii. Nemaisuportând fala şi îngâmfarea acesteia, Scita o va alunga împreună cu toate femeile de pe teritoriul său, urmărind-o până deasupra Mării Septentrionale. Aici, Circe a găsit nişte bărci mici şi a trecut cu ele în Insula aflată în apropiere, fără ca Scita să o mai poată prinde. Din

această Insulă, sigură fiind că soţul ei ar fi dorit să o omoare, a început să facă rău tuturor navigatorilor. Grecii spun că această Insulă era Sicilia.

Pentru că nu a reuşit să-şi ucidă soţia aşa cum şi-ar fi dorit, Scita s-a reîntors în ţara sa, dar a greşit drumul de întoarcere şi a avut parte de multe aventuri neplăcute. Intrat în ţara Geţilor, deasupra mlaştinei Zabaccea, a luat-o de nevastă pe una dintre surorile lui Filimer, din această uniune luând naştere Ilea; între timp Scita a murit şi familia sa a rămas printre Geţi.

În timpul acesta, Oros Hercule din Egipt călătorise prin Africa şi, trecând în Europa prin Spania şi Franţa, s-a oprit în Germania, la caverna unde se afla Ilea. Hercule era fiul lui Osiris şi al lui Isis, fiii lui Cam şi ai Reei. Datorită faimei sale cucerită în urma glorioaselor victorii avute în întreaga lume, Ilea l-a primit cu plăcere şi a avut de la el patru fii: Agatîrs, Tusco, Gelon şi Scita. Drept urmare, Hercule îi va alunga pe descendenţii lui Filimer şi o va întrona ca Regină a Geţilor pe Ilea, acea provincie purtând un timp numele ei.

Dorind să plece şi întrebat de Ilea cărui copil să-i lase moştenire Regatul, Hercule i-a dăruit un arc şi o centură – care pe atunci se numea Balteu – ce avea la mijloc o cataramă din aur şi care fusese realizată în Spania; aceasta va fi prima dată când Sciţii vor cunoşte acest element (n.t. aur). Hercule i-a mai spus, că atunci când copiii vor fi ajuns la vârsta bărbăţiei, cel care ar fi luat arcul şi şi-ar fi încins la brâu Balţul - iar acesta l-ar fi cuprins, acela să fi domnit peste ceilalţi fraţi. Apoi a plecat spre Italia de unde îi va alunga pe Tiranni sau Tireni şi-l va chema la domnie pe Tusco din Sciţia, fiul Ileei.

Berosus spune că din Tusco au ieşit Tuscii, pe care astăzi îi numim Toscani. Ceilalţi trei fiii rămaşi cu Ilea şi ajunşi la vârsta potrivită au compărut în faţa înţelepţilor Geţilor pentru a se întrece în trasul cu arcul şi a-şi încinge brâul. Nici Agatîrs, nici Gelon, cei doi fraţi mai mari, nu au reuşit să treacă de aceste probe. Scita, singurul, a reuşit şi a devenit Rege primind numele de *Scita Baltul*, pentru a nu fi confundat cu celălalt Scita, bunicul său matern.

Imitând gloria tatălui său, Scita Baltul a plecat cu o imensă armată din ţara sa şi a cucerit toate provinciile situate între Dunăre, Marea Germanică, Rin şi Marea Majoră (M.Neagră), ajungând până la râul Aras. A dorit ca toate teritoriile cucerite de el să poarte un singur nume: Sciţia, renunţând astfel la vechiul nume *Oium*. Oferi apoi celorlaţi doi fraţi ai săi teritoriile învecinate, ai căror locuitori vor purta numele conducătorilor lor: Agatârşii şi Gelonii.

Urmaşii lui Scita s-au numit Balţi, iar armata sa şi descendenţii ei s-au numit Goţi Regali şi Sciţi Regali, pentru că erau soldaţii Regelui. Herodot spune că până la venirea lui Darius- fiul lui Hystaspes, aceştia se considerau superiori peste toţi ceilalţi. După moartea lui Scita, la un an după Diluviul din 680, succesor al Imperiului va fi Hercule Germanul, unul dintre mulţii săi copii.

Acesta va primi numele bunicului său şi-i va urma faptele în vitejie şi în experienţa armelor, cucerind Regatul Sarmaţiei, care acum se numeşte Samogeţia, Livonia, Lituania şi Tartaria. Cele patru provincii unite formau Sarmaţia, în Europa; pentru că în Asia, dimprejurul Tanais-ului (Don) şi a mlaştinii Zabaccea (M.Azov), până la Volga mai era o Sarmaţie, un Imperiu foarte puternic, pe care Scita deja îl supusese. După moartea lui Scita, pentru a-şi recâştiga libertatea, Sarmaţii Asiatici au prins curaj şi au plecat la luptă împotriva urmaşului lui Scita. Îşi aleseseră un Căpitan şi începuseră războiul, dar au fost învinşi şi alungaţi din întreaga Asie, fiind nevoiţi apoi să locuiască în Sarmaţia Europeană şi să plătească tribut Geţilor.

Hercule Germanul a domnit mulţi ani şi a cucerit multe teritorii, ajungând înspre părţile Septentrionale. După moartea sa, descendenţii lui Filimer - care se numeau Amali, vor ridica armele împotriva fiilor lui Hercule, numiţi Balţi. Războiul a fost de lungă durată şi a avut atâtea pierderi şi de o parte şi de alta, incât s-a riscat distrugerea lor totală. Într-un final au căzut de acord ca Balţii să rămână în Europa, iar Amalii în Asia. Aşa au rămas să trăiască în pace mulţi ani, până când la un an după Diluviul din 900, Sesostris, regele Egiptului, le va declara război.

Sesostris, supranumit Egipt a şi dat numele său ţării sale şi, pentru că era foarte puternic şi dornic de luptă şi glorie, şi-a format o armată imensă şi-a luat rămas bun de la fratele său Armais, ce era procurator al Egiptului, şi şi-a condus armata în Insula Cipru, pe care a cucerit-o. Când a ajuns în Asia, şi-a trimis ambasadorii la Sciţi şi Geţi, pentru a-i anunţa că, în caz de nesupunere în faţa Imperiului său, vor fi ameninţaţi cu distrugerea. Fără să clipească, aceştia şi l-au ales Căpitan

general pe Taunasis şi şi-au îndreptat marea lor armată către Egipteni. În luptă s-au dovedit a fi superiori şi-l vor pune pe fugă pe Sesostris, care se va refugia în Soria.

Între timp, Armais, zis şi Danao, guverna Egiptul şi, aflând de eşecul fratelui său Sesostris s-a autoproclamat Rege, fapt care l-a făcut pe Sesostris să-şi adune oamenii şi să-i declare război. Alungat din Egipt, Armais s-a oprit în Grecia, unde a devenit primul Rege, la Argo. Această Istorie se regăseşte în memoriile Egiptenilor, în cartea a doua a lui Menatone Sacerdotul (n.t. sec III ì.e.n.).

După ce l-au înfrânt pe Sesostris, Geţii au intrat în Asia şi au distrus tot ceea ce au întâlnit în cale, incendiind şi devastând, ocupând câteva oraşe şi provincii. Îndrăgostindu-se de această ţară nu s-au mai întors la casele lor şi şi-au clădit noi familii. Din această cauză, Geţii rămaşi acasă au început să-şi subţieze numărul simţitor, riscând chiar de a-şi lăsa teritoriul fără locuitori. Singurii rămaşi erau doar femeile şi copiii, aşa că Pliniu şi Scolopetio au dorit să domnească peste acest pământ, alungându-i pe toţi din Sciţia, inclusiv pe puţinii bărbaţi prezenţi. Refugiindu-se, au intrat şi supus Capadocia dar, luptându-se cu localnicii, au fost trădaţi şi măcelăriţi. Femeile, văzându-se singure, au luat armele în mână şi s-au luptat cu stoicism, făcându-şi drum de reîntoarcere în Sciţia. S-au întâlnit cu celelalte femei Getice, ai căror bărbaţi nu se mai întorseseră din Asia şi s-au sfătuit să omoare restul de bărbaţi, iertându-i doar pe cei mai tineri şi pe copii, pe care îi vor alunga împreună cu acele femei care doriseră să-i însoţească. Ele s-au oprit în Tracia, adică în ţara de jur-împrejurul Constantinopoleului, de la Marea cea Mare până la Arhipelag, ajungând la malurile Helespontului, numit astăzi Marea Iepurilor. În această provincie au stat o perioadă de timp debilitate dar mai târziu vor înfăptui lucruri magnifice, aşa cum voi povesti mai departe.

După ce au alungat din preajma lor sexul viril, Femeile Getice şi-au format o Republică şi au trimis mesaj soţilor lor din Asia să se reîntoarcă, la o dată fixată de ele. Ei nu vor răspunde acestei invitaţii, având deja alte familii şi alţi copii, fapt care le-a făcut să primească vestea cu atâta răutate, încât au decretat să nu mai aibă niciun fel de legătură cu bărbaţii, exceptând cazul în care doreau să rămână însărcinate. Au ales-o Regină pe Lampedo şi au trăit în pace o anumită perioadă, deşi ca aspre inamice ale bărbaţilor. Şi pentru că atunci când doreau să tragă cu arcul sau să folosească lancea aveau piedica sânului drept, au hotărât ca încă din vremea copilăriei să îşi ardă mamelele cu fierul încins, împiedicând astfel creşterea acestora. Realizată dorinţa lor, şi-au luat numele de *Amazoane*, adică '*fără mamele*', căci la Greci *a* înseamnă “fără”, iar *mazon* înseamnă “mamelă”.

După moartea Reginei Lampedo, la conducerea Imperiului urmă Marpesia, mult mai înflăcărată şi valoroasă decât prima, care îşi va alege cele mai războinice şi mai frumoase dintre femei şi-şi va face o impunătoare armată cu care va pleca la război şi va cuceri toate provinciile aflate până la Caucaz. Ea îl va inspira şi pe Virgilio, care va da numele ei stâncii din Cartea a şasea, atunci când povesteşte despre venirea lui Enea în sălbăticia Mirti, unde erau spiritele îndrăgostiţilor şi care nu a reuşit să o impresioneze pe Didona: “Quam si dura silex, aut stet Marpesia cantes”. Marii interpreţi ai divinului Poet au greşit însă, îndepărtându-se de adevăratul înţeles; unii ziceau că Marpesia ar fi un munte, din care se extrăgea marmura foarte dură, în Insula Paro. Acestui loc, Alexandru cel Mare îi va da numele de Porţile Caspice. Ori, Amazoanele au locuit un timp în provinciile pe care le supuseseră şi, după dispariţia Marpesiei, sub conducerea celorlalte Regine vor pleca în Armenia, ocupând Gargara - oraş aflat pe fluviul Alin, apoi Cilicia, Galacia, Plafagonia, Pisidia, Pontul şi Bitinia, iar în puţini ani, Imperiul lor a devenit extrem de puternic şi înfricoşător.

În acest timp, în anul 1000 după Diluviu, domnea peste ele Regina Getică Melampo, timp în care, în restul lumii domneau: Lampares în Asiria, Faraonul Ramses în Egipt, *Judecătorii* la Evrei, Regele Lèman în Franţa, Romo în Spania, în Italia erau Două Regate: peste Aborigeni domnea Ceculo, zis şi Saturn cel tânăr, iar peste Ianigeni, care erau Toschii sau Toscanii, domnea Abas şi apoi Osco; în Troia Troo, tatăl lui Ilio; în Grecia, printre tebani, Dracon şi printre atenieni, Cecrops, în Argo domnea Lynceus şi în Sicyon, Polybius.

Puţin după acestea se va naşte Hercule Grecul, căruia îi vor fi atribuite toate lucrurile făcute de ceilalţi trei Hercule: Nino al Asiriei, Libianul Dionisos şi Oros Egipteanul. Şi aceasta deoarece, într-adevăr, acest Hercule a fost un extraordinar Căpitan, primul care va ieşi din Grecia şi care va duce gloria în lume. Deoarece Regele Eurystheus i-a impus să extermine familia Balţilor şi să le dezarmeze pe Amazoane, Poeţii au început să scrie că i-a fost comandat să îi ia arma Ippolitei, sora

Reginei Oritia şi să le ia Balţul Geţilor, cu alte cuvinte să le dezarmeze pe primele şi să le ia Regatul secunzilor. Pentru această dificilă misiune, Hercule şi-a condus armata pe mare şi pe uscat, înspre Helespont. Geţii din Tracia au cerut ajutorul Amazoanelor care, venind cu curaj în lupta împotriva Grecilor, au fost atât de valoroase încât i-au învins pe inamici. Tezeu, care-l însoţise pe Hercule, a fugit împreună cu armata sa şi a fost văzut de Ippolita, care l-a urmărit cu Amazoanele ei, în intenţia de a-l ucide. Hercule, văzând că rămâne singur şi că Tezeu, în care-şi pusese încrederea fugise, a început şi el retragerea şi astfel a ajuns-o şi a prins-o la mijoc pe Ippolita cu întreaga ei armată. După ce le-a capturat pe Amazoane, Hercule şi Tezeu au părăsit Tracia, apoi au invadat şi distrus ţara lui Laomedon, Regele Troiei. De la această faptă, Grecii mincinoşi, aşa cum le este obiceiul, au povestit că Hercule cu cele şapte nave, a ocupat Troia şi a distrus-o; lucru nu numai fals, dar şi fără fundament, căci un oraş atât de mare şi de puternic n-ar fi putut să fie distrus de atât de puţini oameni. Şi că Grecia a rămas 10 ani sub asediul lor (dacă şi asta o fi adevărat, căci o spun tot Grecii, pe care eu nu-i cred) şi doar prin tratat au putut apoi să o ocupe.

După această victorie, Geţii nu numai că nu au lăsat armele jos, dar au şi plecat şi intrat în Grecia, alături de Amazoane, ocupând câteva sate. Celelalte Amazoane Asiatice, care supuseseră Orientul pentru mult timp, au fost într-un final învinse de popoarele subjugate şi s-au retras în Tracia, unde au trăit apoi în pace, fără a se mai implica în vreun război.

In acest timp, Telef - conducătorul Geţilor din familia Balţilor, o va lua de soţie pe Astioche, fiica lui Laomedon, Rege al Troiei, înrudire după care au dorit să declare război Greciei. Dar s-a întâmplat ca, imediat plecaţi la luptă, Laomedon să moară, iar întreaga operaţiune să fie anulată. Priam, fiul lui Laomedon, văzându-se în capul Regatului s-a gândit că pacea ar fi mai bună şi, împăcându-se cu Grecii, i-a dat-o de soţie Regelui Telamon din Salamina pe sora sa, Asiona.

După câţiva ani, faimoasă în întreaga lume pentru frumuseţea ei, Elena - fiica lui Tindar a dorit să se căsătorească, iar Agamemnon i-a cerut mâna pentru fratele său Menelau. Fraţii ei, Castor şi Pollux au fost de acord şi şi-au dat consimţământul pentru căsătorie, dar între timp a apărut şi Pari Alexandru, fiul lui Priam, însoţit de nobilii Seniori din Frigia, îmbrăcaţi în haine foarte scumpe şi plini de bijuterii. Văzându-i şi impresionaţi de bogăţia lor şi cunoscându-le sângele Regal, fraţii Elenei nu şi-au mai ţinut promisiunea iniţială şi, după cum spune Dion, le-au dat-o acestora din urmă pe sora lor. Opinia lui Dion îmi place mai mult decât cea a lui Homer, căci Dion a fost Grec şi le-a scris foarte argumentat celor din Ilio că Homer, ca Poet, a notat neadevăruri şi fantasmerii. Dion era un antic şi un mare scriitor căruia trebuie să-i dăm crezare pentru că, chiar dacă este foarte dificil de a scoate aşa ceva din mintea oamenilor, războiul din Troia nu a fost aşa cum ni l-au descris Homer, Dares Frigianul şi Dite Candianul. Chiar cred că ultimii doi autori au fost inventaţi de către Greci pentru a-l susţine pe Homer, scriind istorii care să mărească încrederea în imaginaţia lui Homer; din cauza acestei maniere de a scrie Istorioare, se dă mai multă crezare lucrurilor imaginare, pentru că se ştie că opiniile învechite şi-au implementat adânci rădăcini care cu greu mai pot fi extirpate. Dar nici Dion şi niciun alt autor antic nu fac vreo menţiune specială despre aceste lucruri. Cum puteau ei să scrie despre războiul din Troia, la care amândoi susţin că au fost prezenţi, din moment ce sunt foarte contrariaţi de întregul context al Istoriei lor? Şi cum ar fi putut ei să scrie, dacă pe vremea aceea Grecii nu aveau nici litere, nici imagini de litere care să exprime un concept, singurii care însemnau câte ceva fiind sacerdoţii lor, care se foloseau de literele Egiptene?

Dar, pentru a da crezare Istoriei, după adevărul povestit de Dion şi de Sciţi, după ce Alexandru a luat-o pe Elena din Troia, a dat naştere unui mare război, căci tinerii Nobili Greci se ofensaseră la ideea că o femeie atât de frumoasă, născută şi hrănită de ei, trebuia să se mărite în Asia, ca şi cum printre ei nu s-ar fi găsit Prinţi de sânge Regal, la fel ca cel al lui Priam. Iar vulgul, mereu doritor de lucruri noi, a început să boicoteze acea căsătorie şi să se pregătească de luptă. Priam, dându-şi seama de situaţie a strâns prietenia cu Telef - Regele Geţilor, aşa cum făcuse şi tatăl său Laomedon, atunci când se luptase împotriva Grecilor. I-a consiliat pe Geţi să-şi câştige de partea lor şi statele vecine şi pentru a-i convinge i-au trimis în ajutor, cu o imensă armată, pe Antenor şi pe fratele său Helenus. Astfel că Telef, legat pe de-o parte de rudenia cu Priam, iar pe de alta mişcat de rugămintea acestuia, şi-a trimis până la urmă armata în Grecia. Grecii l-au făcut Căpitan pe Thersander şi început războiul împotriva Geţilor, acesta a ajuns faţă în faţă cu Telef şi a fost ucis.

Telef l-a asaltat apoi şi pe Aiax, dar a fost atacat de Ulise, căzând în luptă amândoi la pământ. Achile a ajuns şi el lângă ei, astfel că Telef nu a mai putut face faţă luptei împotriva a trei mari oameni războinici şi a fost dărâmat şi rănit. Lupta dintre Geţi şi Greci a fost foarte sângeroasă şi a durat până noaptea, dar Geţii nu au fost învinşi şi nici alungaţi.

Între timp, armata lui Antenor şi a lui Helenus care-i conducea pe Eneţi (n.t. Veneţi) - locuitori ai Asiei pe vremea aceea, a trecut în Grecia, iar Căpitanii s-au consultat între ei pentru a ridica în acel loc un oraş, din care să poată să-i atace mai uşor pe inamici. De frica unui război în propria casă însă, Grecii care luptaseră cu Thesander împotriva lui Telef vor prefera să-i ceară acestuia pacea, cerere pe care Telef, rănit fiind şi recunoscând puterea Grecilor din bătălia precedentă, a decis să o accepte. Grecii se vor îndrepta atunci împotriva Troiei, în ajutor căreia vor veni şi Euripil – fiul lui Telef – şi Penthesilea, cu multe Amazoane. In felul acesta lupta s-a rupt în mai multe facţiuni şi, atât de parteaTroienilor, cât şi de cea a Grecilor s-au pierdut multe vieţi, printre care şi cele ale Penthesileei şi Euripil, căruia Virgilio îi dă falsul nume de Coreb. Acesta, îndrăgostit peste măsură de Casandra, fiica lui Priam, s-a aruncat în război în mijlocul inamicilor şi s-a luptat ca un adevărat războinic, cu toate că până la urmă a fost omorât. Într-un sfârşit, obosiţi de atâta război, Grecii şi Troienii au căzut de acord să strângă pacea pe timp de trei ani. Terminată această perioadă, pentru a destabiliza în mai multe părţi statul Grec, Priam îl va trimite pe Enea cu armata sa în Candia unde, după lupte crâncene cu Insularii, le va distruge şi incendia acestora teritoriul. Cum a luat sfârşit războiul din Troia, nu voi povesti în această Istorie, deoarece nu aparţine Geţilor.

Întorcându-mă însă la Amazoane, pentru o lungă perioadă nu au mai avut nici forţa, nici strălucirea iniţiale; Sauromaţii ce veniseră din părţile Septentrionale, au dus o lungă luptă împotriva acestora şi le distruseseră stabilitatea, dar până la urmă au concordat să formeze un unic popor. De aceea şi Herodot, vorbind despre ei, spuse că în expediţia lui Darius – fiul lui Hystaspes – împotriva Sciţilor, bărbaţii şi femeile formau o singură armată.

Dar în Tracia, terminat războiul din Troia, Geţii l-au avut ca prim înţelept pe Zalmoxis, adorat de ei ca Zeu. El i-a învăţat pe ai săi traiul civil şi a dat acelei naţiuni legile, traducând în limba Getică multe şi grandioase cunoştinţe. După moartea sa, el va fi considerat Zeu şi i se va trimite în fiecare an câte un ambasador însoţit de cinci bărbaţi. Mergând pe o navă spre un loc izolat, ambasadorul era aruncat în trei suliţe ce aveau vârful îndreptat către cer. Dacă murea, era considerat a fi în graţia lui Zalmoxis, dacă nu, considerau că Zeul lor fusese ofensat şi alegeau un alt ambasador, pe care-l supuneau aceleiaşi încercări. Guvernându-se în felul acesta în Republică, încă din vremea lui Darius al lui Hystaspes ei au trăit în pace sub legile lui Zalmoxis, fără să deranjeze pe nimeni.

GETICUL
CARTEA A DOUA
(despre Masageţi)

În cartea precedentă am vorbit despre întâmplările antice, iar dintre acestea poate ceea ce nu va fi crezut ca adevărat, va fi pasajul legat de Amazoane, pe care majoritatea oamenilor le consideră poveşti. Vreau să mă scuz că, dacă atâţia nobili Istorici antici au vorbit despre ele, atunci mă alătur şi eu lor, cu tot ceea ce am scris. Şi aceasta pentru că eu cred că este adevărat, chiar foarte adevărat că ele au existat şi că au avut faima şi gloria despre care se vorbeşte în cărţi. Mai consider în plus şi perfecţiunea femeilor, care aşa cum se pricep în chestiuni legate de suflet, tot aşa se pricep şi la arme şi la litere, nefiind deloc inferioare bărbaţilor. Apoi mai ştim, că în afară de Amazoane au mai existat femei războinice şi în Libia, numite Palladie, care îi consacraseră lui Pallas o zi pe an, în care se divizau şi se luptau între ele lângă mlaştina Tritonis, unde se spune că a a părut prima dată Pallas. Iar cea care se lupta cel mai vitejeşte, era purtată de celelalte în triumf, înconjurul mlaştinei şi i se cântau versuri de laudă. Au mai fost foarte faimoase şi Gorgonidele care, dacă este să-i credem pe scriitori, erau foarte îndemânatice în uzul armelor. Cel mai mult însă se vorbeşte depre Amazoane, de la Herodot, la Iustin ìn Trogo, de la Diodoro Siculo, la Plutarco ìn Theseu; ei vorbesc despre faptele pe care acestea le-au întreprins şi despre formidabila lor putere în Asia şi Europa. În istoria Geţilor, Iordanes le acordă o atenţie deosebită şi mulţi alţi mari autori au depus o onorată mărturie. Astăzi sunt multe lucruri în lume pe care, dacă cineva le povesteşte de la depărtare, nu sunt luate prea în serios; dar oamenii cu intelect, care respectă numele numite mai sus de mine, care consideră condiţia feminină o reuşită în orice activitate pe care şi-o propune, va da crezare celor susţinute şi de mine, à-propos de Amazoane.

Acum, pentru că atunci când am vorbit despre ele am făcut referire şi la Imperiul Sauromaţilor ce fusese distrus de Hercule Alemanul, cred că este necesar să vorbesc pe scurt şi despre originile acestui popor, pentru că el a dat numele multor mari provincii din Asia şi Europa. În felul acesta se va delucida mai bine Istoria şi se va avea o mai bună cunoaştere a acesteia.

Caldeii spun că după Diluviu, lui Noe i s-a născut gigantul Tuisco care, împreună cu Colonia sa a locuit în Sarmaţia. Lui i s-a născut Mano, lui Mano Ingevone, lui Ingevone Istevone, lui Istevone Hermione, lui Hermione Marso, lui Marso Gambriuio, lui Gambriuio Suevo cu care, atunci când a ajuns în Regatul lui, Hercule a strâns imediat prietenia. Acestuia i-a urmat Vuandal, apoi Teutanes care, în anul 690 după Diluviu a fost ìnvins şi omorât de către Hercule Alemanul, nepotul lui Hercule Egipteanul. Imperiul Sauromaţilor a luat sfârşit după 535 de ani de la apariţia sa, iar despre Sarmaţi nu mai sunt notate lucruri memorabile.

Acum vreau însă să mă ocup de originea Masageţilor. Spun aceiaşi Caldei, că din Coloniile unite ale lui Messa şi Geter a luat naştere populaţia Masageţilor, iar acestea le putem crede datorită compoziţiei numelor lor; totuşi, Istoria spune că Filimer, nereuşind să treacă podul de peste mlaştina de unde izvorăşte Tanais, nu s-a mai unit cu Gangaric şi cu ceilalţi Geţi şi, rămaşi izolaţi, nu ştiu de ce şi-ar fi schimbat numele în Masageţi. Căutându-şi o nouă reşedinţă, el s-a oprit deasupra Mării Caspice, care astăzi se numeşte Baccu, din partea Tramontanei, care se întindea până la fluviul Aras şi includea şi mlaştinile care înconjurau un foarte mare spaţiu al provinciei. Aici, pentru o lungă perioadă de timp nu s-a ştiut nimic despre ei, până când nu au fost amintiţi de către Greci şi aceasta datorită domniei Reginei Tomiris, cărei cu câţiva ani înainte îi murise bărbatul. Cirus, Regele Persiei, care îi învinsese deja pe Babilonezi, toată Asiria, Regatul Mediilor şi al Lidiilor, care îl învinsese pe Cresus şi apoi devenise Monarh al Asiei, fie pentru că dorea să-şi întindă Imperiul, fie pentru că dorea să se unifice cu Masageţii, şi-a trimis ambasadorii prin care să o ceară de soţie. Regina Tomiris a înţeles că era vorba doar despre o ambiţie a Pricipelui şi i-a

refuzat cererea. Deranjat de acest răspuns, Cirus i-a declarat război şi, făcând un pod peste fluviul Aras, l-a tăiat în bucăţi pe fiul Reginei şi o întreagă armată de Masageţi. Devastată de moartea fiului şi a oamenilor săi, Tomiris şi-a adunat forţele şi a creat o nouă armată. Prefăcându-se că fuge de frică din faţa lui, l-a atras într-un loc strâmtorat şi s-a întors dintr-odată într-un contraatac plin de ură, de durere şi de dorinţă de răzbunare, asaltându-i pe Perşi cu atâta forţă, încât niciunul dintre aceştia nu a scăpat cu viaţă. După victorie, aşa cum ne povesteşte Giustino ìn Trogo, i-a tăiat capul lui Cirus şi i l-a băgat într-un burduf plin de sânge uman, spunând următoarele cuvinte:

Ţi-a fost sete de sânge,
Acum ia şi bea!

Aceste lucruri le povestesc Sciţii şi se apropie destul şi de ceea ce ne spun Herodot şi Giustino în Istoriile lor. Nu acelaşi lucru îl susţine şi Xenophon căci, scriindu-i biografia lui Cirus, a schimbat aspectul faptelor, voind să sublinieze ideea unui Rege perfect, a unui adevărat Căpitan de armată. Metastene nu este de acord cu nicio mărturisire, spunând că şi Istoria unuia şi Istoria celuilalt au fost scrise pentru slava şi onoarea Perşilor. Dar, întorcându-mă la Istoria noastră, autorii Sciţi spun că după victorie şi moartea lui Cirus, Tomiris a trecut podul făcut de acesta şi s-a îndreptat spre provinciile vecine, înspre Marea Neagră, unde a cucerit toate popoarele. După aceea a trecut în Asia şi datorită faimei pe care şi-o făcuse, toate popoarele şi oraşele pe care le-a întâlnit în cale, i s-au supus de bunăvoie. De aici, a traversat strâmtoarea Constantinopoleului şi a intrat victorioasă cu armata în Mezia, fiind primită cu plăcere în ţara Geţilor, din care ea însăşi provenea. După câteva nesemnificative bătălii în această provincie, a ridicat un oraş pe Dunăre, căruia i-a dat numele ei: Tomiris, oraş aflat – după Ptolemeu – la 54° latitudine şi 46° longitudine. A plecat apoi în Asia şi l-a lăsat ca Rege printre Geţi pe Antriregir, căci ei se guvernaseră până atunci în Tracia, ca Republică. Acesta şi-a stabilit reşedinţa regală în Mezia, iar în anul MDC (1600) după Diluviu, Darius – fiul lui Hystaspes - a cerut mâna fiicei acestuia. Antriregir l-a refuzat, astfel că Darius i-a declarat război, deşi sunt zvonuri că acesta ar fi fost doar un pretext, căci Darius dorea să se răzbune pe Sciţii Cimeri, care devastaseră Asia şi distruseseră oraşul Sardi. Eu unul nu pot să cred că el ar fi dorit să se răzbune pentru lucruri făcute cu o mie de ani înainte, când Monarhia se afla în Asiria şi nu în Persia. Dar, oricare ar fi fost cauza, el a traversat strâmtoarea Constantinopoleului şi cu cei 700.000 de soldaţi şi cai, s-a apropiat de Tracia şi a cerut un ajutor de 600 de nave Ciliciei, apoi a ridicat un pod peste acea mare. Fiind înştiinţaţi de marea armată care venea înspre ei, Geţii au fost singurii din toate popoarele Europei care au găsit curajul să i se opună lui Darius. După o dură luptă, cu victime şi de-o parte şi de alta, Regele Antriregir a fost învins şi ucis iar popoarele învecinate, după ce au aflat despre această victorie s-au supus acestuia, de teamă, fără război. Sciţii şi-au dat şi ei seama că nu ar fi putut să apere malurile Dunării, astfel au hotărât să se retragă cât mai mult posibil în Sciţia şi să abandoneze teritoriile. În felul acesta, Darius şi armata Greacă au găsit drumul liber şi s-au adâncit în inima Sciţiei, dar pentru că nu a întâlnit niciun adversar şi pentru că auzise zvonul că Sciţii se pregăteau să-l atace, s-a temut şi a luat-o la fugă. El s-a reîntors în Asia, iar pe Megabyzus l-a lăsat în Europa şi Tracia cu 80.000 de oameni, acesta reuşind în multe bătălii să-i învingă pe Geţi şi să-i alunge în Mezia Superioară, Serbia şi Bulgaria de astăzi. În aceste războaie, Peritoo a luptat alături de câinele şi calul său, fapt care i-a făcut pe Poeţii Greci să fabuleze că acesta ar fi fost companionul lui Hercule, cu care el ar fi coborât în Infern după ce l-ar fi doborât pe Cerber, câinele paznic al Porţii Infernului.

La puţin după aceste fapte, Xerxe - devenit ulterior Regele Persiei, a intrat în Europa cu o armată despre care se spune că era atât de mare, încât atunci când miile de războinici poposeau pentru a bea, râurile şi lacurile se secau, iar navele pe care le aveau cu ei acopereau suprafeţele mărilor. Acesta s-a gândit să supună mai întâi Grecia, pentru a-i cuceri apoi mai uşor pe Sciţi; şi cum deseori se întâmplă ca planurile să nu aibă şi succes, după ce şi-a împins miile de oameni, multele nave şi multele arme înainte, s-a temut ca Grecii să nu distrugă podul din Abydos şi să-l blocheze astfel în Europa, aşa că a fugit în Asia. Nu cred să mai existe în vreo Istorie vreo faptă mai notabilă decât cele ale lui Xerxe şi ale tatălui său Darius.

A mai fost faimoasă şi cea a lui Alexandru Macedon, fiul Regelui Filip - care a domnit în anul 1950 după Diluviu. Prin căsătoria sa cu Medopa, văduva Regelui Gotila al Geţilor, a devenit

prietenul acestora, dar pentru că a rămas fără monedă, a hotărât să atace oraşul Udisitana, pe care Ptolemeu îl numeşte Suditana şi care se afla în Mezia Inferioară, pe malurile Dunării, nu departe de oraşul Tomiris (n.t. Tomis), la 54 ° latitudine şi 46° longitudine. Presimţind venirea sa şi fără a se teme de a-i pierde prietenia, Geţii şi i-au trimis în întâmpinare pe sacerdoţii lor - numiţi Pii. Îmbrăcaţi în tunici de in albe, lungi până la glezne şi acompaniaţi de ceterele şi timpanele lor şi de diverse alte instrumente, rugându-se lui Zalmoxis pentru sănătatea Macedonenilor, i-au înduioşat atât de mult pe aceştia, încât au hotărât să anuleze atacul şi le-au şi eliberat prizonierii făcuţi în diverse sate. Moartea lui Filip îl va ridica la tron pe fiul său Alexandru care, datorită victoriilor obţinute a fost numit cel Mare. El a învins şi a subjugat aproape întregul Orient, i-a domolit pe Geţi în încercările lor de a face noi cuceriri, dar după dispariţia lui, Imperiul s-a divizat, iar Perdica a devenit Rege al Macedoniei. Văzând forţele lor reduse în atâtea Principate, Geţii s-au pregătit de război şi s-au îndreptat spre Macedonia cu 150.000 de luptători, conduşi de Sitalces, Regele şi Căpitanul lor, sub comanda căruia au prădat şi distrus toate acele provincii. Macedonenii care se aflau în plin război civil nu s-au putut apăra şi astfel Geţii, negăsind niciun fel de rezistenţă şi neprimind niciun fel de daună, s-au întors acasă încărcaţi de pradă.

După dispariţia lui Sitalces, în fruntea Geţilor a venit Burebista, în vremea căruia a apărut şi Deceneu, considerat al doilea înţelept al Geţilor, iar în această perioadă, Roma era condusă de Dictatorul Silla. Acest Deceneu a fost foarte stimat de Regele Geţilor, sfaturile sale devenind călăuză pentru el. A început să corecteze Legile lui Zalmoxis, făcând parcă uitată antichitatea lor şi a adăugat altele noi; a iniţiat ceremonialele sacre, i-a ales dintre oameni pe cei mai excepţionali şi i-a consacrat Sacerdoţi ai unei noi credinţe. Pe aceştia i-a numit Pileaţi şi oameni seculari capeluţi, poate pentru că unii nu aveau păr, iar alţii da. Cu aceste regulamente i-a condus pe Geţi la cel mai înalt nivel de trai, la cele mai extraordinare obiceiuri. Ştiind că armele reprezintă nervul Imperiilor, le-a dispus practicarea exerciţiilor militare şi, alături de disciplină, le va insufla ideea marelui nume al străbunilor lor şi-i va pregăti din nou pentru cucerirea întregii Sciţii.

Având deja bine dezvoltat cultul armelor sau al războiului, executând diverse exerciţii sub diverşi Căpitani, au plecat în multe bătălii, în special în Germania, pe care au distrus-o şi prădat-o în întregime. Aici, dintr-o colonie de-a lor vor ieşi popoarele care vor lua apoi numele de Caţi. Mai este bine de amintit, că până în vremea lui Deceneu, Goţii se numeau Geţi şi pentru că au plecat în multe bătălii, au fost numiţi cu mai multe nume, divizaţi fiind în mai multe puteri. În orice caz, reşedinţa lor principală a rămas Dacia, pe care noi astăzi o numim Valahia şi Septem Casta. Unii dintre ei au penetrat până în Franţa, unde au fost alungaţi însă de localnici şi s-au retras în munţii Suediei. Acolo au condus un trai umil, s-au dedicat lucrului cu fierul şi au fost apoi numiţi Gotini. Alţii au trecut în Panonia Superioară, care este Stiria şi Austria şi în Panonia Inferioară, care este Croaţia şi o parte din Ungaria, iar aceştia s-au numit Gotoni.

După moartea lui Burebista şi a lui Deceneu, Regatul Daciei va fi condus timp de 40 de ani de Corillus. Caţii din Germania se vor lupta între ei şi se vor diviza în două: o parte va locui Insula situată la capătul Rinului, înspre Marea Septentrională, astăzi numită Olanda. Aici vor construi oraşul Battana, aşezat de Ptolemeu deasupra Rinului la 28°latitudine şi 52°longitudine, şi vor lua astfel numele de Battani (n.t. Bastarni). Aceştia au menţinut dintotdeauna prietenia cu Romanii, fapt ce a făcut ca Împăraţii să se folosească mereu de mâna lor în războaie, contra cost, ca şi cum ar fi fost proprii soldaţi.

Caesar a condus la victorie multe lupte în Franţa şi nimic nu l-a oprit să treacă dincolo de Rin, peste acele popoare. După moartea sa, Augusto a pus capăt războaielor civile, iar pe Dacii şi Geţii care-i ţinuseră partea lui Antonio i-a folosit pentru a-i învinge pe Suevi. Geţii nu au suportat ideea şi, plini de dispreţ, au jurat răzbunare. În vremea aceea, Marcus Crassus - descendent din *Crassus cel bogat* care murise în războiul împotriva Parţilor - a devenit guvernatorul Greciei şi Macedoniei, a dus multe lupte cu popoarele învecinate şi, cu tenacitate, pentru a impune obceiurile Romane în acele părţi, a strâns prietenia cu Rollo, Regele Geţilor din Mezia, fapt care i-a adus în beneficiu stăpânirea anumitor teritorii dintre cele ale Goţilor. Această decizie i-a deranjat nespus pe Goţii din Dacia, fapt pentru care şi-au strâns mare număr de soldaţi şi conduşi de Regele lor Dapyx, i-au declarat război lui Rollo. Rollo a cerut ajutorul noilor săi prieteni Romani şi în acea mare luptă,

Dapyx a fost trădat şi asediat într-o fortăreaţă de-a sa unde a fost ucis, iar Romanii au pus stăpânire pe ţara sa. Goţii cei mai nobili s-au refugiat în caverna Cira, iar Crassus, dându-şi seama că i-ar fi fost imposibil să lupte şi să învingă în acea locaţie, a aruncat mai mulţi bolovani peste intrarea peşterii şi i-a lăsat să moară acolo. Aceasta este caverna în care se ascunseseră şi Titanii în războiul lor dus împotriva Zeilor, aşa cum se narează în antichitate şi în Teogonia lui Hesiod. Atât de neaşteptată i-a fost victoria lui Crassus, încât a dorit să distrugă definitiv puterea Goţilor. S-a pregătit astfel să-l atace pe Zyraxes, un alt Rege al Goţilor. Ştiindu-şi armata inferioară ca număr în faţa Romanilor, Zyraxes şi-a strâns multele comori şi s-a deplasat în extrema Sciţie, unde a angajat mercenari cu care s-a reîntors să lupte în Patrie, doar că puternica fortăreaţă Genucla ce se afla la Dunăre, fusese deja distrusă. Crassus a luat de aici nişte tăbliţe Romane, pe care Geţii Bastarni le luaseră dintr-o bătălie, ca pradă de război, şi i le dăduseră lui Antonio Gaio. Voindu-le înapoi, Zyraxes a trecut cu armata în Mezia şi a distrus întreaga provincie. Simţindu-se insultat, Crassus a intrat şi el în Mezia şi i-a învins pe Geţi, decimându-le numărul. Totul s-a întâmplat datorită experienţei pe care acesta o avea în arme şi a faptului că pe vremea aceea, Imperiul Roman se afla în grandoarea puterii sale. Despre această Istorie vorbeşte cu multă eleganţă Cornelius Tacitus, deşi schimbă puţin numele apărute în naraţiunile Sciţilor.

În tot acest timp, Barbarii din Germania şi Sciţia s-au adunat şi pregătit pentru a-i ataca pe Romani, iar Agrippa – faimos pentru reputaţia sa pe lângă Împărat, şi-a pregătit o imensă armată. Temând nu numai de acest Căpitan, dar şi de armata Romană care era victorioasă în orice expediţie, Barbarii s-au hotărât să se pregătească pentru o defensivă şi nu pentru ofensivă. Drusus, care avusese o expediţie în Franţa, va trece primul Rinul şi le va declara război Caţilor, descendenţi, aşa cum am mai spus, din Goţi. Cu ajutorul Cheruscilor, vecinii şi duşmanii Caţilor, a reuşit să-i învingă pe aceştia în două bătălii şi a construit două fortăreţe: una peste Rin şi alta în ţara lor. Iar înainte de această expediţie a lui Drusus, în afară de cea a lui Caesar - care trecuse de două ori pe acolo, niciun Roman nu a avut curajul să traverseze Rinul. Şi poate că ar fi fost mult mai bine pentru ei, să nu fi trecut niciodată nici Rinul, nici Dunărea şi să nu-i fi deranjat vreodată pe Barbari: pentru că într-un final, învăţându-se cu victoriile asupra Romanilor, Barbarii vor distruge Imperiul Romei.

Reîntorcându-mă acum la Istorie, în timp ce Drusus şi Agrippa se îndreptau spre Roma, Goţii au profitat de această ocazie şi cu o puternică armată au jefuit întreaga Panonie, adică Austria şi Ungaria, pe care Romanii, cu mulţi ani înainte şi-o făcuseră Provincie. Întors din nou în Franţa, Drusus a traversat Rinul şi a distrus puterea Caţilor, aproape de ruină. După această bătălie a mai supus şi multe alte popoare învecinate, după care va muri de moarte naturală, iar teama Barbarilor pentru viaţa şi pământurile lor se va stinge şi-şi vor recăpăta încrederea în sine.

Împăratul Tiberiu va întrerupe însă bucuria acestora, el pregătind o mare armată cu care va traversa Rinul şi va teroriza atât de rău acele naţiuni, încât fiecare dintre acestea îşi va trimite ambasadori la Roma pentru a cere pacea; Cantabrii au fost singurii care s-au opus, astfel că Tiberiu le-a declarat război, cele 15 legiuni implicate se vor lupta 5 ani încontinuu cu această valoroasă naţiune, înregistrându-se pierderi umane şi de una şi de cealaltă parte. Victoria le va permite Romanilor să conducă la Roma 40.000 de prizonieri Cantabri.

După Tiberiu, Varo Quintilio va trece Rinul cu 3 legiuni, om foarte avar şi îngâmfat, pe care Barbarii îl dispreţuiau. Din această cauză, Cheruscii şi Caţii, care în trecut fuseseră inamici de moarte se vor alia şi îi vor ataca în sălbăticie pe soldaţii lui Quintilio, nimicindu-i. Despre această bătălie vorbeşte şi Dion Grecul, care spune că Quintilio s-ar fi sinucis, iar Svetonio Tranquillo spune în schimb, că Varo s-a întoars la Roma şi a fost iertat de Augusto. Datorită acestei înfrângeri, Romanii şi-au pierdut toate provinciile pe care şi le creaseră peste Rin, dar aflând Barbarii că Tiberio şi Germanico intraseră cu ostilitate în Celtica şi supuseseră acele popoare, temând armele Romane şi pierzându-şi curajul, i-au cerut pacea lui Augusto. Sub Imperiul acestuia s-a petrecut acea faimoasă pace în toată lumea, când porţile Cianului s-au închis şi s-a născut Isus Cristos, Salvatorul nostru. Despre naşterea acestuia s-au văzut semne foarte clare în toată lumea, dar mai ales la Roma. Mărturia acestora o avem de la Dion Grecul, deci trebuie crezute şi de către infideli, căci atunci când le-a scris, acesta urma cultul gentil şi nu ştia să le interpreteze. În expunerea lui, se minuna de lucrurile insolite şi este de crezut că a scris mult mai puţin decât s-a şi întâmplat. Aşadar,

spune Dion că în timpul lui Augusto era pace în întreaga lume şi, la un moment dat, au început să se întâmple minuni, cea mai importantă fiind cea a unui bărbat furios, care în timpul sărbătorilor Augustiale s-a apropiat de scaunul împărătesc şi şi-a pus coroana imperială pe cap. Dion spune că Romanii au interpretat acel semn cum că deasupra lui Caesar se afla Cristos, fiul lui Dumnezeu, Împărat al Cerului şi al Lumii. Şi mai spune că imediat Soarele s-a eclipsat total, lucru supranatural, căci Soarele se poate eclipsa doar parţial, pentru că este mai mare decât Pământul şi decât Luna care realizează eclipsa de Soare. Iar mai departe spune că i se părea că Cerul luase foc şi că grinzi incendiare cădeau prin aer. În acest timp Senatul a încercat să se adune, dar uşile locului s-au închis de unele singure. În sfârşit mai spune că, apărând un nor negru oribil şi înspăimântător, cu ploaie şi vânt, o săgeată celestă (n.t. un fulger) a atins statuia lui Caesar, care era considerată sfântă; şi fără să o distrugă, a făcut să-i cadă doar litera C, lăsând scris AESAR. Atunci Augusto şi-a chemat la el Sacerdoţii şi Augurii pentru a înţelege semnificaţia faptului, iar aceştia, deşi adorau Zeii, i-au răspuns că acum începea domnia pământeană a unei noi Zeităţi, una divină, deasupra Cezarului; căci acel AESAR, în limba Toscană însemna Dumnezeu, iar că săgeata celestă arătase că Cezarul nu mai era primul pe Pământ, ci că Regele venise acum de sus şi lui trebuia să-i fie dedicată statuia. Astfel aceşti Sacerdoţi şi Auguri au fost primii din cultul gentil care au profetizat despre Cristos. Cu această ocazie, Templul lui Ianus a fost închis, iar acolo unde până în acel moment se făceau adoraţii şi sacrificii Zeilor, o dată cu naşterea lui Isus Cristos, credinţa avută în falşii Zei gentili s-a ruinat, iar oamenii de-acum înainte vor trebui să fie conduşi spre Salvare. Este important de ştiut că Ianus adorat în Italia a fost Noe, aşa cum era numit de Sciţi, de Caldei şi de Evrei, Trifilo de către Arabi, Oceano de către Egipteni, Celio de către Libici, Arsa de către Asiatici – adică Soare – de Itali, cum am spus, Ianus, care în limba Saga înseamnă viţă-de-vie; pentru că el a plantat viţa şi a produs vinul.

Acest Ianus era desenat cu două feţe, căci anticii spuneau că el reuşise să vadă cele două Ere: cea de Aur şi cea de Fier; Caldeii au dorit acest lucru, pentru că ei spuneau că Ianus văzuse Era dinainte de Diluviu şi pe cea de după. Împreună cu Vesta, soţia sa, care mai înainte se numea Titea sau Teti, le-a dăruit Turenilor focul etern şi a realizat lucruri sacre, care au fost apoi observate de către Romani. După dispariţia lui, Turenii l-au onorat cu sacrificii, aceleaşi cu care acesta îl onora pe Zeu, devenind pentru ei mai important decât Zeul însuşi. Toate acestea s-au întâmplat până la naşterea lui Cristos, când oamenii, generaţii de vipere cum se spune, îi adorau şi pe Ianus şi alţi Zei, care fuseseră oameni mortali. Dumnezeu a vrut şi El ca fiul său să fie un om mortal, pentru ca El să ne satisfacă pe noi, iar noi, pe El. În această manieră Dumnezeu s-a încarnat şi a apărut în lume, pentru a fi adorat ca Dumnezeu în om.

O dată cu naşterea sa, Templul lui Ianus s-a închis şi o dată cu el, credinţa gentililor a luat sfârşit. Au fost îndepărtate toate imaginile Zeilor, pentru a permite adorarea noului Rege, Dumnezeu şi Domn al nostru. Intrat Dumnezeu astfel în umanitate, Pământul a rămas în linişte, iar războaiele au dispărut; Cerul s-a înduioşat şi a trimis semne: Soarele şi-a pierdut splendoarea iar Roma, capătul, Doamna şi Regina lumii s-a minunat de aceste miracole, un şi mai mare Rege şi Împărat, mai mare decât Cezarul, apăruse pe lume.

La zece ani după naşterea lui Isus, pe vremea domniei lui Tiberiu, Germanico – fiul lui Drusus – se afla în Franţa. Acesta, pentru marea lui valoare, iubit şi temut de către Barbari, considerat la Roma om de mare reputaţie, l-a făcut pe Împărat să nutrească, până la moarte, o oarecare gelozie. Germanico conducea multe legiuni în Germania, unele mai de nestăpânit decât altele, fapt care a făcut să îşi ridice armele şi să ducă lupte sângeroase între ele; deoarece nu a reuşit să le domolească, şi-a ales 5 dintre ele şi sub comanda lui Cecina le-a trimis la război, împotriva Caţilor, fiind ferm convins că valoarea acelor Barbari le-ar fi distrus. Caţii, care se aflau în relaţii de prietenie cu Romanii şi nu se temeau de vreo acţiune din partea lor, au fost luaţi prin surprindere, astfel că femeile, bătrânii şi copiii lor au fost cu toţii prinşi, iar tinerii şi bărbaţii în vigoare au traversat râul şi au reuşit să se salveze. Cecina şi-a adunat toate forţele şi dorind victoria, s-a dus după ei cu dorinţa de a traversa şi el apa, dar Barbarii au apărat malurile cu vitejie şi au reuşit să îl alunge şi să-i procureze daune. În acelaşi timp, Drusus – fiul lui Tiberio - devenise Pretor în Panonia, în Dacia şi Tracia şi îşi strânsese mare armată pentru a le declara război Goţilor din Dacia. Aceştia,

văzându-se inferiori ca număr şi presupunând pierderea războiului, s-au retras spre Arctica astfel încât, dacă Drusus i-ar fi urmărit, ar fi intrat exact în mijlocul Caţilor, care la rândul lor fuseseră alungaţi de Cecina. Drusus în schimb, a crezut că Goţii adunaseră o armată puternică şi că se îndreptau spre el, astfel că s-a speriat şi s-a retras. Acest fapt l-a pus în mare pericol pe Cecina, căci Cheruscii, vecini ai Caţilor, s-au pregătit să sară în ajutorul popoarelor prietene şi confederate. Cecina a distrus atunci toată ţara vecină şi i-a speriat atât de rău pe Cherusci, încât aceştia s-au decis să-i ajute pe Caţi. După ce şi-a lăsat legiunile aici, Cecina s-a întors la Germanico plin de faima, onoarea şi triumf, în Roma.

Doresc să vorbesc acum despre obiceiurile şi modul de viaţă al popoarelor Cate, căci trebuie să fie cunoscută valoarea acelor oameni şi dificultatea pe care au întâmpinat-o Romanii, în încercarea de a-i elimina. După scrierile lui Andrea Altamero şi Cornelius Tacitus, Caţii trăiau în acea ţară din Germania care astăzi se numeşte Turingia şi se află lângă Saxonia. Aceste popoare erau cele mai belicoase şi mai valorose dintre toate popoarele Germaniei şi aceasta datorită excelentei discipline militare; ştiau să profite de orice ocazie şi îşi trimiteau aleşii, acolo unde situaţia era necesară. Erau obedienţi căpeteniilor, la orice semnal al acestora fie se mişcau, fie se opreau. Îşi ocupau ziua cu simularea luptelor şi cu îngrijirea corpului, iar noaptea cu veghea. Niciodată, în niciun fel de situaţie, nu-şi pierdeau cumpătul. Constanţa îi definea atât în chestiunile belice, cât şi în cele de guvernare publică. Virtutea avea cel mai mare preţ, mai mult decât orice altceva; toate forţele lor erau cumulate în infanterie, care era foarte bine armată. Faţă de ceilalţi Barbari care preferau să se lupte cu furie, ei primeau ordinul strict de a înainta cu calm şi după o luptă tacită, corp la corp, cavaleriei lor nu-i rămânea altceva decât să culeagă victoria. Iar dacă erau învinşi, se retrăgeau încet, încet şi niciodată nu dădeau vreun semn de fugă. Luându-i drept exemplu, toţi Germanii au învăţat de la ei arta războiului. Acest obicei este foarte celebru printre ei, iar tinerii, în special, nu se consideră demni de străbunii lor decât atunci când au ucis, cu mâna lor, un inamic. Abia atunci considerau că s-au născut şi că puteau să poarte numele familiei lor, iluminând astfel străbunii şi rudele. Tot ei mai obişnuiau ca înainte de a le creşte barba, să poarte la gât un obiect, ca semn de laşitate, pe care trebuiau să-l suporte până când nu ucideau, cum am spus, un inamic. Nu locuiau în case, nu aveau terenuri, iar principala lor virtute civilă era o magnifică ospitalitate şi stima pentru oamenii de valoare. În timpul păcii, cântau în versuri luptele trecute şi lăudau faptele cele mai valoroase ale iluştrilor lor, în felul acesta, inimile tinerilor se exaltau şi doreau emularea gloriei, căci se spune că acesta este cel mai puternic stimulent ce îi împinge pe oameni să facă lucruri impresionabile, în luptă. Învaţau despre practicile militare şi, pe timp de pace, se exersau între ei, în curse de cai, trăgând cu arcul sau exercitându-se în scrimă. Toate aceste considerente i-au făcut să se menţină pentru atâţia ani în putere şi forţă, fiind cu greu învinşi de către Romani. Corrado, Poet Celt, spune că aceşti Caţi sunt popoare de-ale lor, numite Estii; Renè spune, de asemenea, că Francezii descind din aceştia şi asta pentru că fiecare, pentru a se lăuda cu originile sale, doreşte să fi luat naştere din cea mai valorosă naţiune din câte au existat în lume. Amândoi însă sunt în eroare căci, aşa cum voi spune mai departe, valoroasa naţiune a Caţilor, după mulţi ani a dispărut. Irenico, care a descris Germania, a spus că aceştia locuiau în Suedia, unde au edificat oraşul Ehrenberg şi domneau peste ţinuturile Ducatului de Wittenberg, iar aceasta pentru că în acele locuri au fost găsite nişte documente foarte vechi. Foarte mulţi autori fac referire la aceste popoare, în scrierile lor: Elio Sparziano în Viaţa lui Giuliano, Iulius Capitolinus în cea a lui Antonino, Svetonio în Domiţian, Pliniu – în cartea a IV-a a Istoriei sale a Naturii, Strabon – în partea a şaptea a Sitului lumii, Vellegio în a doua, Silio Italico, Volterrano, Filippo Beroaldo şi Raimondo. Toţi aceştia concordă în laudă şi în a le da reputaţia Caţilor de a fi cele mai războinice şi valoroase popoare din Lamagna, doar că povestesc însă, în mod diferit, obiceiurile, aşezarea şi maniera lor de a trăi.

Din aceste popoare au ieşit Batavii, aşa cum am arătat mai devreme, care au stăpânit Insula care ţine de la Rin la ţărmul mării, numită azi Olanda, acolo unde s-a născut Erasmus, doct al timpului nostru, faimos pentru nenumăratele cunoştinţe în diverse ştiinţe, pentru excelentele, eruditele şi genialele sale scrieri în literatură.

Împotriva acestor popoare s-a decis Germanico să lupte astfel că parte din Spania, Franţa şi

Italia le-a întărit cu cei mai robuşti dintre soldaţi şi şi-a format o puternică armată. Pentru siguranţă, a mai pregătit şi o mie de nave, pentru ofensiva dinspre mare. Şi pentru că s-a gândit că poate Caţii ar fi putut să le sară în ajutor, din cauza atacului lui Cecina, l-a trimis pe Silio cu câteva legiuni să treacă Rinul şi să intre în provincia lor, pe care acesta apoi a jefuit-o şi devastat-o în totalitate. Ca şi cum nu ar fi fost îndeajuns destabilizarea Caţilor, i-a luat ca ostateci pe fiul şi pe soţia Principelui lor Daprio şi s-a întors la Germanico în onoare şi fără a fi adus vreun prejudiciu. Acest rezultat obţinut de către Silio, la care s-a adăugat şi precedentul obţinut de Cecina, au reprezentat o grea lovitură asupra puterii Caţilor, care au şi înţeles că timpul lor de glorie se apropia de sfârşit. Iar Nenorocul, care nu vine niciodată de unul singur, le-a produs un rău şi mai mare Caţilor: după învingerile primite de la Silio şi Cecina, slăbiţi de lupte, au încercat să scoată sarea dintr-un fluviu care izvora chiar pe pământurile lor. Vecinii lor, Ermundurii, văzându-i debilitaţi s-au pregătit de atac, găsind motivul că şi ei ar trebui să primească o parte din sare, deoarece ei se învecinau cu pădurea şi cu apa fluviului. Caţii susţineau că ei erau singurii care din vremuri străvechi deţineau acel bun util şi că nimeni nu ar fi fost atât de ignorant ca să nu-şi dea seama, că acesta era doar un pretext datorat celor două înfrângeri pe care ei le suferiseră. Şi că, chiar dacă ar fi fost aşa, oricum nu erau atât de neputincioşi încât să nu-şi poată apăra bunurile pe care le primiseră de la părinţi şi bunici. Fortuna le-a fost inamică şi în acea bătălie, ei au fost ucişi în totalitate iar Ermundurii, însufleţiţi de victorie, au început sacrificiul către Marte şi Mercur ucigând, pe lângă bărbaţi, toţi caii, femeile şi copiii, într-un oribil exemplu de crudelitate. Aceasta s-a întâmplat pentru că promiseseră înainte de bătălie, că acestor doi Zei le-ar fi adus ofrandă, în caz de victorie. Aceasta a fost una dintre cauzele care a făcut ca puterea Caţilor, popor temut în întreaga Germanie, să fie distrusă şi chiar extinctă, în parte.

S-a întâmplat în acest timp ca Tiberio să-şi ucidă mama, pe Livia. Moartea lui Germanico şi faptul că Tiberio, în loc să îi atace pe Batavi, nu prea era interesat de chestiunile legate de arme, le-a dat mână liberă Goţilor din Dacia să devasteze toată Mezia, iar Batavii şi popoarele vecine au profitat de dispariţia lui Germanico şi au intrat în Franţa, unde au dat foc edificiilor şi au ucis cu spada oamenii.

Lui Tiberio i-au succedat apoi Caligula, iar acestuia Claudio Nerone, niciunul dintre aceştia realizând vreun fapt notabil în acele părţi; le-au urmat crudul Sesto Nerone, Galba, Oto, Vittelio şi, în sfârşit, cei doi nobili Principi Vespasian şi fiul său Tito care, pe de-o parte datorită dorinţei lor, pe de alta a războielor externe în care erau ocupaţi, au preferat să strângă pacea cu Barbarii din Septentriune, mulţumindu-se cu provinciile pe care le deţineau peste Rin.

Dar, succedându-le acestora Domiziano, cunoscut fiind ca cel mai avar dintre toţi Imperatorii, a încercat să scoată din Lamagna (n.t. Germania) atât de mult aur, încât popoarele disperate au trimis scrisoare Regelui Goţilor, în Dacia, solicitându-i ajutorul armat împotriva Romanilor. Dropaneo sau Druparo (n.t. Diurpaneus), căci cu ambele nume este amintit de către scriitori, ascultând rugămintea acestora, i-a chemat la el pe toţi Principii popoarelor din Lamagna şi Sciţia şi, întrunindu-se într-o Dietă, se spune că le-a vorbit acestora astfel:

“Domni ai Sciţiei şi Germaniei, având în vedere că am ajuns la această situaţie, dacă nu vom presta atenţie pentru lucrurile noastre împotriva avariţiei şi ambiţiei Romanilor, nu va mai rămâne nici loc unde să putem locui, nici necesarul pentru a putea trăi. Căci aceştia, care îşi manifestă toată aspiraţia de a avea acest pământ ce i-a plăcut lui Dumnezeu, vor să-i ia tot aurul şi să ocupe ţările care au fost locuite aici de la începutul lumii, vor să ne dezarmeze şi să ne priveze de mizera noastră viaţă sau, dacă nu să ne priveze, cel puţin să încerce mereu să ne ţină în servitute. Mie mi se pare că aflându-ne încă în forţele noastre, nu putem să nu luăm în seamă un inconvenient de o astfel de importanţă şi că nu numai că putem să ne apărăm de aceştia, dar putem să apărăm şi Patria şi fiii şi soţiile şi lucrurile umane şi cele divine ale noastre. Putem să le arătăm lor, care se laudă că ar fi apărut pe lume din neamul Zeilor, că nu mai puţin noi, care suntem gentili, suntem capabili prin forţa armelor, să devenim stăpânii lumii. Şi vă spun dumneavoastră, Domnilor Germani, care aţi fost primii atacaţi de către Romani, că noi ne vom arma împotriva acestui inamic comun. Ştim că au câştigat două mari bătălii şi că aproape niciodată Caţii nu îşi vor mai reveni; ştim că şi-au deschis

un drum în Lamagna şi că, datorită puterii lor, le va fi uşor să vă supună. Mai ştim şi cine au fost Caţii din punct de vedere militar, mulţumită disciplinei, şi voi ştiţi că toată gloria voastră în arme o datoraţi lor, ei fiind cei mai rari maeştri de război, dintre câţi s-au cunoscut vreodată. Aşadar, ştiind toate acestea, de ce să nu vă armaţi şi să demonstraţi că liberatatea şi Patria vă sunt mai dragi decât viaţa sau altceva asemănător? Sau poate vreţi să vă armaţi, după ce aţi fost înfrânţi? Sau poate spiritul să vi se ridice când corpul vostru e slăbit deja? Eu, deşi aş putea să stau departe de aceste probleme şi să mă mulţumesc cu pacea în care trăieşte Regatul ce mi-a fost lăsat de superiorii mei, mi se pare greu totuşi să închid ochii în faţa trufiei şi ambiţiei Romane sau să-mi astup urechile la lamentările voastre şi ale celeilalte naţiuni. Îmi este greu să nu mă contrapun unei aşa de desfrânate lăcomii.

Iar dumneavoastră, domnilor din Sciţia, trebuie să vă însufleţiţi de asemenea, pentru că şi pe voi vă aşteaptă acelaşi pericol, o dată ce vor fi fost învinşi vecinii şi consanguinii voştri Germani. Motivele care vă vor provoca pe voi la ofensivă şi defensivă sunt următoarele:

Primul, pentru dreptatea cauzei, căci dacă ei vă atacă în casa voastră, cum puteţi să nu răspundeţi? Dacă voi, fără să îi fi deranjat cu ceva staţi liniştiţi în provinciile voastre, în acea ţară în care v-aţi născut şi v-aţi nutrit, de ce să nu o apăraţi cu îndârjire? Iar dacă Patria este antepusă tuturor lucrurilor din lume, de ce să nu vreţi, pentru aceasta, să vă înarmaţi şi să îi combateţi pe cei care vor să v-o ia? Legile umane şi cele divine vor ca, atunci când omul atacat se apără şi îşi ucide inamicul, acea crimă să fie considerată justă şi legitimă; căci el nu opugnează, ci repugnează, el nu ofensează, ci se apără. Şi dacă acest raţionament este corect, dacă inamicii voştri încearcă să vă ucidă în casa voastră, cea mai gravă ofensă, de ce să nu-i repugnaţi şi ucideţi voi? Că este necesar ca voi să vă armaţi împotriva Romanilor, se vede din ocupaţia lor; căci voi nu numai că sunteţi ocupaţi, ci tiranizaţi, nu numai învinşi, ci în pericol de extincţie, iar ceea ce este mai grav, este că dacă vă vor lăsa în viaţă, o să vă oprime cu mii de intolerabile tributuri; după victoriile lui Iulius Caesar, numai voi ştiţi ce pierderi aţi suferit în luptele de la Rin, cu Drusus şi Germanico, de la Alpi, cu Augusto, care i-a supus Imperiului pe Vindelici şi Reţi, din Tracia, cu Crassus, care v-a dat cea mai grea lovitură din câte au existat. Astfel, ca aşa ceva să nu se mai întâmple, e necesar, atâta timp cât armele noastre sunt încă potente şi capabile să se facă temute, să dăruim soarta nostră pe mâna Norocului: căci bătălia se câştigă o dată prin dorinţa fermă de a învinge, iar apoi cu suflet şi curaj. Dacă considerăm faptele făcute de superiorii noştri în lupte, le vom judeca cu mult mai măreţe şi magnifice decât cele Romane; căci Romanii aceştia au câştigat împotriva bărbaţilor - jumătate femei din Asia, i-au învins pe Cartaginezi mai mult prin noroc, decât prin proprie valoare, pe Francezi, datorită celor 10 ani de debilitare şi i-au subjugat pe Spanioli, pentru că ei nu au ştiut niciodată ce înseamnă libertatea sau împărăţia. Superiorii (mai marii) noştri în schimb, în Asia şi Europa i-au învins pe cei mai puternici, iar femeile noastre (atât de mare este forţa sângelui venit dintr-o excelentă stirpe) (n.t. amazoanele) s-au impus cu atâta putere asupra tuturor popoarelor din Orient, domnind în glorie, peste nenumărate provincii. Aşadar, chiar dacă Romanii se exaltează cu una dintre victoriile lor, atunci să se ştie că aceasta s-a întâmplat nu datorită valorii lor, ci pentru că noi nu am fost uniţi împotriva lor. Cât de mare este puterea naţiunii noastre, s-a văzut din luptele Caţilor, ale Cheruscilor, care le-au creat de unii singuri probleme mai mult decât toate popoarele Orientului. Şi dacă aceste două naţiuni ale noastre, care sunt cele mai valoroase şi mai strălucitoare, au făcut atât de mult de unele singure, atunci ce vom face noi, care suntem atâtea popoare, toată Septentriunea s-ar putea spune, dacă ne unim? Care va fi mulţumirea noastră, nu este nevoie să mai menţionez: trebuie să ne asigurăm statul, căci dacă nu ne armăm, el va fi în pericol şi îl vom pierde, iar apoi, ne salvăm de servitute şi îi salvăm şi pe unii dintre voi, care deja au jugul de gât. Averile, soţiile, copiii, casele, terenurile, oraşele, templele, pe toate trebuie să le salvăm; mai mult decât atât, dacă vom reuşi să penetrăm în provinciile lor, vom pune stăpânire pe multe dintre oraşele şi castelele lor, îmbogăţindu-ne! să avansăm cu ostilitate împotriva inamicilor noştri, aşa cum ei au făcut cu noi şi să nu iertăm nimic din ceea ce este al lor. Când fructul este mare, facilitatea de a-l culege este şi mai mare căci, rupte capetele de frontieră, vom avea astfel liber acces în provinciile învecinate şi vom intra în Italia, ajungând la Roma, unde se află capul Imperiului. Batavii din partea Rinului vor face ce este de făcut, în Franţa. Quazii şi Sarmaţii din Panonii vor încercui garnizoanele

şi eu, din Tracia, voi trece Dunărea şi voi face cunoscut tuturor, că această acţiune a plecat direct din inima mea. Să nu vă speriaţi că ei ne vor ţine piept, căci toate armatelor lor sunt compuse aproape în totalitate din soldaţii noştri; ei nu vor putea folosi armatele de peste mări, din cauza distanţei. Şi, chiar presupunând că i-ar putea folosi, nu e ca şi cum ar fi singuri, căci pe noi nu ne-au întâlnit niciodată în luptă şi le va fi de ajuns să ne privească în faţă, în loc să se lupte cu noi. Noi ştim că Imperiul Roman este foarte puternic, că a câştigat multe provincii în Asia, Africa şi Europa şi că naţiunea Romană este considerată valoroasă şi foarte pregătită în arta războiului, dar mai ştim că o astfel de putere încet, încet poate fi debilitată, căci armatele, puse împreună de gardă în provincii, din dorinţa de libertate se vor putea răzvrăti şi contraataca chiar pe inamicii noştri, aşa cum vom face şi noi. Ridicate lor armele şi oamenii, nu le mai rămâne nicio putere. Chiar dacă Romanii au învins multe ţări, acest lucru nu s-a întâmplat într-o zi, ci s-a întâmplat cu multă vărsare de sânge, cu multe bogăţii pierdute şi cu multă osteneală. Iar această naţiune Romană care a făcut aceste fapte, nu mai este prima, căci războaiele civile dintre ei au nimicit rasa celor mai puternici şi valoroşi soldaţi de-ai lor. Nu mai sunt în viaţă nici acei Căpitani, care ştiau cu mintea şi cu forţa corpului să învingă şi să stăpânească. Cu ani înainte a fost Împăratul Tiberio, jumătate efeminat, după el a fost Caligula, apoi Claudio, Nerone, toţi fără niciun fel de valoare sau experienţă în problemele militare. Acum este Împărat Domiţian, de o aşa de mare avariţie şi cruzime, încât nu mai trebuie spus nimic în plus. Aşadar, atunci când ne vom mişca pentru statul nostru, nimic nu ne va mai sta în cale. Spre glorie nu putem merge decât pe un drum dificil, căci nimeni nu poate fi glorios fără sudoare şi trudă, stimat de Dumnezeu. Noi folosim acest raţionament nu pentru dorinţa de a stăpâni sau pentru dorinţa de a ne îmbogăţi, deoarece se spune că domneşte cu adevărat şi posedă bogăţii cel ce se mulţumeşte cu ceea ce are. Noi vrem să ne apărăm viaţa şi lucrurile noastre. Dumnezeu ne-a dat drept graniţe Rinul, Dunărea, această mare şi marea Septentriunii deci, de ce vor Romanii să ne molesteze acasă la noi? Am vrut noi vreodată, oare, să punem mâna pe lucrurile lor? Am intrat noi vreodată cu ostilitate pe pământurile lor, dorind să îi prădăm sau să le ucidem oamenii, aşa cum au făcut ei dintotdeauna cu noi? Dacă ei se autoproclamează coborâţi din Zei, de ce nu se comportă atunci ca aceştia, care se mulţumesc cu cerul, necăutându-şi loc pe pământ? De aceea cred, Domnii mei Sciţi şi Germani, că datorită acestor motive trebuie să puneţi mâna pe arme cu animozitate şi, aşa cum ei doresc să ne distrugă pe noi, aşa să-i distrugem noi pe ei. Pentru că necesitatea este cea care ne împinge, ne împing soţiile, copiii, Patria; ne împinge dreptatea, care este de partea noastră, cât îi împinge pe ei greşeala. Vă împing eu, care v-am adunat şi chemat la acest Conciliu. Vă împing popoarele şi oraşele care mi-au cerut ajutorul şi pe care, dacă le-aţi fi putut vedea, v-ar fi copleşit de compasiune, pentru sărăcia lor. Ştiu că în inima voastră sunt prezente pierderile Caţilor şi ale Cheruscilor şi mai ştiu că trebuie să vă conservaţi bunurile, atâta timp cât sunteţi în putere. Eu, chiar dacă nu voi fi urmat de voi, voi depune toate eforturile acestui Regat şi voi încerca să înving. Dacă aşa se va întâmpla, voi domni cu prestigiu peste toate popoarele Septentriunii; dacă voi muri, cu siguranţă voi dobândi un mare renume şi se va spune că pentru graţia multor popoare asuprite a murit un Rege, care a dorit să ofere libertatea a două foarte puternice naţiuni, iar acestea nu au acceptat.

Auzind vorbele lui Dropaneo (n.t. Diurpaneu), toţi Principii popoarelor şi oraşelor din Germania şi Sciţia au fost de acord cu acest discurs asupra conservării libertăţii Lamagniei şi Sciţiei şi au hotărât pregătirea unui puternic război împotriva Romanilor. Terminată Dieta s-au întors cu toţii acasă şi au început organizarea armatelor cu care s-au înfăţişat apoi lui Dropaneo, recunoscându-l ca fiind Capul principal a celor mai puternice naţiuni, pe care le-a adunat într-o singură mare şi puternică armată.

Au asaltat armatele Romane aflate peste Dunăre, distrugându-le. Caţii, care nu îşi reveniseră complet din ultima luptă şi care au fost printre primii prezenţi la această Dietă, i-au îndemnat pe Germani să meargă în război, în numele libertăţii lor. Adunând în rândurile lor şi naţiunile învecinate, s-au îndreptat către capetele frontierelor Romane care se aflau de-a lungul Rinului. Sarmaţii cu câteva legiuni l-au atacat şi nimicit pe Appio Sabino. Ca urmare, toate armatele Romane din Europa s-au îndreptat spre Diurpaneu - la Dunăre, spre Caţi - la Rin şi spre Sarmaţi - în Panonii.

Dar Dropaneo nu a putut fi oprit, decimând armata Romană; iar, de cealaltă parte, Sarmaţii şi Caţii s-au demonstrat a fi foarte valoroşi, distrugând şi alungând armatele inamice dincolo de graniţele Germaniei. Aceste lupte au fost atât de furioase şi înverşunate, încât Imperiul Roman a rămas înmărmurit, iar Roma însăşi, se poate spune că a tremurat de teamă. Au revenit în minte faptele Cimbrilor, învinşi de către Mario şi, mai ales, ziua în care Galii au cucerit oraşul şi au asediat Campidoliul. Din cele 22 de armate pe care le aveau în provinciile din Asia, Africa şi Europa, 10 dintre cele mai valoroase au fost distruse de Germani şi Sciţi, iar celelalte 12 erau atât de îndepărtate, despărţite de atâtea mări şi ţări, încât cu greu s-ar fi putut reuni în apărarea Imperiului în acel urgent pericol.

Ştiu că pare incredibil să menţii aşa de multe armate dar, gândindu-ne la puterea Romei şi a provinciilor supuse acesteia, nu ar trebui să ne minunăm. Şi aş dori, pe scurt, să descriu aceste armate una după alta, locul pe care-l ocupau, numărul şi numele lor, astfel încât să se poată vedea puterea imensă a imperiului Roman, aflat în culmea expansiunii de la vremea lui Augusto şi până când Constantin nu l-a transferat în Orient: prima armată era în Mezia Inferioară şi se numea Duplicato; în Bretania Superioară – Scoţia de astăzi – era a doua armată, purtând numele Augustano; în Fenicia – Karamania de astăzi – armata se numea Galatio; în Arabia, a treia, era Cirenaico; în Numidia – astăzi Statul Arabilor din Africa – era Augustano; în Soria, a patra, era Flavio şi Scitico; în Dacia – Valahia de astăzi – armata a cincea, Macedonico; în Bretania Inferioară – Anglia de astăzi – era a VI-a, Vincitore; în aceeaşi Insulă, a VI-a, Vittorioso; în Mezia – Sebia şi Bosnia – armatele a VII-a şi a VIII, Claudio; în Iudea – a IX-a, era Ferreo; în Lamagna – a X-a, era Decimo; în Iudea, a X-a, era Decimo; în Mezia Inferioară – Transilvania de astăzi- a XI-a, era Claudio; în Egipt – a XII-a, era Fulmifero; în Dacia – a XIII-a, era Duplicato; în Panonia – Austria de astăzi – a XIV-a, era Gemelo; în Cappadocia – astăzi Amasia – a XV-a, era Apollonio; în Lamagna şi Bretania – a XX-a, era Valerio şi Vincitore, în funcţie de nevoie; în Roma - garda Imperială - a XXII-a, era Maccieri.

Acestea sunt cele 22 de armate Romane, care făceau gardă provinciilor şi erau mereu pregătite în cazul în care se putea isca vreo răscoală. 5 dintre acestea au fost distruse de Dorpaneo, la Dunăre, mai precis armatele a V-a Macedonico, a VII-a Claudio, a VIII-a Claudio, a XIII-a Duplicato şi a XIV-a Gemelo. Sarmaţii au distrus şi ei două armate: I-a Ateniese şi a XI-a Claudio. Caţii au trecut mai întâi peste armata a X-a, apoi de a XX-a armată, Valerio şi Vincitore. De acum, Barbarii au putut cu toată uşurinţa să ajungă în Italia şi la Roma, căci nu mai exista niciun popor în Europa, care să-i poată combate.

Domiţian, resimţind toate aceste înfrângeri a hotărât să treacă în Istria şi Dalmaţia şi, adunând de peste tot soldaţii Romani şi primind aproape tot ajutorul Imperiului, a organizat o imensă armată, la cârma căreia l-a aşezat pe Căpitanul Cornelius Fuscus, pe care l-a trimis împotriva Goţilor. Cornelius, om valoros, a improvizat un pod peste Dunăre şi l-a atacat dur pe Dorpaneo. Pe de-o parte, datorită proaspetelor victorii, Goţii nu doreau să cedeze, iar pe de alta Romanii, în memoria virtuţilor lor şi a victoriilor obţinute în întreaga lume, nu doreau să fie învinşi. Din cauza aceasta, rezultatul sângeroasei bătălii a fost pentru o lungă perioadă incert. Într-un final, distrusă armata Romană, Goţii vor avea o glorioasă victorie şi vor fi cântaţi, celebraţi şi lăudaţi în toate oraşele Germaniei şi de toate popoarele Sciţiei, fiind apelaţi Oameni Fericiţi, dominaţi de noroc. Eutropius povesteşte totuşi că, deşi Domiţian a fost învins şi armatele sale distruse, la Roma era sărbătorit ca triumfător. Ceea ce vă spun eu acum puteţi găsi scris şi la Dion şi la Tacitus, Svetonio Tranquillo şi la mulţi alţii mari autori. După moartea lui Domiţian a urmat Nerva, apoi Traian, care a fost primul excelent Principe pe timp de pace şi de război, după Augusto. El a trecut Rinul şi a avut câteva bătălii câştigate împotriva Caţilor, apoi a trecut în Panonia, a ridicat un pod peste Dunăre şi l-a atacat cu atâta duritate pe Decebal, fiul lui Dorpaneo, încât într-o singură zi, l-a distrus şi şi-a creat o provincie peste Dunăre.

După Traian, Împăraţi au fost Adrian, Antonino Pio şi, în sfârşit, filosoful Marc' Antonio care, datorită nenumăratelor incursiuni Germanice în acea provincie, a trebuit să suporte un foarte mare şi periculos război împotriva Marcomanilor, popoare de sânge Gotic. În multe lupte duse împotriva acestora a pierdut multe armate şi soldaţi veterani foarte valoroşi, căci în acest război sângeros au

fost implicate toată Sciţia, Germania cu Marcomanii, Goţii, Caţii, Quazii, Vandalii, Sarmaţii, Suevii şi alte popoare mai puţin faimoase. Dar nimic nu l-a înspăimântat mai tare pe Împărat decât ciuma, care era prezentă în armatele Africane şi Asiatice şi la populaţiile supuse din provinciile Imperiului de peste mare. Atât de puternică a fost această pestilenţă, încât în puţin timp, o treime dintre oameni au pierit, lăsându-l fără armatele de peste mare. Această situaţie îl va constrânge să-şi alcătuiască o nouă şi tânără armată, dar fără a avea speranţa în vreo luptă sau a vreunui rezultat notabil. Cu această armată a intrat în ţara Quazilor în care, din lipsă de apă, vor muri. Atunci, un cavaler Creştin, aşezându-se în genunchi, a cerut ajutor de la Dumnezeu şi imediat cerul s-a acoperit de nori şi a plouat atât de mult, încât Romanii au reuşit să îşi revină; se spune că în timp ce ploua, nişte săgeţi ar fi căzut din cer, ucigând mulţi inamici, fapt care a dus la o nesperată victorie pentru Romani. În această luptă a murit şi Marc'Antonio, atunci când Imperiul avea mai multă nevoie de el. A fost succedat de Comodo, fiul său, tânăr şi molatic, efeminat, semănându-i mai degrabă mamei, Împărătesei Faustina, decât tatălui, bărbat virtuos, care va conduce Imperiul spre decădere; s-a întâmplat acest lucru deoarece, dornic de a se reîntoarce la Roma şi de a se dedica plăcerilor, tânărul fiu a cumpărat cu mult aur pacea de la Barbari, spre ruşinea poporului Roman. Primii bani pe care i-a plătit Barbarilor le-a crescut foarte mult puterea acestora, căci prin această plată, deşi erau deja temuţi de Romani, îşi vor ridica reputaţia şi puterea pentru totdeauna, în timp ce Romanii şi le vor pierde. Şi dacă Comodo şi Pertinace şi Giuliano, care i-au urmat, ar fi trăit îndelungat, mai mult decât sigur că Imperiul Roman ar fi fost de pe-atunci distrus de către Barbari. Dar, o dată venit la putere Severus, bărbat belicos, înţelept, valoros şi, în special, strateg militar, lumea întreagă s-a schimbat. El a hotărât să se folosească de soldaţii Goţi (creditându-i pe aceştia în arme şi nu pe ai săi), a legat prietenie cu ei şi le-a plătit monedă, alegând din acea naţiune o armată puternică cu care, în numai un an, a reuşit să învingă doi Împăraţi ai Africii şi Asiei şi să se facă cunoscut în întreaga lume; aşa s-a alăturat şi el pe lista celor mai excepţionali şi mai mari Căpitani care s-au ocupat vreodată de arme. Acest Împărat a fost atât de ataşat de Goţi, încât fiului cel mic i-a pus numele de *Geta.* I-a mai luat lângă el în Imperiu şi pe Bassiano - zis şi Antonino Caracalla, pe Macrino, Eliogabalo şi Alessandro Severo. În timpul acestora, Goţii din Dacia distrugeau provinciile Romane de la Dunăre, iar Caţii, în Lamagna prădau şi incendiau de pe malurile Rinului. Din această cauză, Alessandro a vrut să îi atace, dar până la urmă va face câteva scaramanţii pentru a-şi cumpăra liniştea şi le va trimite Caţilor, Germanilor, Cheruscilor şi Marcomanilor ambasadori, cu ofertele de aur pe care aceştia le ceruseră. Soldaţii săi au aflat despre modalitatea lui de plată şi au considerat gestul atât de ruşinos, încât i-au cerut ajutorul Împăratului Massimino, născut în Tracia din tată Got – pe nume Meca – şi mamă Alană – pe nume Ababa. Deşi el fusese doar un oier, robusteţea corpului şi frumuseţea au fost pilaştri pentru acceptarea lui în rândul miliţiei. Sub Severus, cu o tenacitate şi un curaj impresionante, a devenit cel mai renumit soldat al tuturor armatelor Romane. Din ce în ce mai brav şi-a câştigat cea mai bună reputaţie, a trecut din grad în grad prin toate onorurile militare, până când, în final, a fost ales Împărat. Astfel, după dispariţia lui Alessandro, va reface armata şi va mări numărul acesteia. Se va năpusti apoi asupra Caţilor care, împreună cu alte popoare învecinate se vor retrage înspre mlaştinile din zonă. Atunci s-a văzut şi forţa pe care o poate avea un valoros Căpitan, căci Imperiul, în timpul lui Alessandro şi Severus oferea monedă Barbarilor pentru a-şi asigura pacea, în timp ce sub Massimino, teroarea îi alunga înspre palude. Deşi aprecia dificultatea de a-i învinge, s-a urcat pe cal în mijlocul apei şi, primul, cu spada în mână, i-a asaltat cu constanţă şi forţă, cu toată natura împotrivă, cu cavaleria Romană care de ruşine, parcă, l-a urmat. Ucigând cu propriile mâini un număr considerabil de inamici, a reuşit să-i animeze şi pe ai săi, dar dificultatea terenului l-a făcut să se retragă în Panonia. Din cauza Romei a fost constrâns să intre în Italia unde, la Aquila, a fost ucis împreună cu fiul său de către proprii oameni, datorită cruzimii pe care a avut-o mereu faţă de ei. Între timp, Goţii, profitând de discordiile dintre Romani, au atacat şi ocupat Tracia. Acest fapt îl va constrânge pe Gordiano, succesorul lui Massimino, să îşi formeze armata şi să le declare război dar, după o nesemnificativă bătălie, va face şi el acordul de a le plăti monedă pentru a părăsi provincia, iar apoi se va transfera în Asia.

Goţii deveniseră faimoşi şi s-au reîntors în Dacia, unde se vor consulta între ei şi vor decide ca

pentru ca dominaţia lor să devină mai înspăimântătoare, să combată în Sciţia şi Germania, cu scopul de a-şi supune cât mai multe popoare şi provincii. Astfel şi-au creat o imensă armată şi, pe lângă alte popoare, i-au supus pe Vandali, care erau faimoşi pe-atunci în toată Germania, iar Marcomanii li s-au supus din propria voinţă. Vor învinge şi asupra Quazilor, ucigându-l pe Regele lor, situaţie care-i va obliga pe Romani să îi plătească anual în aur, pentru a le împiedica trecerea Dunării. După moartea lui Gordiano, Filippo nu a mai reuşit să le plătească dările, astfel că Goţii, sub ilustrul lor Rege Ostrogota, s-au pregătit pentru cucerirea Europei dar, mai întâi, a Romanilor. Se gândea Ostrogota, că o dată învinşi aceştia, s-ar fi învins orice dificultate ce s-ar fi putut opune dorinţei lui. Cu o imensă armată a trecut Dunărea, a traversat cu ostilitate întreaga Tracie şi Panonia Inferioară. Apropriindu-se cu armata de Roma, Senatorul Decio a încercat să i se opună, dar şi-a dat seama că soldaţii Romani din provincii nu numai că nu-şi făcuseră datoria de soldaţi, dar i se şi puseseră în serviciul Regelui Ostrogota.

Ostrogota a profitat de această ocazie şi şi-a organizat o bună armată, formată în parte din fugarii Romani şi o altă parte din cei mai buni Goţi ai săi. I-a trimis pe Căpitanii Argoito şi Gunteric să combată în oraşul Macrianopoli, în Macedonia, dar Romanii care prezidau oraşul, văzând marele număr de inamici apropiindu-se, s-au gândit să le ofere o frumoasă sumă de bani, împiedicându-i astfel să pună stăpânire pe teritoriu. Mulţumiţi de sumă au traversat din nou Dunărea şi s-au întors acasă unde, pentru o perioadă, s-au bucurat în pace de roadele, gloria şi victoriile obţinute prin trudă. În toate oraşele Germaniei şi Sciţiei se cânta în versuri gloria lor cu atâta bucurie, încât Gepizii, care se considerau şi ei foarte valoroşi şi războinici la fel de bravi, atinşi de o puternică invidie s-au pregătit de război, sub conducerea regelui lor Fastidia.

GETICUL
CARTEA A TREIA
(despre Gepizi)

Ajuns la capitolul *Gepizilor*, mi se pare necesar să vorbesc despre originile lor, în aşa fel încât să înţelegem prestanţa acestui popor.

Aşa cum am spus şi în capitolul anterior, la puţin timp după Diluviu, Berig – fiul lui Geter – a plecat din insula Scandia cu cele 3 nave ale sale, primele construite în marea Septentrională. A avut neplăcerea ca una dintre nave să se rătăcească şi să ajungă astfel mai târziu la ţărmul Insulei ce este scăldată de-o parte de Visela, numită azi Vistola, iar de alta de mare. Insula se învecina cu Germania şi Sarmaţia şi a fost numită Gotones, până când popoarele Vuidare, adică Longobarzii, n-au venit să o locuiască. Aceasta se numeşte astăzi Marieburg şi se învecinează cu Sucinii, din Prusia. După ce au debarcat şi-au dat seama că celelalte două nave plecaseră deja spre noul şi spaţiosul pământ care li se întindea dinainte. Din această cauză şi-au dat numele de 'lenţi' sau 'întârziaţi', care în limba lor se pronunţă *Gepanta*. Iar despre aceştia se spune că erau mult mai robuşti şi mai lenţi în gândire decât Goţii. Şi să nu se mire nimeni când va auzi că dintr-o singură navă s-a fondat apoi un popor, pentru că pe vremea aceea erau puţine persoane în lume, iar acelea erau fecunde şi au dat naştere numeroaselor neamuri. Aşa s-a populat Pământul cum este el astăzi, dar acest lucru se observa mai bine în timpurile străvechi.

Gepizii au locuit multă vreme această Insulă, până când numărul lor a crescut şi au trebuit să plece în căutarea altor reşedinţe. Trecând în ţara vecină, s-au luptat de câteva ori cu Vandalii, după care au căzut de acord cu aceştia să aibă trecerea liberă şi ca să îi asigure că nu le vor provoca nicio daună, le-au oferit oameni de-ai lor drept prizonieri. Au trecut apoi de ţara Vandalilor, s-au mai luptat cu alte popoare învecinate şi s-au oprit la Burgunzi, lângă care au locuit o lungă perioadă. Nu este menţionată nicio informaţie despre ei şi asta până când nu a apărut Regele lor, Fastida. După ce a condus unele bătălii cu popoarele învecinate şi a şi învins, s-a îndreptat împotriva Burgunzilor, popoare care erau extrem de creditate în chestiunile militare din Lamagna. Burgunzii au acceptat lupta şi şi-au adunat un număr mare de oameni, dar ajunşi în faţa lui Fastida şi a adevăratei valori a Gepizilor, au fost învinşi. Această victorie l-a făcut pe Fastida să devină foarte îngâmfat şi să se laude că nu exista în întreaga Germanie şi în Sciţia un alt Rege care să-l egaleze în potenţă şi valoare.

Şi pentru că cineva i-a vorbit de faima şi onoarea pe care Ostrogota le dobândise în Germania şi Sciţia, Fastida a fost surprins de atâta invidie încât, înflăcărat în spirit, s-a hotărât să-l provoace la luptă pentru a vedea dacă lucrurile care se povesteau despre el, erau adevărate. Astfel, i-a trimis acestuia ambasadori prin care îl înştiinţa fie să se pregătească cu armată pentru a-şi apăra averea, fie, dacă nu se simţea capabil să combată, să-i cedeze pământurile pe care locuia şi să plece în căutarea altor aşezări. Ostrogota i-a răspuns că el şi oamenii săi locuiau acel ţinut încă de la începuturi, chiar de când Pământul a început să fie locuit şi că intenţiona să şi-l păstreze şi să-l apere cu propria viaţă. Ostrogota a fost totuşi întristat de această ieşire a lui Fastida, căci Goţii nu le făcuseră acestora niciodată vreun rău, în plus erau consanguini, Gepizii ieşind din aceeaşi stirpe cu cea a lor. Cu toate acestea a acceptat bătălia, gândindu-se că ar fi mai bine să se facă cunoscuţi şi-acestora, ca să aprecieze singuri cât de bine ar fi fost dacă nu i-ar fi deranjat, pentru că ei, Goţii, îşi puteau arăta faţa oricui în lume, deci şi lui, care era un Rege mediocru. Lăsând ambasadorii să-i ducă acest răspuns, cei doi Regi şi-au adunat oamenii din Regatele lor. A fost frumos să se vadă cum două armate belicoase şi victorioase în toată Germania şi Sciţia au ajuns la luptă, pentru faimă şi onoare. Cei doi Regi Căpitani şi-au îndemnat soldaţii să se lupte corp la corp pentru a-şi demonstra unii altora puterea, iar ziua s-a terminat însângerată. Morţi au fost şi de-o parte şi de alta, iar victoria spun şi unii şi alţii că a fost a lor. Într-un final, valoarea lui Ostrogota a prevalat, Fastida cu puţinii

oameni rămaşi s-a refugiat în ţara sa, unde a trăit şi a rămas până la sfârşitul vieţii, fără să-i mai fie înscrisă vreo faptă glorioasă.

Victoriosul Ostrogota a fost celebrat în toată Germania şi Sciţia până la sfârşitul vieţii sale, bucurându-se de faima cucerită şi trăind în Regatul său fără a mai ataca pe cineva vreodată. Va fi urmat de Cniva, războinic la fel de valoros, care va hotărî să declare război Romanilor. Din două armate, una o va trimite în Mezia, iar pe cealaltă de 60.000 de persoane o va conduce la Novigrad, oraş care pe atunci purta numele de Eustesio. I se vor opune Căpitanul Roman Gallo şi legiunile sale şi deşi v-a fi alungat, Cniva va continua să atace alte provincii Romane şi va ocupa oraşul Nikopol, care fusese construit şi numit de Traian Victoria şi asta după ce îi învinsese pe Sarmaţi.

Din această cauză, Împăratul Decio şi fiul său îi vor ataca pe Goţi şi le vor ucide în jur de 30.000 de oameni. Trebonius a fugit în munţii Emoniei, de lângă Abrittus (n.t. astăzi Razgrad, Bulgaria), unde şi-a refăcut armata şi s-a îndreptat spre Filipopole, urmat de Decio, care a trecut şi el munţii şi a ajuns cu greu la zona de câmpie. Cniva a observat oboseala armatei Romane datorată drumului lung şi i-a atacat din nou în mod imprevidibil. Decio şi fiul au reuşit să scape refugiindu-se la Căpitanul Gallo, care tocmai le venea în ajutor cu o mică armată ce salvase din mers toţi supravieţuitorii.

Între timp Cniva a ocupat Filipopole, a strâns prietenia cu Prisco care era acolo ca gardă pentru Împărat şi s-a dus să-l caute pe Decio. Aici, bătălia a fost incertă şi victoria dubioasă până când fiul lui Decio nu a fost străpuns de o săgeată şi a murit. Ajunsă vestea la urechile Împăratului, deşi sfârşit de durere pentru pierderea fiului său, nu a oprit bătălia şi spuse că moartea unui om nu ar fi putut să diminueze forţele Romane; apoi, fie din dorinţa de răzbunare, fie de durerea ce-l măcina, şi-a condus calul în câmpul inamic unde, în mare valoare îşi va pierde viaţa luptând. Moartea sa i-a speriat pe Romani şi au încercat să fugă dar au fost prinşi şi ucişi. După o asemenea victorie, Cniva s-a întors acasă cu faima de Optim şi norocos Căpitan, dar şi-a lăsat o armată în teritoriile cucerite, în scopul de a opri, dacă ar fi fost cazul, o posibilă incursiune Romană. Mai trebuie să spun şi că această armată a mai şi micşorat graniţele inamice.

După Decio, a fost făcut Împărat Licinio; au urmat apoi Gallo, Emiliano şi Valeriano, în timpul căruia Goţii au pus stăpânire pe Thessalonic, zisă şi Salonic. A venit apoi vremea Împăraţilor Tirani, cum au fost Regiliano în Mezia, Caßio Labione în Galia, Lollianus în Mainz, Emiliano în Egipt, Valens în Macedonia, Aureolus în Milano.

Stimulaţi de Germanii care incendiaseră şi prădaseră totul până la Ravenna, Barbarii s-au reînsufleţit şi au început din nou să atace Imperiul. Erulii, cu o armată de 500 de nave de mici dimensiuni au plecat şi ei din mlaştina Zabacca şi, navigând pe Marea Majoră (n.t.Marea Neagră) au ocupat oraşul Bizanţ, Constantinopoleul de astăzi, şi oraşul învecinat, Chrisopol. În acest timp, patru nobili, puternici şi bogaţi Goţi şi-au strâns o mare armată şi, prin Hellespont au trecut în Asia, au prădat toate provinciile, au distrus templul Dianei din Efes - celebru în toată Asia, care fusese edificat de nobilele Amazoane; cu aceeaşi ardoare au prădat Bitinia, Calcedonia – astăzi Scutari, distrugând Troia şi fortăreaţa acesteia, Ilio. Imperiul de Orient nu a primit numai aceste grele lovituri, ci şi pe cea din partea lui Valeriano, care fusese învins în lupta împotriva lui Shapur, Regele Parţilor, Rege îngâmfat care se spune că de fiecare dată când se urca pe cal, îl punea pe Valeriano să i se închine şi îl folosea drept taburet.

Pe de altă parte, Germanii de la Rin au intrat şi supus Franţa şi, plini de orgoliu, au invadat şi Spania şi Italia, în ale căror provincii au distrus şi incendiat tot ce au întâlnit în cale. Dar, fiind Împărat Galieno, Goţii au devenit stăpânii Asiei, Macedoniei şi Greciei, Parţii au cucerit Soria şi Babilonia. Sarmaţii şi Quazii au rămas în aşteptare şi profitând de războaie, i-au alungat pe Romani din Panonia, acea provincie devenind a lor.

Datorită acestor evenimente, maiestatea şi potenţa Imperiului fuseseră distruse. Atunci a apărut Claudio, expert în arta războiului, şi a urcat la capul Guvernului. S-a luptat cu Goţii şi i-a învins într-o mare bătălie, în care a ucis un număr foarte mare dintre aceştia şi şi-a recuperat toate provinciile de dincoace de Dunăre, adică: Iliria, Macedonia, Panonia şi Grecia. Ajuns apoi în faţa Germanilor, care se spune că erau 500.000, a ucis lângă Lacul Garda jumătate dintre ei, într-o singură zi. Graţie acestui Împărat, Imperiul Roman a început să îşi revină şi să îşi recâştige reputaţia

pierdută.

Îi vor succede Quintilio şi Aureliano, cu aceeaşi valoare şi experienţă în arme. Aureliano nu numai că i-a învins pe Goţi într-o singură zi, la Dunăre, şi a readus gloria Imperiului, devenind unul dintre cei mai valoroşi Căpitani, dar a şi realizat victorii în extremul Occident, chiar şi în India. A fost un miracol ca din sângele Gotic să fi ieşit un atât de nobil Principe, pentru că el s-a născut în Dacia şi a fost foarte plăcut de Claudio care, văzându-l aşa de războinic şi valoros, l-a dorit succesor al său în Imperiu, deşi Senatul îl alesese pe Quintilio, fratele lui Claudio. Aici trebuie să spun că mă uimeşte Iornandes care, deşi a scris atât de detaliat chestiunile legate de Goţi, nu l-a menţionat pe acest Principe căruia numai dacă îi priveai gesturile, îl recunoşteai ca fiind dintre ai săi.

Acestui notabil Împărat i-au urmat, unul după altul: Tacit, Floriano, Probo şi Caro. Ultimul, plecând într-o expediţie împotriva Goţilor şi Sarmaţilor, a fost implicat într-un război şi mai mare, cel al Perşilor, din Orient.

A fost succedat de Diocletiano, alături de Galerio Massimiano care, luptând în Persia şi dorind cu tot dinadinsul acest război, a fost învins şi a fugit la Diocletiano. Acesta purta purpura şi diadema imperiale şi drept pedeapsă, l-a pus pe Galerio să fugă pe mai multe mile, în faţa carului său; apoi, plin de compasiune, l-a ajutat cu monedă, şi a reaprins în el dorinţa de a lupta împotriva Perşilor. Creând astfel o nouă armată în Dalmaţia şi Mezia, a cerut şi obţinut ajutorul Goţilor contra cost, iar apoi a plecat într-o nouă bătălie şi cu armata compusă doar din Goţi i-a învins, făcându-i prizonieri pe soţia şi fiii Regelui Narseh şi mare număr de Nobili şi Gentilomi Perşi. A încercat apoi să facă acelaşi lucru şi cu Carpii Bastarni şi Sarmaţii, dar fără a mai cere ajutorul aceloraşi Goţi, pentru că, fiind vecini, i-a fost frică ca aceştia în timpul războiului să nu întoarcă armele împotriva sa. Acest lucru a atras ura Goţilor şi faţă de el şi faţă de Romani, pe care puţin înainte îi stimau.

După ce Diocletiano şi Galerio au făcut multe demne acţiuni în favoarea Imperiului şi l-au readus la puterea şi grandoarea de odinioară, au hotărât să se retragă şi să se dedice vieţii private. Viaţa Imperială se pare că a fost mai tulbure şi mai plină de neplăceri şi nu i-a lăsat să guste din liniştea sufletească, fapt care i-a împins spre această decizie pe care niciun Împărat înaintea lor nu a mai luat-o. Nu se poate nici considera o laşitate, pentru că ei au fost totuşi Împăraţi şi s-au luptat cu arma în mână şi au recucerit toate provinciile pierdute.

Le-a succedat lor Costantio, Valerio, apoi Constantin cel Mare, care de unul singur a ţinut Imperiul şi a realizat mari lucruri. În timpul lui, Goţii de dincolo de Dunăre fiind în putere, au ajuns la război civil, iar Constantin, profitând de această ocazie şi găsindu-i atât de neuniţi, a avut satisfacţia multor victorii. Aceştia au căzut la pace şi au concordat 40.000 de infanterişti pentru orice ofensă, fapt pentru care Constantin i-a înscris pe lista confederaţilor şi a prietenilor Romei. Toate facţiunile Imperiului erau contrare Barbarilor din Orient, adică Parţilor şi Perşilor, două naţiuni care le-au adus mari daune. Roma era departe şi ajutoarele ajungeau în zonă greu, pe lângă aceasta, răul cel mai mare era acela că pentru a trece în Asia, trebuiau să se lupte cu Barbarii fie în Iliria, fie în Macedonia, fie în Tracia. Considerând această incomoditate, Constantin s-a gândit să aleagă un alt oraş - Cap al Imperiului, care să poată servi tuturor teritoriilor unde s-ar fi ivit războaie. Aşa a ales Bizanţul, oraş din Tracia, şi i-a dat numele său: Constantinopole. Acest oraş este stăpânit astăzi de Sultanul Suleiman, Împăratul Turcilor, iar eu, autorul actualei Istorii, am locuit o lungă perioadă acolo şi am învăţat atât de mult despre potenţa, viaţa, obiceiurile şi lucrurile făcute pe timp de pace şi de război de către Turci şi casa Otomană, încât dacă Dumnezeu va binevoi să-mi asiste viaţa, voi descrie aceste lucruri celor care se delectează ascultând.

Întorcându-mă acum la Istoria mea, Goţii care au făcut pact cu Constantin aşa cum am spus mai sus, l-au ales ca Rege pe Geberic, descendent pe linie directă din Cniva, cel care îl ucisese pe Împăratul Decio. Pentru că lui Cniva i se născuse Ovida, lui Ovida Ederic, care a fost tatăl lui Geberic. Acesta, deşi era un bărbat belicos, a înţeles că puterea Romană era în creştere şi nu a găsit că ar fi momentul să o provoace. Vandalii erau şi ei puternici şi s-a decis să-i atace pe aceştia, gândindu-se că dacă i-ar învinge, ar fi putut apoi să supună cu uşurinţă întreaga Sciţie şi Germania. În vremea aceea, Vandalii locuiau acele părţi care astăzi poartă numele de Cracovia şi Moravia, iar Goţii teritoriile care astăzi se numesc Ungaria de dincolo de Dunăre, Transilvania şi Valahia şi aveau şi multe alte provincii supuse Imperiului lor. Făcute astfel cele două armate, a început o

îndelungată şi foarte sângeroasă luptă, aceste două puteri fiind cele mai mari din Germania şi Sciţia. În fine, Vandalii au fost învinşi şi alungaţi, Regele lor din nobila familie a Asdingilor a fost ucis, iar Goţii i-au urmărit până când aceştia nu au traversat Dunărea şi au intrat în Panonia, care pe atunci era supusă lui Constantin. Aici s-au oprit datorită acordului de pace pe care-l făcuseră cu Romanii. Din această cauză Vandalii au locuit pe o lungă perioadă această ţară, care astăzi conţine întreaga Austrie, stând sub legile şi ordinile Romanilor, la fel ca şi ceilalţi supuşi ai Imperiului.

Între timp, Constantin a divizat întreaga Monarhie Romană între cei trei fii ai săi: Costantino, Costanzo şi Costante, fapt care a condus la război civil între ei, fiecare voind să domnească de unul singur. Costanzo s-a luptat împotriva fraţilor săi şi i-a ucis, devenind unic Imperator. După moartea sa a venit la conducere Giuliano Apostata, cel care-şi va pierde viaţa în lupta împotriva Perşilor. Armata pe care acesta o condusese va rămâne singură într-o ţară străină inamică şi va fi obligată să aleagă un nou Împărat, pe Iovian, persoană slabă care va face o ruşinoasă pace cu Perşii.

Lui Iovian îi va urma Valentiniano, care se va angaja în multe bătălii în Franţa. Goţii, de cealaltă parte, vor creşte în putere sub Regele lor Ermanaric, care a stăpânit în acelaşi timp şi peste Ostrogoţi şi peste Vizigoţi, acesta fiind din familia Amalilor. Despre familie aş dori să spun câte ceva, aceasta fiind de egală măsură cu cea a casei Balţilor, foarte nobilă printre Goţi. Se spune că Amalii au descins din stirpea lui Filimer, care a fost alungată atunci când Hercule a făcut-o Regină a Geţilor pe Ilea. Datorită puterii stirpei Balţilor, care descindeau din Hercule şi Ilea, Amalii au stat pe o lungă perioadă izolaţi. Eu unul cred, că aceştia erau foarte infatuaţi de renumele lor, dar fără ca ei să îşi cunoască, de fapt, adevărata origine.

Iordanes spune că primul din această familie a fost Capto, tatăl lui Almal, care l-a avut pe Augis, ce-l va procrea pe Amal, cel care va da şi numele familiei. Din Amal a ieşit Isarna, care l-a generat pe Ostrogota, în timpul căruia Goţii care erau cu Ostrogota s-au numit Ostrogoţi, iar ceilalţi Vizigoţi, adică Goţii Occidentali. Din Ostrogota s-a născut Unilte, din Unilte Atal, din Atal Agilulf. Acesta va avea 4 fii: Alsila, Ediulf, Vuldulf şi Ermanaric. Vuldulf l-a procreat pe Valderavans, căruia i s-a născut Vinitharius, care a fost tatăl lui Theodemir, Valamir şi Vidimer care, aşa cum voi spune mai jos, au militat alături de Attila.

Dar Ermanaric, zis şi Ermeric – ultimul dintre cei patru fii ai lui Achiulf, stăpânea în acest timp. Principe de mare valoare şi experienţă în arme, a reuşit să supună întreaga Germanie şi Sciţie, având în subordine popoarele Ostrogoţilor, Vizigoţilor, Sciţilor, Tuidilor, Aunsilor, Vasinabronchilor, Merimordesimnilor, Carirochilor, Tandzilor, Atualilor, Navegilor, Bubegentilor şi Coldilor. Despre aceste popoare nu ştiu nimic şi nici dacă se mai numesc într-un alt fel.

Aşadar, fiind Ermanaric Regele atâtor popoare şi naţiuni, a hotărât să-i ocupe pe Eruli, popoare foarte potente în acea perioadă şi care, sub Regele lor Alaric, locuiau în apropierea Mlaştinei Meotide, care se află deasupra Mării Majore la gura de vărsare a Donului. Dion spune că numele lor provine de la ţara pe care o locuiau şi pe care Grecii o numeau Hele. Asaltul lui Ermanaric i-a găsit neînarmaţi suficient şi nevoiţi să se lupte cu mâinile, au fost învinşi şi ucişi în mare număr împreună cu Regele lor Alaric, astfel au fost supuşi Imperiului lui Ermanaric. După victoria împotriva Erulilor, Ermanaric i-a atacat pe Veneţi care, descinzând dintr-o singură stirpe, erau divizaţi între Veneţi, Antes şi Silani, astăzi numiţi Schiavoni. Deşi numeroşi şi puternici, au fost supuşi de către Ermanaric care înflăcărat după atâtea victorii, nu s-a mulţumit nici după ce şi-a mărit considerabil graniţele imperiului ce ajunsese până la Adriatică. Le-a declarat război Astrilor, popoare care trăiau de jur împrejurul Oceanului Septentrional şi pe care, după câteva lupte, îi va supune. Dominaţia sa era cuprinsă acum între 3 mări Artică – la Septentriune, la Miazăzi – Adriatica, Marea Majoră în Orient şi Rinul, la Occident. Pentru faptele sale acesta poate fi echivalat cu Caesar şi Alexandru şi chiar putem să-l punem înaintea acestora, deoarece el a învins cele mai feroce popoare ale lumii.

Dar, cu cât de maiestuoasă şi puternică a fost domnia sa, cu atât de nefericit i-a fost sfârşitul vieţii sale căci, dorind să menţină justiţia la un nivel prea rigid şi sever, a spintecat în bucăţi cu ajutorul a patru cai o frumoasă femeie, care fugise de la bărbatul său în braţele tânărului ei amant, ce o iubea extraordinar de mult. Pentru că era o femeie Gotică de sânge nobil, iar moartea ei a fost considerată defăimătoare pentru familie, fraţii ei au decis să o răzbune, astfel că l-au asaltat în timp

ce stătea în pat şi cu dorinţa de a-l ucide, l-au lovit cu cruzime, rănindu-l. S-a îmbolnăvit în urma rănilor şi a slăbit în putere din cauza războiul dus împotriva Hunilor, care plecaseră, sub Regele lor Balamber, de la Mlaştina Zabacca şi ocupaseră câteva popoare din Mezia Inferioară. Înţeleseseră situaţia lui Ermanaric şi i-au asaltat poporul, situaţie care i-a agravat rana şi de durere şi vârstă avansată, a murit.

O dată cu moartea lui, a apărut o mare disensiune între Goţi, pentru că Ostrogoţii, care erau Goţii din Răsărit, l-au ales ca Rege pe Fritigern, iar Vizigoţii, care erau Goţii de Apus, l-au ales ca Rege pe Atalaric. Ajunşi la luptă între ei, Fritigern a fost învins, dar pentru că între timp devenise Creştin, i-a cerut ajutorul Împăratului Valens. Acesta i-a trimis ca ajutor soldaţii din Tracia şi, învingându-l pe Atalaric, Fritigern a pus stăpânire pe ţara lui.

Profitând de ruptura apărută între Goţi, Hunii au ocupat ţara Ostrogoţilor, iar în timp ce Atalaric se reîntorcea, fugind de Fritigern, a fost prins şi ucis cu parte din armata sa de către Huni. Cealaltă parte a armatei a reuşit să se salveze, pentru că au fugit înapoi la Fritigern. Acesta tocmai îşi crease o mare armată de Vizigoţi şi Ostrogoţi cu gândul de a-i ataca pe Huni dar Goţii, văzând feţele oribile şi înspăimântătoare ale inamicilor, şi-au abandonat patria şi au trecut Dunărea, cerându-i Împăratului Valens pământ. Acesta le va oferi Panonia, numită astăzi Ungaria, gândindu-se că aceştia ar fi în acea provincie un fel de zid de protecţie a Imperiului împotriva celorlalţi Barbari. Mai mult, pentru a-i menţine în obligaţie, le-a plătit fiecăruia câte 80 de denari, iar Goţii mulţumiţi de tratamentul din partea Împăratului, l-au servit cu mare valoare în luptele împotriva Hunilor care, datorită acestei rezistenţe, nu au mai atacat niciodată provinciile Romane.

Dar Fritigern cu Vizigoţii şi Alateo şi Safracche cu Ostrogoţii au format un popor prea mare şi din această cauză au apărut lipsurile de alimente, situaţie care i-a constrâns să-şi vândă proprii copii, pentru a putea supravieţui. În acel timp, guvernatori ai acelei provincii erau Massimo şi Lupicinus care, din avariţie şi cruzime nu au mai plătit Goţilor moneda promisă de Valens şi au început să facă comerţ cu aceştia. I-au auzit însă pe Goţi vorbind între ei şi spunându-şi că ar fi mai bine să moară ca bărbaţii valoroşi, cu arma în mână, decât să se închine în servitute, şi atunci au luat hotătârea să-i ucidă atrăgându-i într-o cursă. L-au invitat pe Fritigern şi pe cei mai nobili Goţi la o cină şi în timp ce stăteau la masă, într-o altă cameră secretă îşi băteau joc de alţi Goţi. Fritigern a auzit gemetele şi lamentările provocate de meschinii care-i ucideau cu viclenie, a dărâmat masa şi cu arma în mână s-a dus şi a dărâmat uşa camerei şi strigând trădare, trădare s-au armat cu toţii împotriva Romanilor şi i-au ucis pe Massimo, Lupicino, apoi a ţinut un Consiliu, la care a luat cuvântul şi a vorbit aşa:

"Cât de măreţ a fost Imperiul nostru, ştim cu toţii, căci recentele neşanse au balansat fericirea noastră trecută cu extrema mizerie. Pentru că aşa sunt lucrurile în lume, atunci când omul este fericit, nu cunoaşte acel bine decât atunci când este în mizerie. Si nu este nimic mai grav, decât să cazi din fericire în mizerie sau să-ţi aduci aminte, în mizerie, de timpurile fericite. Sub comanda lui Ermanaric, Regele nostru, am fost un mare stat, cu o mare putere şi măreţie, iar acum ne aflăm fără conducător, săraci, emigranţi, neliniştiţi şi chinuiţi, căci acesta este percursul norocului, care vrea ca într-o zi, într-o oră, într-un moment, să coboare şi să-l doboare pe om. Şi ca să înţelegeţi cum ne-a distrus mizeria, puteţi vedea că avem nevoie de orice, căci lucrurile noastre au fost furate, fiii ne-au fost luaţi şi lăsaţi să moară de foame. Am încercat să readuc totul la viaţă opunându-mă, iar voi, cu ajutorul miraculos al lui Dumnezeu, v-aţi eliberat; ne-am ridicat moralul şi i-am ucis pe cei ce încercau să ne ucidă, aşa cum a meritat cruzimea lor şi trădarea, de asemenea. Unde, pentru frumosul început pe care l-am dăruit libertăţii noastre, e important să îmbrăţişăm mijlocul şi scopul, pentru a avea victoria. De aceea, dacă nu ne încredem în noroc, această zi va fi ultima şi de ar fi vorba de victorie, şi dacă ar fi vorba de viaţă. Mai întâi va trebui să ne luptăm cu Valens şi puterea Imperiului său, care sigur va dori să îşi răzbune oamenii. Si chiar dacă nu va dori răzbunarea, ţara este fără provizii, iar provinciile pline de oameni. Trebuie deci, ca fiecare din noi să se trezească şi să înţeleagă că necesitatea este vitală; puterea Romană este mare, mari sunt forţele sale, mare este Imperiul şi, cu toate acestea, nu este altceva decât o vană faimă care bântuie mintea oamenilor.

Spuneţi-mi, de câte ori naţiunea voastră nu s-a luptat cu ei şi nu a avut victoria? Ostrogota i-a învins în multe lupte şi i-a făcut să înţeleagă că nu ar fi reuşit să reziste; Cniva a câştigat şi i-a ucis pe Impăratul Decio şi pe fiul lui, jefuindu-i toate provinciile; în sfârşit, Ermanaric cel Mare, care cu

puterea sa a demonstrat nu numai că-i poate supune, dar că poate stăpâni întreg Pământul. Nu mai menţionez lucrurile realizate de Diurpaneu sau cele ale altor mari de-ai noştri sau cele mai recente fapte.

Şi mă opun şi la faptul înfrângerii suferite în urma Hunilor, spunându-vă că aceasta s-a întâmplat datorită discordiilor noastre interne, iar Atalaric, care nu a dorit să-mi cedeze Regatul ce-mi revenea, a trebuit mai întâi să fie învins de mine, apoi să-şi piardă ţara, ca mai apoi să fie ucis de Huni; dacă nu s-ar fi întâmplat toate cele, încă s-ar mai fi bucurat de patria sa, de soţii, copii, de lucrurile umane şi divine. Noi nu am fi căzut în această sărăcie, nu am fi cerşit ajutorul Romanilor, nu ne-am fi vândut bunurile sau ne-am fi pierdut fiii, dacă nu chiar viaţa. Dacă îi vom învinge pe Huni, Romanii vor teme numele nostru căci, aşa cum am văzut, ei se tem de Huni şi ne-au ales pe noi să-i apărăm prin acel zid; ne-au dat astfel teritorii, bani şi ne-au făcut acele false măguliri, atunci când i-au văzut pe Huni apropiindu-se. Şi sigur, dacă nu ar fi fost acest zid al nostru, Hunii nu numai că i-ar fi învins, dar le-ar fi distrus şi întregul Imperiu. Aşadar, vă puteţi da seama de forţele şi limitele voastre şi că puteţi să-i învingeţi pe cei ce vor să vă învingă. Şi să nu credeţi vreodată că Lupicino ar fi făcut tot acest măcel, fără să fi avut un ordin de la Impărat, pentru că un substitut nu legiferează sau emite ordine din capul său. Valens a acceptat, a plătit, a oferit provincia, iar voi credeţi că Lupicino a sustras banii, a luat provincia şi a încercat să ne omoare aşa, din capul lui? Nu cred că voi credeţi aşa ceva. Deci, dacă Valens vrea să ne vadă morţi sau poate că deja ne consideră, nu ar fi mai bine să-l omorâm noi? Nu putem arăta că, în toată mizeria, avem totuşi inimă? Chiar dacă el deţine toată lumea, asta nu înseamnă nimic; căci valoarea constă nu în multele provincii, ci în puterea armatelor, în grandoarea sufletului. Credeţi voi că Împăratul Roman are mai mult teren, decât soldaţi? Fermo s-a făcut Împărat în Africa şi i-a împins pe Mauritani să declare război Imperiului; armatele din Asia abia reuşesc să le reziste Parţilor şi Perşilor, iar în Europa, puterea Romei se odihneşte în cârca noastră. Aşadar, de ce anume vă temeţi? Că doar nu ne batem cu apele, munţii sau cu câmpiile. Credeţi că se vor înarma bărbaţii pe jumătate efeminaţi ce sunt nutriţi de corupta Romă? O să vi se opună pietrele preţioase, comorile sau bogăţiile? Sigur că nu: acestea vor fi toate premiile muncii noastre, alături de frumoasele ţări pe care le veţi obţine prin luptă. Pe lângă faptul că veţi ieşi din nevoile pe care le aveţi acum, veţi deveni mai încrezători, mai puternici, căci nicio posesie nu e mai plăcută, decât cea a unei ţări fertile. Acum îmbrăcaţi postavuri groase, dar veţi străluci de nestemate şi aur, de bogăţiile pe care le au provinciile Romane. Vă spun să vă armaţi pentru necesitate, ca să nu vi se închidă drumul şi să fiţi nevoiţi să muriţi de foame. Trebuie deci să fiţi pregătiţi pentru toate aceste lucruri, să aşteptaţi semnalul unui bun Căpitan, care să vă conducă într-o luptă vitează, în provinciile învecinate. Eu nu ştiu încă cine va fi acest Căpitan, căci este important, să fie unul singur atât peste Ostrogoţi, cât şi peste Vizigoţi. Ar fi deranjant pentru armată, ca un cap să vrea un lucru şi altul, alt lucru. Mă tem că s-ar crea confuzie şi, în loc de ceva util, am face pagubă. Căci lucrurile mici, doar în armonie cresc, iar cele mari, doar în discordie ruinează. Cel care va fi acel unic şi bun Căpitan, unic Rege şi Împărat, pe care voi îl veţi urma, îl voi urma şi eu, iar sfatul şi prezenţa mea nu vor lipsi niciodată în a-i sări în ajutor sau a-i face vreo favoare. Acum, pregătiţi-vă să faceţi această alegere, gândindu-vă că, chiar dacă veţi muri, veţi fi lăudaţi în eternitate de a fi murit pentru libertate. După discursul pe care vi l-am ţinut, ar trebui să speraţi că veţi ieşi învingători, bogaţi, puternici, temuţi. Armaţi-vă, armaţi-vă, şi acceptaţi această provocare, căci nici munţi, nici ape, nici oameni, nici ziduri rezistente nu vor putea să reziste furiei voastre, avându-l pe Dumnezeu, dreptatea, norocul şi orice altceva de partea voastră. Dumnezeu este de partea voastră pentru că, prin trădare, au încercat să vă ia viaţa. Nu aveţi dreptate să vă luptaţi pentru libertatea voastră? Eu nu aş alege un moment mai potrivit decât acesta, pentru a declara război Romanilor. Iar voi, dacă nu vă faceţi multe provizii pentru ceea ce va urma războiului, se poate să vă pierdeţi viaţa. Căci ei îşi vor reface armata şi vor veni să se răzbune pentru insolenţa voastră, iar dacă veţi cade în servitute, să ştiţi că aceasta va fi dintre cele mai mizerabile şi nefericite pe care le-aţi văzut vreodată, datorită orgoliului ce-i domină pe duşmanii voştri.”

Vorbind astfel Fritigern, Goţii s-au înflăcărat şi au început să strige război! Razboi! şi l-au ales Căpitan şi Rege, spunând că el va fi cauza vieţii şi sănătăţii lor şi singurul demn să guverneze şi să le spună ce este de făcut, pentru ca lucrurile să iasă aşa cum şi-a dorit. Safrache şi Alateo i s-au

supus imediat, împreună cu toţi Ostrogoţii. Astfel, creându-şi o mare armată de Ostrogoţi şi Vizigoţi, a intrat în Tracia şi în câteva zile a devenit stăpânul multor oraşe, alor săi revenindu-le hrană, bogăţii şi comori din abundenţă.

Împăratul Valens se afla atunci în Antiochia şi când a aflat această veste, s-a întors din Asia în Europa şi, ajuns la Constantinopole, l-a trimis pe Traian cu mare armată împotriva lui Fritigern. După o luptă corp la corp, Traian a fost învins şi alungat. S-a reîntors la Constantinopole, unde a fost dojenit de Împărat. Cerându-şi scuze, a explicat că a făcut tot ce a putut şi că, de fapt, nu el a fost învins, ci Împăratul, căci a dorit să lupte împotriva lui Dumnezeu, care astfel a devenit prietenul Barbarilor: nu ştii că ai îndepărtat adevărata credinţă a lui Cristos, introducând falsa credinţă Ariană?

Plin de mândrie în urma victoriei, Fritigern a supus toată Grecia, Macedonia şi Tracia şi i-a chemat la el pe toţi Goţii care mai rămăseseră în viaţă în urma luptelor cu Hunii, care trăiau în mizerie, în diverse provincii. Mărind astfel rândurile armatei sale, a ajuns până la zidurile Constantinopoleului. Populaţia s-a speriat atât de rău şi, crezând că totul este datorat noii credinţe Ariane introduse, a început să strige împotriva lui Valens şi l-a obligat astfel să reintroducă adevărata şi legitima credinţă.

Ieşind el însuşi din Constantinopole pentru a-i înfrunta pe Goţi, a fost tras de căpăstrul calului şi oprit de un anume Sacerdot pe nume Isaccio, care l-a întrebat: unde te duci Împărate, împotriva lui Dumnezeu? Căci, să ştii, El îţi este potrivnic. Deranjat de aceste cuvinte, Împăratul l-a aruncat în închisoare şi a plecat la atac. În prima bătălie, caii Romani s-au dezorientat şi au luat-o la fugă, lăsând infanteria singură care, înconjurată fiind, a fost măcelărită în totalitate. Valens însuşi, lovit de o săgeată a încercat să fugă şi să caute un adăpost, dar din cauza durerii a căzut de pe cal şi a fost dus într-o colibă de paie din apropiere, căreia Goţii, când vor ajunge acolo, îi vor da foc. Analele din Constantinopole înregistrează că aflat în închisoare, Isaccio a anunţat gardienii că Împăratul murise ars într-o colibă, iar că soldaţii fuseseră învinşi şi puşi pe fugă. A mai adăugat apoi că el a spus doar adevărul.

După victorie, Goţii s-au oprit la poarta Constantinopoleului şi au dat foc vilelor şi suburbiei elegante care nu mai avusese inamici prin apropiere, de când Constantin mutase sediul Imperiului aici. Nefiind mulţumiţi şi dorind să se bucure mai mult de victorie, Goţii au hotărât să ocupe pământul, iar ţăranii au fost constrânşi să-şi ia armele şi să-şi apere teritoriul. Situl Constantinopoleului este triunghiular, o parte măsurând 7 mile, cea dinspre Helespont, astăzi numită Marea Iepurilor; cealaltă parte, de 6 mile este înspre canal şi port, unde curge apă dulce. Vârful acestor părţi este îndreptat înspre canalul care vine din Marea Majoră. Partea minoră a triunghiului, adică lărgimea, este de 4 mile şi se află pe uscat, atingând canalul şi portul cu un capăt, iar Helespontul cu celălalt capăt, astfel încât întregul înconjoară 17 mile de uscat, locul de unde atacau Goţii.

Domenica, soţia Împăratului Valens, a trebuit să plătească sume mari soldaţilor, în special celor mai buni, şi pentru că asediul a durat atât de mult, Regina Sarazinilor le-a trimis şi ea ajutoare. Aceasta avea relaţii cu Romanii, dar nu avea credinţa Mahomedană, căci Mahomet se va naşte după alţi 200 de ani. Astfel că Goţii, văzând că nu mai reuşesc să avanseze, s-au oprit să locuiască acea zonă de dincolo de Dunăre, în Tracia şi Dacia, unde astăzi este Ungaria, Serbia, Bulgaria şi Valahia. După moartea lui Valens, aşa cum spuneam, a fost făcut Împărat în Franţa, Graziano. Reuşind o importantă victorie împotriva Alemanilor, l-a trimis pe Teodosiu, companionul lui în conducerea Imperiului, în lupta împotriva Goţilor. Faima lui Teodosiu i-a făcut pe Goţi să strângă alianţa cu Alanii şi cu Hunii, dar şi aşa, nu au reuşit să-i reziste valorosului Prinţ, care chiar din primul asalt a făcut masacru printre Barbari, aceştia fiind nevoiţi să traverseze în retragere Dunărea. Teodosiu a fost foarte fericit de victorie şi s-a dus personal la Graziano pentru a-i da vestea; când l-a văzut doar cu câţiva oameni lângă el, Graziano a crezut că Teodosiu a fost învins şi că a fugit, rămânând fără armată. A înţeles în cele din urmă vestea cea bună şi, drept mulţumire, i-a restituit titlul de Împărat, încredinţându-i Tracia şi întregul Orient.

După aceea Teodosiu s-a îmbolnăvit grav, iar printre Barbari începuse să circule zvonul cum că acesta ar fi murit. Apare un bun prilej pentru Goţi de a-şi ridica moralul şi de a trece cu două

armate de cealaltă parte a Dunării, Vizigoţii cu Fritigern, pe de-o parte, Ostrogoţii cu Alateo şi Safrache, fratele său, pe de alta. Vizigoţii au distrus Tesalia, Epirul, Grecia şi Morea, iar Ostrogoţii Panonia Inferioară, astăzi Ungaria, şi s-au oprit în regiunile învecinate. Această situaţie l-a deranjat foarte mult pe Graziano, care în timpul acela se lupta cu Vandalii, în Franţa. După ce i-a învins, s-a năpustit asupra Goţilor, care i-au cerut pacea şi condiţia de a le lăsa provinciile ce le fuseseră concese, plătindu-i acestuia în schimb un anumit venit.

Între timp Fritigern a murit şi i-a urmat Atanaric, regele Vizigoţilor. Acesta a continuat pacea cu Teodosiu, făcută deja prin Graziano, şi a strâns prietenia cu el. Invitat de Împărat la Constantinopole pentru a admira serbările şi măreţia Romane, Atanaric a rămas impresionat de tot ceea ce a văzut, părându-i-se că trăieşte parcă într-o lume celestă şi protejat de o anume Zeitate, ca şi cum nu ar fi cunoscut niciodată delicateţea şi aceasta datorită obiceiurilor Barbare în care fusese crescut; considerând apoi muniţia, armata, zidurile, templele şi palatele, spuse că Împăratul Roman i s-a părut un Dumnezeu pe pământ, nu ca al lui, care era nemilos şi paricid şi îl provoca la răutăţi.

În toate aceste plăceri şi triumfuri care au fost făcute special pentru el, Atanaric a rămas câteva zile la Constantinopole, unde s-a îmbolnăvit şi a murit, nefiind obişnuit cu delicata hrană. Goţii care-l însoţiseră se simţiseră foarte dezmierdaţi de acest Împărat şi au hotărât să i se alăture de bună voie. Teodosiu s-a folosit de ei în multe lupte, în special împotriva lui Arbogast, care era tiran în Italia, împotriva căruia a folosit o armată majoritară de Vizigoţi. Vinitharius (n.t. Vitimir) a dorit şi el să iasă de sub slujba Hunilor şi pentru a-şi câştiga simpatia, va trimite Imperiul Roman 10.000 de Ostrogoţi. Aceştia însă, aşa cum mărturiseşte Paulus Orosius, au fost atraşi într-o capcană de către inamici şi cu toţii ucişi. Au fost atacaţi la rândul lor de Teodosiu care a şi câştigat; pare-se că şi Dumnezeu s-a luptat alături de el, că vântul, furtuna şi săgeţile au fost trimise cu furie asupra adversarilor, care nemaiputând conta pe puterile lor, au fost învinşi. Teodosiu era un Principe catolic, corect, devotat şi milos, un rar exemplu de clemenţă, fapt pentru care mulţi l-au considerat sfânt. După această victorie, Teodosiu a sărit în ajutorul lui Vinitharius, Regele Ostrogoţilor, în calitate de prieten şi confederat al poporului Roman; cu ajutorul lor, Ostrogoţii vor reuşi să-i alunge pe Huni.

După o scurtă perioadă însă, Hunii conduşi de Regele lor, Balamber, îi vor ataca din nou pe Ostrogoţi şi-l vor ucide pe Vinitharius. Acestuia îi vor urma în Regatul Ostrogot Hunimund şi Torismund, cel din urmă fiind învins de către Huni şi supus acestora pentru mulţi ani.

După moartea lui Teodosiu, la conducerea Imperiului au urmat fiii acestuia, Onorio în Occident şi Arcadio în Orient. Dar pentru că erau destul de tineri, pe patul de moarte Teodosiu a hotărât ca aceştia să-i aibă ca tutori pe Rufino, în Orient şi pe Stilicone Vandalul, în Occident. Stilicone însă, pentru a deveni el şi fiul său Împăraţi, a provocat haos pe tot pământul, căci Barbar crud şi trădător, pentru a-l chinui mai rău pe tânărul Împărat şi a putea mai uşor să-şi realizeze planul, a făcut un pact secret cu Vandalii, Suevii, Alanii şi Burgunzii, în urma căruia aceştia au trecut în Franţa şi Spania distrugând totul în calea lor, aşa cum voi povesti mai pe larg în capitolul Vandalilor. Ca şi cum nu ar fi fost încă mulţumit de această situaţie, Stilicone l-a convins pe Onorio să-l pună în capul cavaleriei pe Alaric din familia Balţilor, nobilă familie a Goţilor. Pe vremea aceea Alaric locuia în Grecia împreună cu alţi Vizigoţi, dar o dată făcut Căpitan şi primind monedă din partea Împăratului, a creat o armată cu aproape toţi Vizigoţii săi. El se mai luptase deja sub Teodosiu, iar după moartea Împăratului plecase în Dalmaţia şi Grecia cu soldaţii săi, ca supus al lui Arcadio. Va fi onorat de propunerea lui Onorio şi, în numele acestuia, va supune Dalmaţia, Grecia şi Epirul.

În acest timp, Hunii învinseseră multe popoare şi naţiuni, atacaseră Germania şi Sciţia, fapt care l-a constrâns pe Radagaisus, Regele Gepizilor, să adune multe şi diverse naţiuni, printre care şi Ipigoţii, adică Goţii vagabonzi şi cu o armată de aproape 200.000 persoane, cu care se va arunca într-o sângeroasă luptă asupra Hunilor şi vor învinge. Paulus Orosius vorbeşte despre această bătălie şi spune că a fost făcută între Goţi, pentru că, pe vremea lui, toţi Barbarii se numeau Goţi, fiind aceştia cei mai cunoscuţi şi renumiţi în lume. După ce i-a învins pe Huni, cum am spus mai sus, Radagaisus avea încă armata sa de 200.000 de persoane cu care s-a gândit să atace Imperiul de Orient. Aşa că, a convins Căpeteniile şi stăpânii naţiunilor ce îi erau supuse, spunându-le că dacă

Dumnezeu le-a dat graţia de a-i învinge pe Huni, i s-a părut normal să nu piardă ocazia dată de victorie şi să meargă înainte, pentru gloria în arme şi pentru bogăţia şi măreţia statului. Un alt război împotriva Hunilor nu mai dorea, pentru că i se părea puţin util, puţin onorabil şi nici prea facil. Puţin util, pentru că Hunii erau oameni săraci, care aveau nevoie tocmai de lucrurile indispensabile vieţii, deci nu ar fi putut lua nimic altceva de la ei, decât mâhnirea şi grijile lor; puţin onorabil pentru că, deşi erau popoare foarte puternice, nu aveau preeminenţa armelor, statului sau oricărui imperiu, necesare laudei şi onoarei; nici prea facil, pentru că, având el sub comandă o armată atât de numeroasă, l-a cuprins teama că nu i-ar fi ajuns proviziile şi dacă lipsa acestora ar fi survenit în provincii pe care nu le cunoştea, pe lângă foamete, ar mai fi fost supuşi şi atacurilor inamice. Voind deci să se îmbogăţească, să-şi găsească un stat de locuit şi să abunde în deliciile vieţii, s-a gândit bine să declare război Romanilor. Romanii erau deja chinuiţi în mari bătălii, iar pe deasupra, aveau doi Impăraţi mult prea tineri, fără experienţă sau inteligenţă în ale războiului şi care, împreună cu tutorii, concurau între ei, aşadar nu ar fi avut nicio dificultate în a câştiga opulentele oraşe ale Italiei, în a stăpâni fertilele teritorii şi a subjuga naţiuni cu o clară identitate. Dacă i-ar urmări pe Huni, ce ar putea deci câştiga, în afară de un anumit deranj sau un război chinuitor? Sau ce ar fi avut Hunii atât de preţios, încât să fie dorit de către oameni valoroşi, de bune obiceiuri? Sau ce glorie ar mai fi, dacă îi învinseseră deja? Sau ce provincii sau Imperiu şi-ar fi însuşit, dacă aceia trăiau pe teritoriile altora? În sfârşit, nu era nicio utilitate, onoare sau merit să lupţi împotriva Hunilor.

Nu acelaşi lucru era cu Romanii, cu Italia ca pradă, cu Roma, capul Imperiului, şi cu alte oraşe. Aici ar fi găsit totul în abundenţă, atât plăcerile, cât şi gloria; pentru aceasta, toate naţiunile lumii şi-ar risca viaţa, pentru a-şi înscrie numele în memoria omenirii. Şi când ar fi atacat Italia şi Imperiul Roman ar fi răzbunat şi ofensele publice şi private pe care, de-a lungul timpului, li le făcuseră Romanii. Iar el ştia că toată acea mare armată a sa nu era formată din alţii, decât din Goţi, care fuseseră de multe ori învinşi. Era încă proaspătă în memorie şi injuria făcută lui Fritigern, atunci când cruzii Romani îi uciseseră pe sărmanii Goţi care mai înainte cu braţele, cu pieptul, cu inima şi valoarea lor apăraseră Imperiul împotriva Hunilor. Credeau ei că dacă Romanii îl aleseseră ca Căpetenie pe Alaric, o făcuseră pentru iubire sau sentimentele avute pentru acea naţiune? Sau dacă Atanaric primise toate acele atenţii la Constantinopole, să fi fost oare pentru că Goţii ar fi meritat acele onoruri? Sau poate de fiecare dată când Imperiul i-a plătit pe Goţi, a făcut-o pentru că ar fi dorit prietenia Goţilor? Toate aceste lucruri nu trebuie crezute, căci Romanii au prevăzut sfârşitul şi ştiau că atunci când ei nu i-ar mai fi măgulit cu atenţia, aceştia ar fi câştigat Imperiul şi toate provinciile sale. Şi pentru că în sfârşit se adunaseră într-un număr aşa de mare, nu puteau decât să-şi facă foarte bine treaba, căci o astfel de ocazie nu apare decât o dată, iar dacă omul nu o prinde, e posibil ca aceasta să i se întoarcă apoi în faţă. Şi ei ar mai fi trebuit să înţeleagă că Împăratul se afla acum în mare dificultate. Franţa ardea în război, Spania se afla în haos, iar Vandalii, Alanii, Francezii, Burgunzii şi alte naţiuni atacau Imperiul cu atâta furie, câtă acesta nu mai întâlnise în trecut. Vizigoţii erau pe punctul de a se diviza, aşa cum făcuseră cu Imperiul Oriental şi cu cel Occidental, în servitutea cărora militau, iar provinciile pe care le cuceriseră în numele acestuia, le doreau acum pentru ei. Împăraţii tineri care nu aveau arme, Căpitani sau armate erau mereu trădaţi, oriunde se aflau; tutorii lor îi trădau în secret pentru că aspirau la Imperiu şi în felul acesta, toate chestiunile omeneşti şi divine, guvernele publice şi legile erau cu toate date peste cap. Deci dacă ar fi atacat Italia, oare cine ar fi putut să li se opună? Trădătorul Stilicone, jumătate bărbat - jumătate femeie? Împăratul copil pe care acesta îl trădase? Care armată sau masă de oameni şi-ar fi permis să li se contrapună? Şi chiar dacă am presupune că şi-ar fi făcut armată, care corp ar fi încercat să se opună unei armate de 200.000 de soldaţi, care mai erau şi Goţi pe deasupra, adică învingătorii Hunilor şi apărătorii Imperiului? Pentru toate aceste lucruri trebuiau să atace, iar el ar fi fost Regele, Căpitanul şi Împăratul lor în această luptă şi nu numai. El îi va conduce, îi va proteja, de la el vor primi sfaturi, amintiri, precepte de tată, de frate, de prieten care nu s-ar opri vreodată să nu-i conducă în siguranţă. Trebuiau să-şi dea toată osteneala în a-l asculta, căci el le promitea că aceea ar fi fost ultima zi a sărăciei şi nenorocirilor lor, căci el i-ar fi condus în Italia, cea mai frumoasă ţară din lume, i-ar fi dus la Roma, cel mai bogat oraş din toate provinciile, unde să se bucure de plăceri, ştiind că toată munca lor nu a fost făcută în van ci mulţumindu-i lui, că reuşise

să-i convingă pentru această glorie.

Vorbindu-le în felul acesta Radagais, dorinţa armatei s-a înflăcărat dintr-odată şi cu toţii au început să scandeze în Italia! în Italia! şi l-au rugat pe el să îi conducă, iar ei să îl urmeze ca oameni valoroşi. Cu toată această plăcere Radagaist a dat semnalul de plecare şi au mărşăluit atât de repede, încât au atins solul Italiei înainte ca vestea plecării lor să fie anunţată. În Istria şi Friuli au distrus şi incendiat teritoriile, iar ţăranii au fugit şi s-au refugiat în mlaştinile de la marea Adriatică, ştiind că Barbarii nu ar fi putut intra acolo. În felul acesta au început să fie locuite lagunele Veneţiene, în anul CCCCIX (409), aşa cum mărturiseşte Sigebert de Gembloux. Deci aceasta a fost prima dată când Barbarii au intrat în Italia; datorită nenumăratelor lor incursiuni şi a cruzimii cu care îşi tratau inamici, popoarele Italice trăiau mereu în teroare, în special cei din Lombardia, care au şi fost primi atacaţi de aceştia, apoi Toscanii. Din Lombardia, Radagaist a trecut Alpii în Toscana, făcându-i culoar de trecere spre Roma lui Anibal.

Onorio şi-a pregătit armata şi i-a trimis vorbă lui Alaric să-i vină de urgenţă în ajutor. Hunii care fuseseră învinşi de Radagaist, observând că acesta nu a avut grija să-şi păstreze victoria şi-au refăcut armata şi sub comanda lui Uldin şi Sarotto au trecut Dunărea şi au răspuns şi ei apelului făcut de Împărat de a se uni armatei Romane. Toate aceste acţiuni l-au speriat foarte tare pe Radagaist, care a luat decizia să se retragă în munţii din Fiesole, unde a săpat tranşee, aproape asediindu-se de unul singur. I s-a întâmplat ca, aflându-se pe un teritoriu steril şi fiind călăuză a unei multitudini de oameni, neavând cu ce să-i hrănească, mulţi dintre ei şi-au pierdut viaţa. In această dificultate se aflau atunci când armata Imperială i-a găsit, iar Radagaist, care tocmai se lăudase că va învinge Imperiul Roman, s-a văzut prins în propria plasă fără ca măcar să fi văzut vreo spadă ridicată. Astfel au fost obligaţi să se predea Romanilor şi deşi Radagaist a încercat să fugă cu câţiva dintre ai săi, a fost prins, făcut prizonier, iar la puţin timp a murit. Spun scriitori că atunci au fost prinşi atât de mulţi Barbari, încât se vindeau în turmă, precum oile, pe câţiva bani. Întorcându-se armata la Ravenna şi Hunii cu Uldin şi Sarotto în Ungaria, Onorio a rămas fără aur şi nu a mai putut să-şi îndeplinească datoria şi să-i plătească pe Vizigoţi, fapt care a declanşat furia lui Alaric, care, drept pedeapsă, va distruge Dalmaţia şi Istria. În ripostă, Onorio şi-a adunat armata şi a dorit să o pună sub comanda lui Stilicone Vandalul. Doar că Stilicone dorea să-şi realizeze planul său împotriva tânărului Împărat şi, deşi ar fi putut să-i învingă pe Vizigoţi, s-a eschivat ordinului. Alaric a crezut că acesta nu a acceptat lupta de teamă, aşa că a intrat în Italia, a incendiat Friuli, a trecut în Marca Trevigiană, asediind şi prădând Padova. Populaţia s-a refugiat în lagunele Veneţiene, femei şi copii salvându-se pe nişte stânci ale căror vârfuri ieşeau din apă. Iar aceasta a fost a doua retragere a populaţiei, în anul CCCCXIII (413). După ce a câştigat acest oraş şi alte teritorii învecinate, Alaric s-a îndreptat spre Ravenna, aşezându-şi tabăra la 3 mile depărtare de oraş. Onorio a înţeles că nu i-ar fi putut opune rezistenţă şi pentru că nu mai dispunea nici de armată, i-a trimis ambasadori lui Alaric. El i-a primit omenos şi le-a vorbit cu blândeţe, spunându-le că totuşi ar fi dorit să servească Imperiul, aşa cum făcuse şi tatăl său în vremea lui Teodosiu, cu condiţia de a fi plătit. Deşi îi suspecta prietenia, Onorio a făcut pacea cu Vizigoţii şi le-a donat Franţa, doar dacă ei ar fi putut să-i alunge de acolo pe alţi Barbari ce ocupau acel teritoriu. Alaric a fost mulţumit de propunere şi şi-a îndreptat armata spre Alpi, pentru ca apoi de acolo să poată trece în provincia ce-i fusese desemnată. Acest pact dintre Împărat şi Alaric l-a deranjat foarte rău pe Stilicone, care-şi vedea planul subminat, şi s-a gândit să pregătească o capcană prin care să-i împingă pe Vizigoţi împotriva Impăratului Onorio. In timp ce Vizigoţii erau dezarmaţi şi aşteptau liniştiţi orele canonice, mulţi Păgâni şi Iudei sub comanda unui anumit Saul Iudeul, s-au armat în Piemonte, unde se afla Alaric, şi chiar în ziua de Paşte i-au atacat. Au fost nimiciţi mulţi Vizigoţi, dar a doua zi aceştia s-au înarmat şi i-au ucis pe inamici. Indignaţi de perfidia Romanilor, s-au gândit că această ofensă a fost pusă la cale de Impărat, astfel au decis să se reîntoarcă şi să incendieze Lombardia, după care au trecut iar Alpii şi au ajuns la Roma, oraş pe care l-au asediat şi prădat în 3 asalturi, iar a treia zi l-au luat în stăpânire. Paulus Orosius vorbeşte îndelung despre aceste evenimente şi mărturiseşte că ei au salvat doar lăcaşurile sfinte, pe care le-au tratat cu reverenţă. O dată opriţi la Roma l-au ales pe Atalo (n.t. Priscus Attalus - senator Roman) ca Împărat şi ca să-şi bată joc de Imperiul Roman l-au condus prin Roma cu alai Imperial, iar a doua zi l-au îmbrăcat în purpură şi l-au pus să servească la

mese, iar după 3 zile au incendiat câteva case şi au lăsat Roma, îndreptându-se spre Regatul din Napoli, unde la Farul din Messina au dorit să traverseze în Sicilia, pentru ca apoi să treacă din această Insulă în Africa. Au fost surprinşi de o puternică furtună pe mare însă, câteva nave s-au scufundat şi au fost nevoiţi să se reîntoarcă în Italia. Ajunşi în Calabria, la Cosenza, Alaric a murit, iar Vizigoţii devastaţi de durere i-au pregătit Regelui lor o insolită înmormântare. S-au folosit de mulţii prizonieri pe care îi capturaseră şi i-au pus să devieze cursul râului Busento, care curge în apropierea oraşului Cosenza şi se varsă în golful din Taranto. Au făcut aici o groapă imensă în care l-au depus pe Alaric alături de foarte multe comori şi bogăţii şi după ce l-au acoperit cu pământ, au reaşezat albia râului, aşa cum fusese ea originar. Şi pentru ca nimeni să nu afle despre acest loc, i-au ucis pe toţi prizonierii care lucraseră aici. Apoi şi l-au ales ca Rege pe Ataulf din casa Balţilor, foarte nobilă familie Gotică. Acesta s-a reîntors la Roma şi a luat-o de soţie pe Galla Placidia, sora lui Onorio şi a lui Arcadio, care a avut o valoare atât de mare, încât a reuşit să-i împace pe fratele şi pe soţul ei. L-a făcut pe acesta din urmă să îşi îndepărteze dorinţa de a ruina Roma şi de a construi în locul ei un alt oraş, căruia să-i pună numele Goţia, aşa cum era numele Goţilor săi. În urma acestei reconcilieri Ataulf a plecat în Franţa - ce le fusese lor încredinţată prin acordul dintre Onorio şi Alaric, provincie pe care a găsit-o fără protecţie şi asta pentru că în anii precedenţi, aşa cum vă voi povesti mai departe, Francezii, Vandalii, Alanii, Suevii şi Burgunzii o distruseseră. Era vremea când Alanii şi Vandalii trecuseră în Spania şi devastaseră tot, iar ceilalţi amintiţi se îndreptaseră spre Fiandra şi oraşele Armoriche, de unde au şi dat acel asalt. Aceasta fiind situaţia, Vizigoţii au pus foarte uşor stăpânire pe întreaga ţară ce le fusese încredinţată, dar nemulţumit doar cu atât, Ataulf şi-a strâns armata şi a deliberat atacarea Spaniei. Ajuns la Barcelona, după câteva bătălii a ocupat oraşul şi câteva teritorii învecinate. Reîntorcându-se apoi în Franţa, a fost ucis însă de Vernolf, de statura căruia se râde mereu şi se fac glume pe seama sa. Locul său a fost luat de Sigeric sau Regeric, cum îl numesc alţii, care a fost ucis de oamenii săi la doar un an de domnie.

Vizigoţii l-au ales apoi pe Vualia, împotriva căruia Costantio, ce fusese făcut Cezar de către Onorio, pentru multe notabile acţiuni, va pregăti plan de atac. În acel război, Vizigoţii au avut mult de suferit şi au fost nevoiţi să-i ceară pacea lui Costantio, pe care acesta le-a acordat-o cu condiţia de a părăsi Narbona şi de a trece în Africa. Şi pentru că Costantio le-a interzis să-şi ia corăbiile cu ei şi-au construit de unii singuri o armătură, peste care au pus 12.000 de oameni, majoritatea fiind apoi înghiţiţi de mare. Ceilalţi care rămăseseră în viaţă au hotărât să se reîntoarcă la Narbona şi să facă pace cu Romanii şi să combată pentru Imperiu, iar lui Onorio i-au redat-o pe sora sa, Galla Placidia, care după moartea soţului ei alesese să rămână printre Goţi, aceştia onorând-o ca Regină a lor.

Despre această pace şi războiul făcut de Vulia cu Romanii nu se face nicio menţiune în Cronicile Spaniole, cum nu se găseşte nici la Arhiepiscopul Don Rodrigo, nici la Mosè Diego di Valera sau la Don Lucca di Tuì. Iar asta pentru că acesta este viciul specific fiecărei naţiuni, acela de a omite anumite evenimente ce nu aruncă o lumină pozitivă asupra istoriei lor. Totuşi au menţionat că Vualia i-a învins în Spania pe Alani, care îl aveau în comun cu Vandalii ca Căpitan pe Regele Genseric. Autorii noştri Latini scriu însă că războiul dintre ei a fost egal.

GETICUL
CARTEA A PATRA
(despre Huni)

Cât de mare a fost puterea şi faima Hunilor sub comanda lui Attila, zis şi 'flagelul lui Dumnezeu', mai răsună şi astăzi. Dar, mi se pare datorat să spun câteva lucruri despre originea lor, prestând o particulară atenţie la scrierile lui Iordanes, Priscus Istoricul şi Dion. Din primele relatări aflăm că aceştia sunt, pe linie maternă, de origine Getică; existau în armata lui Filimer anumite femei-vrăjitoare, care făceau farmece malefice, astfel că acesta s-a văzut nevoit să le alunge în sălbăticiune, în deşertul Sciţiei, deasupra mlaştinei Zabaccea care, pe vremea aceea, era locuită de bărbaţi sălbatici, ce se hrăneau cu fructe şi vânat. Din uniunea vrăjitoarelor Getice cu aceşti sălbatici vor lua naştere Hunii; numele lor sună aşa, pentru că neavând o limbă, necunoscând un idiom, ei îşi exprimau conceptele pronunţând la începutul fiecărui cuvânt particula 'un', iar cei ce i-au auzit pentru prima dată, le-au pus acest nume. Li s-a mai spus şi 'fii de Câini', căci pronunţau cuvintele cu un anumit sunet, ieşit pe nări, care părea mai mult un lătrat, dar şi pentru că desigur erau foarte urâţi. Aveau feţele mici, bărbia proeminentă şi nasul apropiat de gură; aveau ochii mici şi urechile mari, păroşi, fără barbă şi cu aspect câinesc, toate acestea făcându-le aspectul oribil şi înspăimântător. Pentru că trăiau doar din fructe şi vânat, cum am spus, nu cunoşteau alt pământ, decât acela în care se născuseră. Într-o zi însă, un grup dintre ei, urmărind o căprioară, a traversat gheaţa de la mlaştina Zabaccea. Căci la Pol, iarna este foarte frig şi se poate merge bine, zăpada lubrifică atât de bine, încât e nevoie de atenţie pentru a nu-ţi pierde echilibrul. Urmărind aşadar căprioara, aceştia au ajuns în Cherosonez (n.t. Cherosonezul scitic/ tauric/ Ins. Crimeea), unde au întâlnit o ţară frumoasă, cu pământ cultivat şi pomi fructiferi aşezaţi în ordine. S-au întoars acasă şi au povestit cele văzute, încât toată mulţimea a fost uimită de cele auzite şi au dorit cu toţii să meargă şi să vadă cu ochii lor. Armaţi cu arcuri, săgeţi şi îmbrăcaţi în piele crudă de animale, au traversat iar dincolo şi au devastat tot ce era în jurul insulei lor. Făcând rost de arme, i-au învins apoi pe Alipzuri, Alcidzuri, Itamuri, Zoncaşi şi Boisti, toate acestea fiind popoare aflate la graniţa Sciţiei cu Zabaccea. I-au asaltat apoi pe Alani, pierzând prima luptă împotriva lor dar, refăcându-şi armata şi fiind mai mulţi, la a doua lovitură au avut câştig. După multe războaie avute, Hunii au început să deprindă maniere mai civilizate şi, imitând obiceiurile popoarelor învinse, şi l-au ales ca Rege pe Balamir sau Balamber, aşa cum îl numesc alţii. După multe victorii obţinute, acesta a profitat de certurile interne ale Goţilor, datorate de data aceasta de moartea lui Ermanaric, şi-a adunat o mare armată şi a intrat în teritoriile Ostrogoţilor. După ce le-a prădat acestora avuţia, l-au ucis pe Regele lor Alaric. Vizigoţii care tocmai se pregăteau să-i atace, temându-se de feţele oribile ale Hunilor, au fugit înspăimântaţi în provinciile Romane de peste Dunăre, unde au fost primiţi şi retribuiţi de Impăratul Valens. Devenind învingători, Hunii au pus stăpânire pe aproape întreaga Sciţie, ducând războaie cu succes împotriva Gepizilor şi puţin a mai lipsit să nu-i distrugă şi pe Eruli. Acum, Hunii care rămăseseră acasă, ce auziseră despre atâtea victorii notabile din partea alor lor, s-au strâns în număr mare şi, ieşind din Asia în frunte cu Căpitanii Cema, Bela şi fraţii Cadica, s-au îndreptat spre Arctic, au trecut Tanais şi au ocupat zonele de deasupra care astăzi includ Rusia Albă şi Rusia Neagră. Ajungând în teritoriile Goţilor în care poposiseră primii Huni învingători, s-au unit cu ai lor şi s-au apropiat împreună de provinciile Romane. De teama lor, Împăratul Valens s-a apropiat cu linguşie de Goţi, cu scopul de a se folosi de această naţie ca protecţie. În acel moment o mare armată de Vizigoţi şi Ostrogoţi s-au năpustit asupra Hunilor, care tocmai traversaseră Dunărea pe un insolit pod pe care şi-l construiseră: umpluseră o mulţime de burdufuri cu aer, pe care apoi le aruncaseră în fluviu şi aruncaseră peste ele vreascuri, ierburi, peste care au trecut apoi fără nicio problemă. I-au atacat pe Romani, care-i aveau Căpitani pe Macrino şi Dietric şi se pare că în urma sângeroasei lupte, Romanii ar fi avut câştig doar că, după numai câteva zile, au atacat

din nou şi mult mai aspru. Au reuşit să le ucidă Căpitanii, deşi i-au pierdut şi ei pe-ai lor în luptă. După această victorie, sub regele Balamber, Hunii au ocupat Panonia, stabilindu-se aici şi schimbându-i numele în Ungaria. Acest Rege, fiind foarte puternic şi având sub domnie cea mai feroce naţiune din acel moment, nu se mulţumea totuşi doar cu atât şi ataca încontinuu vecinii Barbari.

Speriind astfel întreaga Sciţie, populaţiile s-au văzut nevoite să-i ceară ajutorul lui Radagaist, Regele Gepizilor, care a pus la dispoziţie o armată de peste 300.000 de soldaţi; victoria lor a fost atât de glorioasă, încât Radagaist va pătrunde în Italia cu îngâmfare. Hunii se vor replia din nou şi sub comanda lui Uldin şi Sarotto şi ajutaţi şi de armata Romană, l-au atacat şi l-au asediat în munţii din Fiesole, unde l-au făcut prizonier fără măcar ca acesta să li se opună. După această bătălie, Hunii conduşi de Uldin şi Sarotto au trecut din nou Dunărea şi şi l-au ales din nou ca Rege pe Balamber, dar după moartea acestuia, l-au proclamat Rege pe Suttar sau Ottar, sub comanda căruia au fost alungaţi din nou în Ungaria.

De aici au atacat apoi Lamagna (n.t. Germania) şi au supus mare parte din acel teritoriu, diminuind considerabil naţiunea Burgunzilor. Burgunzii au devenit însă Creştini şi, în numele credinţei i-au atacat pe Huni, ucigându-l pe Regele acestora, Ottar. Hunii care au supravieţuit îl vor alege conducător pe Roa sau Rugilă, amândouă numele fiind folosite de către scriitori. După spusele lui Procopius, Ezio - patriciu Roman şi mare Căpitan de război al acelui secol – după ce l-a învins pe Attila, s-a refugiat în Placidia pentru a scăpa de o acuzaţie impusă de unii dintre inamicii săi Romani. O mare parte dintre Huni i-au sărit în ajutor şi au atacat împreună provinciile Romane, situaţie ce l-a constrâns pe Impărat să îi ofere graţia şi să cadă la pace cu Hunii. În acel an a murit Roa, căruia îi va succeda Monzuco, tatăl lui Attila.

Acesta, după ce a urmat fraţilor săi Ottare şi Roa la Regat, a cucerit multe provincii şi a supus câteva popoare; a lăsat în urmă, după moartea sa, doi copii: pe Bleda şi Attila - Rege al Hunilor, care comandau peste Gepizii Regelui Ardaric şi peste Ostrogoţii lui Vuinitariu, ce mai rămăseseră în Sciţia. Ei au fost cei mai puternici şi mai mari Regi care au militat sub Attila. Nu au fost doar Gepizii şi Ostrogoţii singurii supuşi Imperiului Hunic, ci şi multe alte popoare şi naţiuni, pe care nu le voi nomina, dar despre care ar fi foarte multe lucruri de spus.

Bleda, om de mare inteligenţă, şi-a alcătuit o imensă armată şi împreună cu fratele Attila au atacat statele Imperiului de Orient şi, trecând Dunărea, au ocupat Ungaria, Serbia, Bulgaria, Bosnia, Dalmaţia, Grecia şi Iliria. Această situaţie l-a constrâns pe tânărul Teodosiu să încheie pacea şi să le plătească 6.000 de livre de aur de atunci, promiţându-le alte 1.000 ca tribut anual; iată că, printr-o singură bătălie, Bleda a reuşit să facă tributar Imperiul de Orient.

În acea perioadă, Vuinitariu - Regele Ostrogoţilor – a murit şi a lăsat în urmă trei copii: Vualemir, Teodemir şi Vuidemir, cel din urmă fiind cel mai mare şi primind Regatul. Attila, care era cuprins de dorinţa vorace de a domina, nu s-a abţinut de la nicio cruzime numai de a-şi îndeplini scopul şi îşi va ucide fratele Bleda, devenind astfel stăpân peste toţi Hunii. Văzându-se cel mai puternic Rege al Septentriunii şi temut de toate naţiunile, s-a lăsat împins de dorinţa de a subordona întreg Imperiul de Occident, aşa cum fratele său făcuse în Orient, luîndu-i în vizor şi pe Vizigoţii care domneau în Franţa. Scrise câteva scrisori separate, unele adresate Romanilor, altele Vizigoţilor, spunându-le primilor că îi va ataca pentru a-i ucide pe fugarii Vizigoţi, iar secunzilor, pentru a se răzbuna de injuriile publice şi private făcute de Romani Hunilor. Prin acest artificiu a încercat să ţină departe celelalte naţiuni Septentrionale şi să nu permită nimănui să se unească acestora cu ajutoare. Mai scrise o scrisoare şi Vandalilor, informându-i că a trecut prin Strâmtoarea Gibraltar, din Africa în Spania, supunându-i atât pe Romani, cât şi pe Vizigoţi.

Romanii şi Vizigoţii însă şi-au arătat scrisorile unii altora şi au concordat uniunea ofensivă şi defensivă. Totuşi, temând un război de o asemenea anvergură mondială, Teodosiu al Orientului l-a trimis ambasador pe Priscus Istoricul, pentru a înţelege de ce se pregătea de o astfel de luptă. Istoricul povesteşte că după ce a trecut 3 mari fluvii Tisa, Tibisa şi Driccia, a ajuns în locul în care Indicola, puternicul Rege al Goţilor, fusese trădat şi ucis de către Sarmaţi. Nu departe de acel loc se afla castelul lui Attila, care se spune că era mai mare decât cel mai populat oraş, ale cărui ziduri erau făcute dintr-un lemn alb şi atât de bine incastrate, încât nu se vedea nici măcar o fisură. Porţile

imense ce demascau mândria şi opulenţa erau pline de splendide decoraţiuni. Curtea era magnifică, putând fi asemuită unui palat regal. Aceasta era reşedinţa lui Attila, Regele tuturor Barbarilor, de unde se vedeau toate locuinţele din oraş, cele ale Regilor şi Principilor supuşi. Acestea le mărturiseşte Priscus Istoricul care, întors la Constantinopole, a adus cu el scrisoarea de pace de la Attila pentru Teodosiu. Ca răspuns, Attila îi scria că tot acest război era, de fapt, împotriva Vizigoţilor săi rebeli; acelaşi lucru îi va scrie şi lui Valentiniano, Împăratul de Occident. Dar Valentiniano, simţindu-i viclenia, a legat pacea cu Vandalii şi s-a unit cu Vizigoţii. Asta pentru că Attila al lui Monzuco a fost, nu ştiu de ce, o ocultă prezenţă ce a speriat întreaga lume, fără să se simtă însă cauză a acestei frici. Era atât de puternică imaginea lui în minţile oamenilor, încât aceştia se speriau numai auzindu-i pronunţat numele. Era mândru, iute la sfat şi gând, nu-şi ţinea niciodată ochii într-un singur loc, iubea războiul şi nu avea niciodată milă de nimic; nu asculta nici de rugăminţi, niciun cuvânt nu îi mergea la inimă. Era mic de statură, cu pieptul larg, capul era mare, iar ochii mici, barba rară şi păr des, nasul turtit, negru la faţă; în sfârşit, era teribil şi oribil la vedere.

Cum spuneam, a adunat Ostrogoţii, Gepizii şi multe alte feroce popoare supuse Imperiului său, strângându-şi o armată de peste 500.000 de soldaţi, cu care i-a atacat pe Romani şi Vizigoţi. Aceştia văzându-se asaltaţi de o astfel de armată şi-au alcătuit la rândul lor două mari armate: una a Vizigoţilor, cu Regele lor Teodoric, alta a Romanilor, cu Ezio patriciu Roman, foarte puternic războinic care îi avea ca tovarăşi de arme pe Franci, Sarmaţi, Amoriciani, Litiani, Burgunzi, Saxoni, Riparoli, Ibrioni şi alte naţiuni fie supuse, fie confederate Romei. Şi lucru rar întâlnit, toată Europa, din extrema Sciţie şi până la Gadi, s-a încins în cel mai faimos şi mare război care s-a făcut vreodată în Occident. Armatele confederate l-au atacat pe Attila, care s-a retras în Franţa şi a ajuns în Câmpiile Catalunice, în Gasconia, astăzi numite ale Toulouse-ului.

Aici, Sangiban – Regele Alanilor – care deja se separase de ceilalţi Alani ce trecuseră cu Vandalii în Spania, era iniţial alături de armata Romană, dar la un moment dat a trecut de partea lui Attila şi a intrat în oraşul Orliens; doi Căpitani ai armatelor confederate l-au încercuit şi înghesuit cu tranşee, prinzându-l. Supărat de modul în care se desfăşura bătălia, Attila a arătat intestinele animalelor unui Aruspice, conform obiceiului gentil, iar acesta i-a spus că va fi învins în bătălie, cu un număr mare de oameni dintre ai săi ucişi. Ii mai spuse şi că Căpitanul inamic va fi ucis, iar Attila, crezând că ar fi vorba despre Ezio, s-a aruncat în luptă împotriva acestuia. Spun scriitori că erau atât de mulţi oameni armaţi, încât armatele ocupau 100 de mile pe lungime şi 60 de mile pe lăţime.

Cu o noapte înaintea bătăliei, trebuie să spun că Mérovée – Regele Francilor – i-a asaltat pe Gepizi, iar numărul morţilor de o parte şi de alta a ajuns la 90.000, nemaiputându-se şti, din cauza nopţii şi a oribilei bătălii, cine fusese câştigătorul.

Într-o parte a câmpului era o ridicătură, ca un fel de colină, Hunii de partea dreaptă a ei, iar Vizigoţii de cealaltă şi se gândeau fiecare cum să ajungă în vârf. Ajunşi primii Vizigoţii, Attila le-a ordonat Gepizilor, cu Regele lor Ardaric, să ocupe flancul stâng, iar Ostrogoţilor, cu Regele Vualamir, să ocupe flancul drept, iar el rămase în mijloc, dispunând în locurile potrivite pe ceilalţi Regi subordonaţi. Le-a dat comanda Ostrogoţilor să ocupe vârful şi le-a trimis ca întăriri Huni de-ai săi, ca să fie sigur de succes. Dar pentru că inamicul ajunsese mai înainte, Hunii şi Ostrogoţii au fost alungaţi. Văzând armata sa în dezordine, Attila a început să-i instige pe ai săi să folosească puterea braţelor, el însuşi intrând chiar în inima duşmanilor. Văzându-l atât de aprins, Hunii s-au aruncat în luptă cu toată forţa şi bătălia s-a transformat într-o crudă şi oribilă luptă, cu mare număr de morţi de-o parte şi de alta. Attila considera foarte importantă ocuparea vârfului colinei, dar aceeaşi schiţă era urmarită şi de către Romani, în frunte cu Torismund, pe care tatăl său, Regele Teodoric al Vizigoţilor, îl aşezase în acel flanc şi-i dăduse sub comandă cei mai buni soldaţi ai săi. Pentru că bătălia nu se mai oprea şi niciuna dintre părţi nu se lăsa mai prejos, Teodoric s-a gândit să atace din flancul opus, pentru a-i lua astfel prin surprindere pe inamici, dar în toată însufleţirea lui, a căzut de pe cal şi în încăierătură a fost călcat în picioare şi a murit. Acesta era deci Căpitanul inamic, despre care prevestise Aruspicele lui Attila.

Vizigoţii au continuat lupta şi au avansat distrugând armata lui Attila, care a început să fugă haotic. Attila s-a înspăimântat şi temându-se pentru viaţa lui a fugit. S-a lăsat apoi noaptea, dar nu s-

a ştiut cine ieşise victorios, deşi Romanii şi aliaţii Vizigoţi uciseseră mai mulţi inamici.

Noaptea, Torismund a dorit ca armata lui să se unească cu cea a tatălui şi pentru că, aşa cum am mai spus, terenul de luptă ocupa multe mile, crezând că merge spre ai săi, a ajuns exact în faţa inamicului. A fost încercuit de aceştia, dar a demonstrat toată valoarea, combătând cu vitejie şi făcând lucruri incredibile, iar asta până când nu i-a murit calul şi nu a căzut la pământ. Oamenii săi, care în acel periculos moment nu şi-au pierdut firea, l-au ridicat şi la comanda lui au urmat retragerea. In retragere l-a întâlnit pe Ezio, care de asemenea mergea în căutarea alor săi. Au plecat împreună şi după ce şi-au găsit oamenii au stat, de frică, toată noaptea, cu armele şi scuturile în mână, aşteptând dimineaţa.

La răsărit, văzând că nu apare în câmp niciun duşman, Ezio a crezut că victoria a fost de partea lor. Attila şi-a adunat rămăşiţele armatei şi cu isteţime, pentru a lăsa ideea că nu a fost învins, a început să sune cu putere din corni, să bată tamburele şi alte instrumente belice, ca şi cum ar da din nou semnalul de luptă. Ezio s-a consultat cu Căpitanii săi şi au hotărât să-i asedieze prin spate căci, ştiind că le lipsesc alimentele pe care le furaseră bandele Romane, i-ar fi învins fără vărsare de sânge. Astfel, Romanii, Vizigoţii, Francii, Alanii şi alte popoare s-au îndreptat spre linia de centru, dar Attila, deşi nu credea că aceştia ar mai fi atacat, a făcut un morman de şei de cal, care erau de lemn, şi s-a aşezat deasupra lor în ideea de a-şi da foc, în cazul în care ar mai fi fost asaltat; căci considera o foarte mare ruşine ca un Impărat ca el, care avea sub supunere atâtea naţiuni, să fi fost prins viu sau rănit. In felul acesta, acel Attila care se făcuse temut în întreaga lume, care-şi făcuse tributar Imperiul de Orient, care pentru o mândrie nebunească conduse peste un milion de persoane la moarte, simţi cum roata Norocului şi secretele minţii divine pregătesc evenimente, atunci când oamenii nici măcar nu gândesc.

Alegea deci moartea, cea mai crudă din cele ce pot fi, de a se arde e viu. Şi, aşa cum se spune, este adevărat că norocul stă ascuns în iarbă precum şarpele. Iată că pentru a ruina Italia, Attila nici nu s-a ridicat mai sus decât era, nici nu a coborât dintr-ale sale. Şi tot norocul l-a uitat acolo sus, în vârf, de unde el, inamicul lumii să privească şi mai crud, cu ură, la distrugerea generaţiei umane.

În această teribilă şi înspăimântătoare zi au curs, aşa cum spune Biondo, multe râuri de sânge uman; au murit, de-o parte şi de alta, 162.000 de vieţi, iar cu o noapte înainte, între Gepizi şi Franci, 90.000 şi 62.000 de persoane, singura bătălie în care a murit o mulţime atât de mare.

În toată bucuria victoriei Romanilor, nu se vedea însă Teodoric şi abia atunci s-au gândit că Regele lor murise. L-au căutat şi i-au găsit corpul printre cadavre, l-au plâns mult Vizigoţii şi sub ochii lui Attila i-au celebrat funerariile, în mare grandoare, aşa cum i se potrivea acestui mare Rege. Attila s-a demonstrat îndurerat, dar doar pentru că i s-a părut că nimănui nu-i mai era frică de el. După terminarea funerariilor, Vizigoţii l-au ales ca Rege pe Torismund, fiul lui Teodoric. Acesta, pentru a răzbuna moartea tatălui său, s-a aruncat cu violenţă asupra inamicilor, care speriaţi au început să fugă.

Dar iată că Ezio a observat valoarea tânărului şi ferocitatea Vizigoţilor şi considerând şi mărimea armatei lor, care o depăşea pe-a lui cu tot cu confederaţi, s-a gândit că dacă i-ar fi învins aici pe Huni, i-ar fi înălţat atât de mult pe Vizigoţi, încât le-ar fi fost uşor acestora să câştige şi Imperiul. Aşadar i-a spus tânărului Rege că se teme că fraţii lui care rămăseseră în Spania, nu i-ar fi recunoscut lui Regatul tatălui şi că, în loc să încerce să-i distrugă pe Huni pentru a ajuta poporul Roman, ar fi mai bine să se reîntoarcă în Spania şi să-şi organizeze afacerile sale. I-a mai adăugat cuvinte de laudă şi afecţiune, cunoscându-i valoarea de expert Căpitan al armatelor din luptele precedente, şi i-a spus că ar fi mai important să se facă cunoscut popoarelor sale, în aşa fel încât acestea să fie şi mai unite sub comanda lui.

Lui Torismund i s-a părut optim sfatul lui Ezio şi împreună cu Vizigoţii săi a trecut în Spania, iar la Tolosa a fost încoronat Rege şi pus în posesiunea bunurilor paterne. Şi uite aşa, mândria de a domni l-a făcut să piardă ocazia de a-l învinge pe Attila, cel care va da naştere altor multe probleme, ce vor conduce aproape la distrugerea Imperiului de Occident. S-a întâmplat ca după plecarea Vizigoţilor să plece şi Francii, Alanii şi ceilalţi confederaţi ai Romei, iar Ezio, rămas şi el cu puţini oameni, a decis să se reîntoarcă la Roma. Attila, uşurat că a ieşit dintr-un pericol atât

de mare, i-a chemat la sfat pe Regii şi Principii naţiunilor supuse şi le-a vorbit:

"Norocul, cum spuneam, nu are obiceiul de a-şi arăta aceeaşi faţă mortalilor, el învârtindu-şi mereu roata sa; este bine deci, ca oricine şi oricât ar fi de fericit, să simtă amarul, în toată bucuria. Căci aşa cum zic înţelepţii, vântul nu bate mereu în aceeaşi direcţie. Asta spun eu că s-a întâmplat cu noi, victorioşi în atâtea lupte, temuţi de întregul pământ, acum, în această bătălie, am avut totul împotrivă. Cine ne-a învins să ştie că valoroşii bărbaţi nu pot fi învinşi de orişice mişcare sau fioros suflu de noroc. Aşadar să luăm aminte, pentru viitor; căci dacă reuşim să învingem această instabilă doamnă (n.t. roata norocului), nu ni se va mai poate opune nimic. Mai mult, dacă ea îşi va arunca tot veninul, văzând bucuria noastră şi că nouă nu ne-a făcut niciun rău, atunci va face pace cu noi şi va redeveni bună. Eu ştiu, pentru că am văzut în lupta trecută, că valoarea noastră a fost atât de mare, încât dacă am fi ajuns primii în vârf, victoria ar fi fost cu siguranţă a noastră, puterea noastră neputând fi comparată cu cea a inamicului. Şi cine ar crede vreodată, că o armată veterană ca a noastră, cu un singur Căpitan şi Rege, ar putea fi comparată cu o multitudine de naţiuni, cu limbi şi obiceiuri diferite, conduse de diverse Căpetenii, fiecare cu disciplina sa militară? Nimeni. Aşadar trebuie să înţelegeţi că victoria Romanilor nu a fost altceva decât soartă, împotriva căreia ştim că nimeni nu se poate opune. Cum ar fi putut Romanii să-i învingă pe Huni, dacă mai înainte tremurau în faţa lor? Nu am făcut noi oare tributar Imperiul Orientului? Nu păşeam noi victorioşi prin toată Sciţia şi Germania? Nu am învins noi atâtea popoare, atâtea naţiuni? Cum ne-ar fi putut învinge deci Romanii, dacă nu prin forţa destinului? Şi cine i se opune destinului? Ştiţi că Romanii înşişi şi-au dat seama că ne-au învins printr-o întâmplare, nu prin valoare. Aţi văzut că s-au retras cu toţii în locuri sigure şi se tem ca noi să nu-i distrugem. Dacă au fost mai valoroşi decât noi, de ce nu au dorit să culeagă fructul victoriei? De ce, când au ajuns la linia de centru, nu ne-au atacat? De aici putem deduce că a fost doar un accident al norocului şi nu propria valoare a Romanilor. Dacă luăm în considerare câtă lume era în armata lor, ne vom da seama că majoritatea cu care ei se lăudau că ne-au învins, sunt, de fapt, cu noi. Nu sunt oare aceiaşi Vizigoţii cu Ostrogoţii? Nu avem noi în armata noastră şi Vizigoţi şi Ostrogoţi? Nu avem Alani? Nu avem şi alţi confederaţi? Deci, ce ne-a fost împotrivă, dacă nu soarta? Dorind să-i arătăm faţa sorţii şi să le aducem la cunoştinţă duşmanilor că noi suntem învingătorii şi nu ei, m-am gândit că dacă am pleca din Franţa, am intra în Italia şi am asalta de aici Imperiul. Această decizie am luat-o în funcţie de toate aceste considerente. Mai întâi, pentru că dacă învingem Italia şi Roma, capul Imperiului, ar fi uşor apoi să ocupăm şi provinciile supuse ei; căci din Italia vin sfaturile, armatele şi Căpitanii. Mai apoi, pentru că trebuie ştearsă această falsă faimă pe care o împânzesc inamicii noştri, cum că ne-ar fi învins prin valoare şi nu prin întâmplare. Eu consider că cea mai importantă este opinia, căci aceasta susţine imperiile şi onoarea armelor. Apoi mai este şi facilitatea de a învinge, pentru că, cum ştiţi, armata confederată nu are cum să se contrapună schiţei noastre, căci Vizigoţii şi Francii nu vor putea sări în ajutor, pentru că trecând noi Alpii, vom fi într-o clipă în Italia. Puterea Imperiului s-a diminuat atât de mult, că nici dacă ar dori nu s-ar putea opune unei mici armate, darămite la a noastră care este încă puternică şi întreagă. În războiul trecut, Romanii au fost o mică bandă de oameni, care acum s-a destrămat, iar Ezio, pe care Valentinian l-a susceptat, acum este mort. Toate aceste amănunte fac ca această expediţie să fie facilă. Câştigând şi Imperiul de Occident, alături de cel de Orient, s-ar câştiga cea mai nobilă Monarhie care e existat vreodată pe pământ. Util, pentru că toate bogăţiile şi pământurile fertilelor oraşe şi ale provinciilor Italiei vor deveni prada noastră. Îmbogăţindu-vă, veţi realiza că sfatul meu a fost optim. Câtă sperietură va intra în Imperiu şi la ministerele lor, atunci când vă veţi prezenta la porţile lor! Câtă teroare o să simtă ceilalţi inamici, după ce veţi ocupa Italia! Şi-aşa, Vizigoţii trebuie să consolideze trecerile munţilor Pirinei şi cursurile râurilor din Spania. Iar Francii şi alte popoare confederate care au fost împotriva noastră, trebuie să se pregătească de luptă. Aşadar mari Regi şi Căpitani, fiţi de partea mea în această acţiune, căci dacă mă veţi urma ca Rege şi Impărat al vostru, vă promit să vă fac Domni ai lumii, oricât de mult s-ar pune împotriva noastră norocul. Eu ştiu cu ce mijloace şi cu ce arme să înving, iar violenţa fatală poate să-mi dărâme corpul, dar inima şi sufletul meu, niciodată."

Vorbindu-le astfel Attila, nu a reuşit nimeni să se opună acestei deliberări şi s-au arătat cu toţii bucuroşi de a-l însoţi peste tot, iar principalii Regi, Ardaric şi Vualamir, au lăudat această

dispoziţie. Fie chiar au fost de acord, fie aşa li s-a părut util pentru onoarea naţiunii. În felul acesta s-au gândit să spele pata ultimei bătălii şi să aducă la cunoştinţa lumii, că ei au fost învingătorii şi nu Romanii.

Astfel Attila a dizolvat parlamentul, iar Regilor şi Principilor le-a oferit multe şi bogate cadouri şi după ce au refăcut armata, s-au îndreptat spre Aquileia, în anul CCCCL (450). Venirea lui a înspăimântat popoarele din Friuli şi Marca Trevigiană, care au fugit cu soţiile şi copiii înspre lagunele Veneţiei, iar aceasta a fost a treia etapă a creşterii acelui oraş. Ajuns la Aquileia, Attila a asediat oraşul şi văzând că îi ia mai mult timp decât prevăzuse, a construit un oraş căruia i-a dat numele de Udine, de la rădăcina numelui naţiei Hunilor, şi-l va lăsa în locuinţa persoanelor pe care le-a găsit acolo; a făcut cu mâinile sale şi un fel de munte în mijlocul oraşului, de unde îşi urmărea întreaga armată. Iar pentru a destabiliza şi mai mult provinciile, a trimis puternice bande de Huni în afară, cu scopul de a distruge oraşele, castelele şi vilele. In 3 ani Attila a ocupat toată Aquileia, majoritatea locuitorilor salvându-se prin fuga pe mare. Nobilul oraş, capitală a oraşelor învecinate, a fost distrus şi ras la sol. Cu aceeaşi forţă distruse Concordia, Treviso, Padova, Altino, Vicenza şi castelele Moncelese şi Montagnana. Fugind oriunde cu furie, de la Marca Trevigiana în Lombardia, a ocupat Brescia, Bergamo, Milano şi Pavia şi toate celelalte oraşe care se aflau în acea provincie, mai puţin Modena, pentru că a respectat dorinţa episcopul său, Geminiano.

A distrus apoi Bologna şi toată Romagna şi, trecând Apenini prin Toscana, cu aceeaşi furie a distrus Firenze. Şi pentru că a înţeles că Fiesole a fost mereu un oraş inamic al Romei, a decis să-l reconstruiască şi să-l facă locuibil. Dar în Toscana a distrus mai ales Arezzo, Perugia, Pisa, Lucca, Volterra, Luni, aceasta din urmă nemaifiind niciodată locuită. Au urmat Pontriemoli, Parma, Reggio, Imola, Faenza şi Forli. S-a întors apoi la Roma cu aceleaşi gânduri, dar acolo l-a întâlnit pe Papa Leone, care a reuşit să-l alunge în Panonia. La această decizie au contribuit şi ai săi, care după atâţia ani de luptă, doreau să aibă un repaos. Aşa i s-a părut lui Attila, inamicul generaţiei umane, că s-a răzbunat pe ultima luptă avută cu Romanii.

Dar încă nu a fost mulţumit, nici după atâta vărsare de sânge făcută, luându-i în vizor pe Vizigoţi şi formându-şi din nou armata. Si pentru a-i lua prin surprindere pe Vizigoţi, a transmis ştirea că vrea să atace Imperiul de Orient, astfel că, cu o zi înainte, i-a trimis Împăratului Marciano cererea de a-i plăti tributul pe care i-l promisese Teodosio, altfel să se pregătească de defensivă.

Torismund, foarte atent la orice mişcare, l-a suspectat pe Attila de această pregătire şi, în secret şi-a adunat oamenii, armele şi şi-a făcut mari provizii pentru război. După ce şi-a strâns armata, Attila i-a atacat pe Alani, locuitori din preajma râului Liger, astăzi numit Loire. Iar această acţiune a întreprins-o în ideea de a-şi facilita atacul împotriva Vizigoţilor. Torismund însă, mult mai inteligent decât acesta, s-a apropiat în secret şi s-a aruncat în luptă cu toată forţa, de partea Alanilor, iar Attila, nereuşind să-l oprească, a comandat retragerea. Alanii l-au prins la mijloc şi cu ce mai rămăsese din armata lui, au reuşit să-i pună pe fugă, aceştia întorcându-se în patrie fără nicio glorie. Se poate spune că mândrul tiran, în loc să şteargă din memorie prima înfrângere suferită în câmpiile Catalunice, a mai adăugat una, poate chiar mai mare.

Deşi întors în Ungaria, Attila a continuat să-l preseze pe Împăratul Marciano, ameninţându-l în fiecare zi, pentru că nu îi plătea tributul de debitor. Dar într-o noaptea, Impăratul se afla la Constantinopole şi a avut un vis, în care a văzut arcul lui Attila rupt. Când s-a trezit de dimineaţă, a fost sigur că Attila murise şi chiar aşa fusese căci, căsătorindu-se cu tânara şi frumoasa Ildiko, după multe alte soţii pe care le avusese, în ziua nunţii băuse atât de mult vin, încât noaptea când dormea foarte profund, i-a ţâşnit sângele pe nas şi obturându-i canalul, a murit înecat. Dimineaţa, principalii Huni au venit să-l salute şi să vorbească despre lucruri importante dar, văzând că doarme mai mult decât îi era obiceiul, după ce l-au strigat de mai multe ori, au dărâmat uşa şi găsindu-l fără nicio rană, toată curtea a început să ţipe şi să fugă dintr-o parte-n alta, tăindu-se pe faţă cu cuţitul, aşa cum era obiceiul lor, spunând că doar cu sânge bărbătesc se poate plânge un astfel de Rege, nu cu lacrimi femeieşti. Au luat apoi corpul lui şi l-au depus pe un câmp, într-un cort, au ales pe cei mai valoroşi şi renumiţi cavaleri ai naţiunii şi înconjurând locul, au început să cânte:

“Sublimul Rege al Hunilor, Attila – fiul lui Monzuco – Domn peste puternici oameni, care singur a domnit asupra Sciţiei şi Germaniei, cu atâta forţă cum nu s-a mai auzit vreodată sau văzut

altundeva. El a subjugat cele două Imperii Romane, ajutat a fost de noroc, fără răni de la inamici sau trădări de la ai săi. In culmea mulţumirii, fără durere, sfârşi viaţa sa. Acesta este un mare cadou, care nu se poate răzbuna.”

Terminându-şi în acest fel cântarea, s-au aşezat în jurul cortului, au aşternut masa în felul Turcesc de astăzi, şi-au încrucişat picioarele şi au început să mănânce plângând, dar cu bucurie făcându-i funeraliile. Noaptea care a urmat l-au îngropat secret într-o arcă, care avea primul strat de fier, al doilea de argint şi al treilea de aur pur, deasupra cărora au aşezat giuvaerele sale cu pietre preţioase, pe care le cucerise de la inamici. După ce au terminat toate ceremoniile, cei care fuseseră aleşi să se ocupe de funeralii au fost ucişi şi tăiaţi în bucăţi, resturile lor fiind îngropate alături de defunct.

Printre Huni au început să apară apoi fiii lui Attila, care erau năcuţi din multe soţii şi concubine, adică Ernac, Euric, Sucio, Aladosio şi Durite. Dorind fiecare Regatul patern, au dus naţiunea spre ruină şi asta pentru că Regii care erau supuşi, fiind mari şi potenţi, s-au gândit că ar fi mai bine să-şi recâştige libertatea, decât să-l favorizeze pe unul sau pe altul dintre fii. Primul a fost Ardaric, Regele Gepizilor, care s-a unit cu Ostrogoţii şi i-a alungat pe Huni din ţara sa. Impotriva lui a pornit Ernac, primul născut al lui Attila, care şi-a adunat o armată de 30.000 de oameni, dar intrat în luptă a fost ucis, iar Hunii săi au fost alungaţi până deasupra ţărmurilor Mării Septentrionale, Gepizii intrând astfel în posesia majoritară a ţării lor. Toate celelalte popoare s-au împăcat cu Imperiul Roman şi, în mai puţin de un an, au reuşit să se elibereze din servitutea Hunilor.

Atât de rapidă este schimbarea statelor şi a Imperiilor care cresc fără fundament, pentru că neavând o bază sau o rădăcină care să le susţină, în scurt timp, aşa cum s-au născut, aşa dispar şi cu cât un Imperiu este mai mare, cu atât căderea sa va fi mai mare. După ce Hunii au fost alungaţi în Sciţia, fraţii Teodemir, Unalamir şi Vuidemir au traversat Dunărea cu Ostrogoţii lor până în Dalmaţia, locuind Ungaria şi Croaţia. Şi o altă parte săracă dintre Goţi, sub comanda Pontiful Ulfila, a rămas în Mezia. Această migraţie a Goţilor nu a fost însă singura, căci aproape toate popoarele din Germania şi din Sciţia au început atunci să migreze şi să-şi caute noi teritorii.

Văzându-se alungaţi şi săturaţi de discordiile dintre ei, Hunii s-au gândit să încerce să-şi recupereze statutul pierdut şi reputaţia în arme. Aşadar s-au împăcat între ei şi au hotărât să uite toate neînţelegerile care erau considerate cauză a ruinei lor. Astfel, s-au unit toţi fiii lui Attila şi-au creat armata şi, pe neaşteptate, l-au atacat pe Vualamir, care domnea în prima ţară întâlnită. Fără să se piardă cu firea, Vualamir i-a adunat pe ai săi şi de unul singur a ţinut piept Hunilor, neavând timp să îşi anunţe fraţii sau pe Gepizi. După o luptă încrâncenată, spre lauda sa, a ieşit victorios.

Acest fapt i-a făcut pe cei trei fraţi să facă un pact cu Imperiul Roman prin care, contra unor sume de bani, ei îşi asumau răspunderea de a apăra Imperiul faţă de orice inamic. I-au mai cerut Impăratului ca inamicul lor, Teodoric din casa Balţilor, să fie alungat de la curte, cu toate că avea o foarte bună reputaţie printre Romani.

Neprimind un răspuns pozitiv pentru intenţia lor şi dezamăgiţi că Împăratul a pus deasupra naţiunii lor un singur om, s-au înarmat şi au atacat cu ostilitate întreaga Dalmaţie. Pentru a nu agita mai mult situaţia, Imparatul Leone l-a alungat pe Teodoric al Balţilor şi a făcut din nou pace cu cei trei fraţi Amali. Li l-a dat ca ostatic pe tânărul Teodoric, care era în vârstă de doar 7 ani - fiul lui Teodemir şi al Arilenei, pe care Impăratul îl iubea şi-l crescuse ca şi cum ar fi fost al lui, pentru a cărui educaţie chemase excepţionali maeştri, care l-au învăţat toate acele lucruri pe care un tânăr cu sânge atât de nobil, ar fi trebuit să le cunoască.

Cei 3 fraţi Amali erau însă bărbaţi războinici şi iubitori de arme, firi ce-i vor împinge să-şi strâgă mare armată şi să se îndrepte spre Septentriune, împotriva Popoarelor Satage. Profitând de îndepărtarea acestora, Hunii s-au gândit că ar fi uşor să-i învingă pe aceşti inamici, astfel că l-au făcut Căpitan pe unul dintre fiii lui Attila şi, în mare număr, au intrat în Ungaria jefuind mare parte din ea, au incendiat totul în cale şi au asediat oraşul Basiana. Ajungând vestea la urechile Amalilor, aceştia s-au reîntors de urgenţă şi i-au atacat pe Huni cu atâta putere încât, după ce i-au învins i-au alungat în Sciţia, de-acolo nemaifiind niciodată deranjaţi de aceştia.

Puţin după această bătălie, Vunimondo, Duce al Sveviei, a atacat şi jefuit ţara lui Vualamir,

luându-i şi toate animalele. Vualamir însă i-a pregătit o ambuscadă şi l-a prins la întoarcere cu toţi ai săi, luându-şi astfel înapoi bunurile. Şi pentru că era un om bun, i-a eliberat apoi pe toţi şi văzând că Vunimondo era un tânăr valoros şi îndrăzneţ, l-a adoptat; un fiu ingrat căci, fie împins de ura pricinuită de insulta primită, fie pentru că era malign de fire, i-a incitat pe Sciţi, popoare vicine Goţilor, să îl atace pe neaşteptate pe Vualamir. În această bătălie, Regele a luptat cu multă bărbăţie, dar într-un final a fost ucis, deşi Ostrogoţii săi câştigaseră şi distruseseră armata Sciţilor.

Datorită acestei înfrângeri, Vunimondo a început deja să se teamă pentru bunurile sale, astfel că a făcut pact cu Ardaric, Regele Gepizilor. Armatele lor i-au atacat pe Ostrogoţi, ajutaţi fiind de Benga şi Babai – Rege al Sarmaţilor – de Rugi şi de Sciţii rămaşi, care-i aveau drept Căpitani pe Edila şi Vuulfo. Se poate spune deci că în acest război, aproape întreaga Sciţie s-a aflat în război cu Ostrogoţii, care în mare număr s-au aflat sub comanda Regilor lor Teodemir şi Vuidemir, fraţi Amali. Din vârful munţilor s-au năpustit cu violenţă asupra taberei inamice şi s-au luptat cu atâta bravură şi au omorât atâţia duşmani încât, de bucuria izbânzii, au ridicat tumuli şi moviliţe pe câmpie, strigând că în felul acesta doreau să săţieze sufletul lui Vualamir.

După această victorie, lui Teodemir i-a crescut mult faima şi a primit credit de la toate popoarele prietene. Părându-i-se prea puţin această bătălie şi dorind să-l prindă pe Vunimundo pentru a-l răzbuna pe fratele său, în anul următor a trecut Dunărea pe gheaţă şi a învins şi subjugat toată Svevia şi pe Germanii care se învecinau acesteia. S-a întors acasă în mai multă glorie ca niciodată, iar Împăratul i-a trimis de bucurie ambasadori, pentru a-i recunoaşte victoria avută în Svevia şi pentru a i-l restitui pe tânărul Teodoric, care avea acum 18 ani şi era de o frumuseţe sufletească şi fizică nemaivăzute, Impăratul nutrindu-l şi crescându-l alături de oameni plini de virtuţi, făcându-l să devină una dintre cele mai perfecte persoane care existau pe pământ. Tatăl a fost foarte fericit şi i-a mulţumit înmiit Impăratului, iar fiului i-a dat în concesie o provincie şi o companie cu cei mai buni soldaţi care existau printre Goţi.

Aflat în provincia sa, Teodoric a auzit că armata Romană a fost învinsă de Babai, Regele Sarmaţilor, şi că Marco Comodo, Căpitanul Împăratului fusese ucis. Doritor de glorie şi de a compensa toate beneficiile pe care le primise de la Impăratul pe care-l iubea la fel ca pe un tată, Teodoric şi-a strâns Goţii pe care-i primise de la părintele lui, a mai luat câţiva dintre aceştia care se aflau în provincie şi, fără să-şi anunţe tatăl, a trecut Dunărea îngheţată şi l-a luat prin surprindere pe Babai. După ce l-a ucis, i-a luat familia prizonieră şi s-a întors acasă cu prada de război, fără să fi suferit vreo pierdere. I-a lăsat vorbă apoi fratelui său, Teodemir, să-şi alcătuiască o bună armată şi să se îndrepte spre Italia, care tocmai fusese invadată şi jefuită de alţi Barbari. Împărat în Italia era Glicerio, care-l alungase pe Olibrio. Neavând însă forţa de a-i contrasta pe Ostrogoţi, s-a retras şi a devastat Ravenna, iar Vuidemir a abandonat Italia şi s-a îndreptat spre Franţa, în drum spre care va muri.

Rămaşi fără conducător şi aflându-se departe de prima lor ţară, Goţii au intrat în Spania şi s-au unit cu Vizigoţii. Astfel, Teodemir a rămas singurul Rege al Ostrogoţilor din Panonia împreună cu fiul său, Teodoric. Pentru că era un luptător foarte valoros, cu multă experienţă în arme, şi pentru că a fost împins de fiul său Teodoric, şi el mare iubitor de război ca şi tatăl său, s-au năpustit asupra Sarmaţilor şi după ce i-a învins, a procedat la fel şi cu Ilirii, Erulii dinspre Istria şi Friulanii.

După dispariţia lui Teodemir, Teodoric îi va lua locul. Deşi avea multe ţări şi mulţi soldaţi în domnie, provinciile pe care le stăpânea erau în totalitate distruse. Împăratul Zenone l-a invitat la Constantinopole la curtea sa, unde el s-a prezentat alături de nobilii Goţi, dar nu ca Rege al unor provincii pustiite. Ajuns la Constantinopole, Împăratul l-a gratificat cu titlul de Consul perpetuu şi i-a ridicat o statuie la intrarea palatului său, în semn de înaltă bunăvoinţă faţă de el.

După dispariţia lui Attila Regele Hunilor, aşa cum am povestit mai sus, Italia a mai trecut prin numeroase şi crunte războaie, a fost opresată până la dezastru de atacul ostil al Vandalilor, în special al jefuirii Romei, despre care voi vorbi în capitolul următor. Au urmat apoi Alanii, care luptaseră alături de Vandali în Franţa şi Spania, ce au înfăptuit multe acţiuni în întreaga Europă, sub comanda Regelui lor Biordo. Aceasta s-a întâmplat după ce se eliberaseră de sub dominaţia Vizigotă, care-i supuseseră o perioadă de timp. Intraseră în Italia prin Trento, distruseseră Friuli, Istria şi provincia Veneţia, iar populaţia se refugiase spre lagunele Veneţiei.

Atunci a apărut Richimere, Căpitan Roman de origine Gotică, care i-a atacat şi învins pe Alani, după care s-a năpustit asupra socrului său, Antemio - Împărat în Occident; în ajutorul lui Antemio va veni armata Romană a lui Bilimir, tot de sânge Gotic, dar amândoi vor fi ucişi.

Au succedat apoi, la scurtă perioadă de timp, Olibrio, Glicerio şi Nipote. Augustolo şi Oreste vor cuceri însă Imperiul şi-l vor alunga pe Nipote în Dalmaţia, care totuşi va reuşi să-i grupeze pe Eruli, Turcilingi şi Sciri, rămăşiţe ale armatei lui Attila, şi să intre cu această armată în Italia pentru a-şi proteja bunurile.

Aceste popoare care hoinăriseră mulţi ani fără să aibă o reşedinţă proprie şi trăind din jaf, fuseseră învinşi de Gepizi şi Ostrogoţi şi se adăposteau mereu de-a lungul Dunării; invitaţi de Nipote să i se alăture în schimbul multor beneficii, l-au făcut Rege pe Odoacru şi au intrat în Italia prin Istria, Friuli şi Marca Trevigiana, umplând întregul pământ de jaf şi incendiu. Din această cauză, populaţiile care îşi stabiliseră deja o reşedinţă au fost nevoite să se refugieze din nou înspre lagunele Veneţiene, unde deja se retrăseseră alte populaţii pentru a scăpa de furia Barbarilor şi unde construiseră deja case solide.

Odoacru a venit în Lombardia unde l-a întâlnit pe Oreste, care avea sub comandă armata Romană. In luptă, Odoacru l-a prins viu pe Oreste şi l-a ucis în prezenţa armatei sale, acest succes permiţându-i să pună stăpânire pe întreaga Italie, iar asta până la apariţa lui Teodoric şi a Ostrogoţilor săi. Pentru că Teodoric a fost un Principe excelent, nu mai puţin decât alţi Împăraţi Romani, faimos în timp de pace şi ilustru în timp de război, care a pus bazele unui Imperiu să spunem mai durabil, decăt au făcut-o alţi Barbari în Italia, mi s-a părut necesar să scriu despre el într-o altă carte, în care voi vorbi despre începutul şi sfârşitul Ostrogoţilor, fără să mai intru în amănunte legate de Vizigoţii Spanioli sau de Francezi, despre care, de asemenea, voi face o referire separată.

GETICUL
CARTEA A CINCEA
(despre Vandali)

La începutul acestei Istorii, spuneam că Ul, Ur, Geter şi Messa, fiii lui Haran din Samo, fiu, la rândul său, al lui Noe, au venit la limitele Mării Septentrionale. Am mai spus că din Geter, care s- a îndreptat spre Insula Scandia s-au născut Geţii, că Ur s-a îndreptat spre Germania, Messa în Mezia, iar Ul, rămas prin nu ştiu care parte, i-a procreat pe Ulmerigi. Regele Ulmerigilor a fost Vualda, numele lui dând numele naţiunii: Vandalii.

Deşi Iordanes spune că acesta a fost un popor distinct de cel al Geţilor, eu vă spun că a provenit din aceeaşi stirpe. Am mai spus că atunci când Geţii au plecat din Scandia i-au alungat pe Ulmerigi, care s-au refugiat printre Vandali, cu care apoi, prin uniune, au format un unic popor. Geţii i-au atacat, dar au fost până la urmă învinşi şi supuşi acestora pentru o lungă perioadă, până când nu a apărut Filimer şi a reuşit să-i scoată de-acolo, lăsându-i astfel pe Vandali stăpâni permanenţi ai acelui teritoriu. Trebuie să spun că printre aceştia a fost un Rege numit Vuandal, aşa cum mărturiseşte Berosus Caldeul. Acesta şi-a început domnia în anul DLXXIII (573) după Diluviu, şi a fost atât de priceput în arme şi brav ca om, el reuşind să supună întreaga Sarmaţie; mulţumită lui, Vandalii şi-au menţinut mereu reputaţia atât în fapte de arme, cât şi în mărimea statului. Istoria lor se opreşte apoi aici, pentru foarte mulţi ani, poate şi pentru că acel secol a fost foarte sărac în Scriitori.

Gepizii ajunseseră la gura fluviului Visela, numit astăzi Vistula, în Insula Mariburg din Prusia şi au rămas acolo o vreme, timp în care au proliferat şi pentru că teritoriul părea că se restrânsese, au hotărât să emigreze şi să caute noi provincii. Au ajuns astfel la graniţa cu Vandalii şi pentru că aceştia nu le-au permis trecerea, au început să se lupte între ei; victoria a fost incertă, astfel că au căzut de acord ca în schimbul trecerii pacifice, Gepizii să le restituie toţi ostaticii. După plecarea Gepizilor din Insula Mariburg din Prusia, au ajuns aici alţi locuitori din Scandia, popoare care au fost numite Vuidari, apoi Vuinili şi în fine, Longobarzi, de la bărbile lungi pe care le purtau.

Aceştia au ajuns în Insulă sub conducerea a doi fraţi Căpitani, Igore şi Aigo, cărora Vandalii le-au trimis ambasadori prin care îi înştiinţau că dacă nu le-ar fi plătit tribut, ar fi trebuit să se pregătească de luptă. Vuidarii au refuzat în modul cel mai clar tributul, şi-au ales oameni de valoare şi s-au pregătit să-i înfrunte pe Vandali. Sub conducerea fraţilor Ambri şi Assi, care cunoscuseră de multe ori gustul victoriei, Vandalii i-au atacat în forţă dar, cum de obicei norocul este obscur celui care începe, se poate spune că a fost împotriva Vandalilor, care au fost alungaţi în ţara lor. Pentru că Vuidarii nu au ştiut să folosească victoria, nu i-au urmărit cum ar fi trebuit, astfel că Vandalii au rămas la fel de mari şi puternici cum au fost şi au înfăptuit, cum se poate imagina, multe masacre, aducând nefericirea naţiunilor Scitice şi Germanice. Aceste naţiuni au fost foarte feroce, mai mult decât oricare alta care a existat, cauză care nu le-a permis să aibă Scriitori care să le descrie războaiele, aşa cum făceau Latinii sau Greci, care pentru fiecare mic argument, scriau ample volume.

Şi chiar dacă Iordanes ne spune că Istoricul Dexippus a scris Istoria Vandalilor, acest autor însă nu mai trăieşte în zilele noastre, iar aceştia nu au mai avut un altul, până la vremea lui Cesare Augusto când, plecaţi de la ţărmurile mării Germanice, au adus pagube legiunilor Romane. De aceea Împăratul l-a trimis pe Piso asupra lor, acesta a trecut Rinul şi într-o singură zi i-a învins şi a adus triumful la Roma, fiind numit de naţiune Vandalicul.

După ce au fost învinşi de Romani cum am spus mai sus, şi-au părăsit ţara şi un an întreg au rătăcit fără o ţintă şi s-au oprit în ţările care astăzi se numesc Cracovia şi Moravia, avându-i la Răsărit pe Goţi, la Apus pe Marcomani, la Miazănoapte pe Ermunduri, iar la Miazăzi, Dunărea. Aici au stat sub familia Asdingilor, sub domnia căreia au devenit foarte faimoşi şi puternici, astfel că

Goţii i-au stimat cel mai mult dintre toate popoarele Germanice.

Când a ajuns la domnie Regele Visumar al Vandalilor din casa Asdingilor, Goţii le-au declarat război şi, deşi Vandalii au făcut tot ce era cu putinţă în luptă pentru a nu ceda nici măcar o uncie de pământ din teritoriul lor, şi-au pierdut Regele şi au fost învinşi. Şi-au abandonat astfel patria şi-au luat soţiile şi copiii şi au trecut Dunărea, aşezându-se în Panonia Superioară, sub Imperiul Roman, adică în Austria – care era a lui Constantin, cel care a schimbat reşedinţa Imperiului la Constantinopole. Ermanaric însă, ce era faimos în toată Germania şi Sciţia, a reuşit să-i alunge, abia după moartea lui reuşind, sub Regele Modigisilus să-şi recapete libertatea. Au militat apoi în armata Romană pentru Teodosiu, iar dintre Căpitanii lor, unul s-a demonstrat a fi foarte valoros şi de aceea a plăcut foarte mult Împăratului: numele lui era Stilicone. Acestuia i-a lăsat Teodosiu, în 381 e.n., după moartea sa, grija Imperiului de Occident şi a tânărului său fiu Onorio.

Cuprins de lăcomia de a domni însă, pentru a-l oprima pe tânărul Împărat ce i-ar fi putut obstacula proiectul, Stilicone a trimis scrisori în secret Barbarilor, prin care le dădea cale liberă de a invada şi cotropi provinciile Romane. Astfel că Vandali, Alani, Suevi (n.t. Suabi/Svevi) şi Burgunzi s-au năpustit în provincii, iar primii au fost Vandalii, sub Căpitanul Crosco, care au trecut în Franţa, şi au distrus acea ţară în anul 411. Totuşi Mariano, care prezida acea provincie Romană, a reuşit să-l facă ostatic pe Crasco şi după ce l-a făcut de ruşine mergând cu el prin toată Franţa, l-a ucis.

Urmare, Vandalii şi l-au ales ca Rege pe Modidisk, cu care au intrat în Spania împreună cu Alanii şi Svevii, în anul 413 devastând cele două provincii. Francii, care se aflau şi ei împreună cu alţii împotriva Imperiului, i-au atacat pe Vandali şi într-o singură bătălie le-au ucis 20.000 de soldaţi. Alungaţi din Franţa şi rămaşi fără Modidisk, Vandalii au trecut în Spania şi l-au făcut Rege pe fiul acestuia, Gunteric, în anul CCCCXIIII (414), sub comanda căruia au suferit enorm de foame şi de ciumă, ca peste puţin să se nască un război între ei şi Alani şi Svevi, căci aceste două naţiuni doreau să se despartă de Vandali. Au ajuns la acordul de a diviza Spania în 3 Regate; au apărut însă Vizigoţii cu Regele Vualia, iar Vandalii au fost obligaţi să lupte împotriva acestora, pentru a nu fi alungaţi din provincie. Ar fi putut să fie cu totul exterminaţi, dacă norocul nu le-ar fi surâs în anul CCCCXXIIII (424). Apăruse o controversă între Ezio Patriciul şi Bonifacio, guvernatori ai Imperiului Roman legată de Galla Placidia şi fiul acesteia Valentiniano, pe care unchiul său, Onorio, îl lăsase moştenitor al Imperiului de Orient. Temându-se Bonifacio de perfidia Placidiei, i-a chemat în Africa pe Alani şi Vandali, ca măsură de precauţie. Aceştia l-au lăsat singur în Spania pe Gunteric, fiul legitim al lui Modidisk, alegând să i se supună celuilalt Gunteric, fiul nelegitim al lui Modidisco. Profitând de această ocazie, în anul CCCCXXXIII (433) Vualia l-a atacat pe Gunteric (n.t. legitimul) care rămăsese fără niciun suport al armatei şi prinzându-l de viu, l-a tras în ţeapă. Acest succes le-a permis Vizigoţilor să pună stăpânire pe mare parte din Spania, spre întristarea lui Bonifacio, care între timp se împăcase cu Placidia şi, părându-i rău că-i chemase pe Vandali şi Alani în Africa, a încercat acum cu sume mari de bani să-i convingă să plece. Nu a reuşit în această misiune, Vandalii nu numai că nu au dorit să se întoarcă, ci au şi avansat, jefuind întreaga Mauritanie, având mereu în memorie faptele Vizigoţilor asupra Vandalilor rămaşi în Spania. Dându-şi seama că doar prin război ar fi putut să-i alunge, Bonifacio şi-a strâns armată şi i-a atacat. Deşi a luptat cu bravură, a fost înfrânt şi a trebuit să fugă în Numidia, în oraşul zis Ippone regal. Aflat în plină victorie, Genseric a intrat în oraş şi l-a ţinut sub asediu câteva zile până când, rămas fără rezerva de alimente, a trebuit să se retragă.

În acest timp, Împărat în Orient era tânărul Teodosiu, care îşi va trimite armata sub comanda lui Aspare, pentru a veni în ajutorul lui Bonifacio. Bonifacio a reuşit să iasă din Ippone şi să-i adune pe soldaţii Romani ce erau răspândiţi prin Africa astfel că, alături de Aspare a încercat din nou să-l atace pe Genseric. A avut însă aceeaşi soartă nefericită, pierzând a doua oară a fost nevoit să decidă retragerea din Africa. Nu a mai fost o altă putere care să li se opună, astfel că Vandalii au pus stăpânire pe întreaga Africă, inclusiv pe gentilomii Romani care se aflau acolo fie pentru negocieri, fie pentru alte scopuri. Printre aceştia se afla şi Martiano, cel care va deţine mai târziu Imperiul. În anumite împrejurări îl cunoscuse pe Genseric pentru calităţile sale şi fusese pus de acesta să jure, că dacă va fi lăsat liber, va fi prieten al Vandalilor pentru totdeauna.

Deşi victorios şi încă aflat sub puterea armelor, Genseric ştia că norocul este orb,

inconstant, variabil şi dubios, că într-o zi îşi arată faţa fericită, iar în alta faţa este turbată, aşa că s-a gândit să facă pace cu Romanii, pentru a-şi asigura rădăcinile statului său. Mai mult, pentru a fi sigur de reuşită, a hotărât să le plătească o sumă şi, în plus, li l-a oferit ca ostatic pe fiul său. Astfel, Africa a rămas în posesia Barbarilor şi sub pro forma păcii, Genseric a asediat Cartagina şi a scos-o din cei 585 de ani de dominaţie Romană. Încă nemulţumit, a trecut cu armata din Cartagine în Sicilia, insulă pe care, după asediu, a incediat-o. A aflat între timp că Sebastiano, Căpitanul Împăratului, trecea cu armata din Spania în Africa şi atunci, temându-se că se îndepărtase prea mult şi că popoarele ar fi putut să cadă din nou sub stăpânirea Romanilor, s-a îmbarcat de urgenţă şi a trecut marea înapoi, reîntorcându-se în Cartagina. Sub pretextul păcii, procedând cu aceeaşi promptitudine specifică barbarilor, îl va ucide pe Sebastiano prin trădare.

Imediat ce au aflat că Genseric trecuse în Sicilia şi suspectând că acesta ar fi pregătit asaltarea Italiei, Romanii şi-au pregătit o imensă armată pe care au trimis-o în Sicilia, sub comanda a trei Căpitani: Ariondo, Ansila şi Germano. Abia apoi au aflat că acesta părăsise deja insula şi pentru că au primit vestea că Bleda şi Attila ruinau Grecia, Albania şi Ischiavonia, au ordonat atunci celor trei Căpitani să se îndrepte spre acele zone. Ca urmare, Genseric a rămas stăpân peste mare parte din Sicilia, iar pentru bravura sa şi pentru faima sa, Teodoric Vizigotul – Rege al Spaniei, nu a refuzat înrudirea cu el şi i-a dat-o ca noră pe una dintre fiicele sale, pentru fiul lui Unorig. Acest crud şi trădător bastard, după un an de căsătorie, i-a tăiat nasul soţiei şi a trimis-o înapoi la tatăl ei cu acuzaţia că ar fi vrut să-l otrăvească. La un astfel de ultraj Vizigoţii nu au putut să riposteze, pentru că Attila le declarase război şi erau împiedicaţi de acestă prea mare luptă, la care participau alături de Romani. În acea expediţie, Attila l-a invitat pe Genseric să treacă în Spania şi să-i lovească pe Vizigoţi, dar acesta a strâns pacea cu Impăratul Valentiniano, succesorul lui Onorio în Occident.

Imediat după aceea, Massimo a ocupat tiranic Imperiul Roman şi a luat-o de soţie pe Împărăteasa Eudosia, soţia lui Valentiniano. Aceasta, ce era o femeie de un înalt nivel, îngrozită de ideea de a fi soţia unui atât de josnic om, pentru că nu se putea altfel răzbuna şi elibera, i-a trimis un mesaj secret lui Genseric, Rege al Vandalilor, prin care îl ruga să vină şi să asedieze Roma şi să o elibereze de o legătură atât de abjectă. Urmare, Genserico şi-a adunat armata şi a intrat în Roma cu violenţă, unde ar fi făcut mult rău dacă Papa Leone nu s-ar fi umilit şi supus, calmând întreaga situaţie. Astfel, după 14 zile de maltratare a Romei, în anul CCCCLVII (457) el va abandona oraşul şi va lua cu sine mulţi ostatici, printre care Eudosia şi cele două fiice ale sale, Eudocia şi Placidia; a devastat limitrofele Romei, apoi a trecut în Africa unde, pentru a-şi asigura statul a distrus toate zidurile Africane, astfel că, dacă ar fi venit Romanii, să nu fi avut niciun succes. Singurul oraş e care nu l-a distrus a fost Cartagina, pe care îl va consolida cu ziduri şi bastioane. A divizat apoi întreg teritoriul între 80 de Căpitani, cu 50.000 de soldaţi Alani şi Vandali pregătiţi să intre în ajutor, acolo unde ar fi fost nevoie. În plus, părându-i-se util să se ocupe şi de chestiunile maritime, a alcătuit alte armate cu care au jefuit tot ceea ce circula pe mare, au intrat în Adriatică şi Arhipelag, corupând toate ţărmurile provinciilor Romane. Pentru toate aceste daune, Leone Împăratul Orientului a hotărât să-şi strângă 100.000 de oameni şi sub comanda Căpitanului Basilisco, i-a atacat pe Vandali. Şi pentru a-i deranja şi mai mult pe Barbari, a pregătit o expediţie maritimă sub comanda lui Eraclio, în direcţia Tripoli care, după câteva victorii obţinute, s-a îndreptat spre Cartagina. Pe de altă parte, Marceliano, fiul ilegitim al lui Etio, a fost trimis în Sardegna, pe care a ocupat-o şi a scos-o de sub jugul Vandalic, în felul acesta combătând din 3 părţi statul Vandalic.

Totuşi, datorită disensiunilor apărute în Imperiul Roman, Basilisco nu s-a luptat în Africa, căci Antemio iar apoi Olibrio au uzurpat Imperiul de Occident. Iar în Orient, după ce a murit Leone, comandant împotriva Vandalilor, a ajuns la putere un alt Leone, un copil; iar Magioriano care ar fi dorit să ducă până la capăt acţiunea în Africa, a murit înainte de a întreprinde vreo acţiune.

Basilisco şi-a continuat tirania şi aproape că a răsturnat Imperiul de Orient, iar Genseric şi-a pus din nou rădăcinile în Africa, recuperând tot ceea ce pierduse. Dar în anul CCCCLXXVII (477) Genseric a murit şi a lăsat conducerea Vandalilor, sub comanda fiului său, Regele Unorig. Acesta a început persecuţia asupra Catolicilor, el făcând parte din secta Ariană, care în vremea aceea era cea mai creditată în Africa, în special printre Vandali.

Maurusii, care în timpul vieţii lui Genseric stătuseră liniştiţi de teama acestuia, după ce au aflat de moartea sa, au pus mâna pe arme şi după câteva bătălii împotriva Vandalilor, s-au oprit în muntele Aurario, aflat în Numidia, la 33 de zile depărtare de Cartagine.

După moartea lui Unorigo, în anul CCCCLXXXVII (487), la domnie va veni Gundabund, mare om de arme, ce a reuşit să-i învingă pe Africani. În anul CCCCXCV (495), locul lui a fost luat de Trasamund care s-a luptat şi el cu Maurusii, astăzi numiţi Mauri, şi cu Africanii, dar a fost înfrânt. Aceştia din urmă l-au avut drept Căpitan pe Gabaone sub comanda căruia i-au învins de multe ori pe Vandali, fără a le lua însă teritoriul pe care aceştia şi l-au apărat mereu cu bravură. Lui Trasamund i-a urmat Ilderig, fiul său şi al Împărătesei Eudosia. Acesta a revocat toţi Episcopii Catolici care fuseseră persecutaţi de către Ariani şi a trăit în pace timp de 7 ani, până când Gelimer nu l-a alungat din Imperiu. Înainte de a-l da afară le-a scos ochii şi lui şi fraţilor săi şi apoi i-a închis. Şi cum era şi el total de partea Arianilor, i-a ostracizat pe Catolici, fapt care l-a constrâns pe Impăratul Iustinian să-l trimită pe Belisario cu armata în Africa, pentru a se lupta cu Vandalii. Gelimer nu a dat atenţie acestor pregătiri crezând că acestea se făceau pentru a-i combate pe Goţii din Italia. Şi pentru că armata venea din Grecia spre Africa, el i-a atacat pe Maurusi. Pentru ca norocul să-i fie potrivnic din mai multe direcţii Godo, guvernator al Sardeniei pentru Vandali, a pus stăpânire pe această insulă. Ca urmare, Gelimer îl va trimite pe Zanzone cu 120 de nave şi 50.000 de Vandali să recupereze ceea ce Goda îi luase.

Ajuns şi Belisario în Africa şi găsind-o puţin populată, în puţin timp a reuşit să o supună Imperiului, Cartagina inclusă. Imediat ce a fost avizat de această acţiune, fără să-şi piardă cumpătul, Gelimer s-a întors şi l-a atacat cu atâta putere pe Belisario, încât dacă ar fi continuat, i-ar fi scos cu siguranţă pe toţi Grecii din Africa. A pierdut însă această ocazie şi i-a dat timp lui Belisario să se replieze şi să încerce o nouă ofensivă. Gelimer a fost învins, dar fratele său Zanzone, pe care-l trimisese în Sardenia împotriva lui Goda, a înţeles că fratele său era în dificultate şi s-a îmbarcat cu toţi Vandalii, pentru a-i veni în ajutor în Africa. Acest ajutor i-a ridicat mult moralul lui Gelimer, astfel că la răsăritul soarelui a încercat un nou atac împotriva lui Belisario. Oricât de valoros a fost în luptă, soarta i-a fost însă nefastă. Grecii nu au voit să cedeze inamicului, iar pentru că erau atât de mândri de succesul avut cu o zi înainte, s-au luptat atât de bine, până ce l-au ucis pe Zanzone şi întreaga lui armată de Vandali. Gelimer şi-a pierdut orice speranţă şi a fugit înspre Maurisii, lăsând în urma sa toate comorile pe care le acumulase în luptele din Germania, Franţa, Spania şi Africa şi toate femeile şi tinerele frumoase şi nobile Vandale, ce fuseseră făcute prizoniere în diverse locuri şi care fuseseră ţinute pentru plăcerile Regilor. Au cunoscut astfel şi ele fluxul instabil al lucrurilor acestei lumi; în doar 3 luni soarta şi-a schimbat faţa, văzând căderea unui atât de mare Imperiu şi dispariţia lui. Exemplu cu adevărat rar, să nu ai încredere nicio zi, nicio oră sau un moment de norocul avut, căci acesta imediat arată o altă faţă mortalilor.

Gelimer, care se refugiase la Maurisi, a fost asediat de către Belisario, căruia a fost până la urmă nevoit să-i ceară graţierea, o pâine, un burete şi o ceteră. O pâine, pentru că nu mai mâncase de când a fost alungat, un burete, pentru a-şi şterge lacrimile care-i curgeau din ochi, deşi unul aproape îl pierduse, o ceteră, pentru că fusese obişnuit cu atâtea deliciuri pe care acum nu le mai avea şi dorea să-şi cânte acum nenorocirea. Intr-un final, a fost constrâns să-i cedeze lui Belisario care, după ce a triumfat în Africa, l-a luat ca prizonier la Constantinopole. Ajuns în faţa Împăratului şi văzându-se din faima de odinioară căzut într-atâta imponenţă, în servitute şi într-o condiţie atât de infimă, l-a bufnit râsul şi a vorbit astfel:

VANITAS VANITATUM, ET OMNIA VANITAS. Apoi a mai adăugat că era un intelectual, că studiase toate cărţile de Filosofie şi de Umanitate:

“Eu nu mă mir, optim Impărat, să mă văd căzut din fericire în atâta mizerie, să fi cunoscut instabilitatea norocului, care se joacă mereu cu mortalii. Mă mir doar cum a fost posibil să îţi dureze ţie atât de mult. Ceea ce nu s-ar fi întâmplat, dacă eu m-aş fi gândit şi la o bună apărare sau că cine se naşte, este supus defăimătoarei sorţi. Iar cei mai mari adeversari ai acesteia sunt tocmai capetele de stat şi Imperiu. Si pentru că acum am înţeles aceste lucruri, consider că cei care trăiesc în partea de jos a statului sunt mai fericiţi decât Regii. Pe lângă faptul că ei se pot bucura fără nicio grijă, nu cum are împărăţia şi Regatul, iar condiţia lor umilă, îi ajută, căci dacă norocul le este nefast, ei ştiu

deja că nu prea au multe de pierdut. Dar Regii, care au atâtea avuţii, simt căderea cu duritate, atunci când ajung în mizerie. Cum mi s-a întâmplat mie, care mai înainte comandam armatelor, oraşelor, provinciilor, mă aflam printre atâtea delicii şi plăceri, în abundenţa lucrurilor, temut şi adorat de ai mei, iar apoi m-am văzut fără o pâine, cu care să-mi satur foamea, fără un burete, care să-mi şteargă lacrimile şi fără o ceteră, care să-mi consoleze durerea. Aşa că, îţi spun Împărate, că cel care consideră victoria a ta, să ştie că aceasta a fost a mea şi mă va considera pe mine mai vrednic de triumf. Căci tu ai învins un Rege, ceea ce se vede zilnic, dar eu am învins norocul, pe care nimeni nu l-a învins niciodată. Tu l-ai doborât pe unul, care era doborât de noroc, dar eu am pus norocul la pământ şi deşi m-a dărâmat, nu m-a învins. Tu ai combătut un combătut de foame, iar eu am combătut foamea, care se săţia cu mizeria mea. Tu ai combătut un Principe al lumii, eu o Împărătească, Regină a tuturor statelor şi Imperiilor. Şi ca să-ţi demonstrez că eu am învins, uite, sunt încă viu şi suport mizeriile cu sufletul curat; aceasta e o victorie mai mare, decât maniera în care m-ai subjugat, căci sunt armele cele care câştigă sau pierd în faţa inamicului. Dar nu este lucru comun omului, ca acesta să învingă norocul. Tu vei avea gloria de a fi supus Regatul Vandalic, iar eu de a fi supus norocul, împotriva căruia voi putea lupta mai bine, pentru că nu mă mai poate lovi, decât luându-mi viaţa, deşi eu ştiu, Împărate, că asta nu îţi doreşti, pentru că un atât de mare Principe trebuie să fie şi clement şi puternic şi cu mâna pe arme. Nici în acest caz, norocul nu ar putea să mă învingă, pentru că mi-ar ucide corpul şi nu sufletul, care este imortal şi în care noi ştim că este depusă întreaga esenţă şi calitate a omului; pentru că ceea ce este exterior este umbră şi nu adevărata noastră imagine. Dar nu trebuie să mă tem de un clement Domn, care mai degrabă îşi arată virtuţile după ce i-a cucerit pe inamici, decât înainte. Aşadar, acestui Principe, cum sunt eu, mă supun, victorios asupra norocului, opresat de dumneata. Confesez că am fost învins şi de bunătatea şi de valoarea ta, una întrecându-mă la corp, alta la suflet, astfel că eu port acum afecţiune Grecilor, căci mă aflu în servitutea lor.”

Gelimer a vorbit cu atâta suflet, încât l-a înduioşat pe Împărat şi considerând instabilitatea norocului, a găsit demn să-i răspundă acestuia cu blândeţe şi să-i spună să se liniştească, că nu pentru o ambiţie de stat îi declarase război, ci pentru a confirma reputaţia Imperiului Roman. Căci după ce îi învinseseră pe Cartaginezi, pe Regii Siface şi Giuba, el fusese mereu stăpân al Africii, pe care voia să o menţină ca provincie a sa. Că, în ceea ce-l priveşte, nu împotriva lui s-au întors armele Romane, ci împotriva întregii naţiuni Vandalice, care în anii trecuţi jefuiseră Sicilia, alte provincii ale Imperiului Roman şi chiar Roma. Că dacă nu ar fi comandat armatele şi Regatele, ar fi fost oricum un Domn, păstrându-şi statutul regal, pentru că misiunea lui şi a comandanţilor săi ar fi fost să-i ierte pe cei supuşi şi să-i dărâme pe cei mândri. Aşa dorea să procedeze şi cu el, pentru că îl recunoştea a fi demn, bărbat valoros şi de mare suflet, cu virtuţi similare celor ale sale. După ce l-a consolat în felul acesta, i-a donat câteva teritorii în Franţa, pe care le-a stăpânit până la moartea sa şi nu a rămas o altă amintire despre Vandali, decât cea a Regatului din Spania, unde ei şi-au înfăptuit un stat şi i-au dat numele Vandaluzia, adică Andaluzia, prin trunchierea unei litere.

GETICUL
CARTEA A ŞASEA
(despre Ostrogoţi)

Pentru că în numărul populaţiei Geţilor şi Goţilor sunt Ostrogoţii, care au domnit în Italia, şi Vizigoţii, care au stăpânit Spania, mă gândesc totuşi că Ostrogoţii au avut un mare Imperiu şi merită deci să aibă parte de un capitol separat, mai ales că ei au fost cei care au distrus Italia şi au secătuit-o de prima gentileţe a obiceiurilor ei. Dar vă spun, că originea lor – aşa cum le place lui Iordanes, Ablavius şi Priscus Istoricul, a fost cu mult mai nobilă decât cea a Vizigoţilor; căci aşa cum aceştia (n.t. Vizigoţii) se supuneau familiei Balţilor, tot aşa, aceia (n.t. Ostrogoţii) se aflau sub familia Amalilor, care o depăşea prin antichitate şi nobleţe pe cea a Balţilor, deoarece ei proveneau, pe linie directă, de la Filimer. Atunci când au fost alungaţi de Hercule, care o făcuse Regină a Geţilor pe Ilea, au stat sub Imperiul Balţilor, până când Gapto nu şi-a început stăpânirea. El l-a generat apoi pe Almala, din care a ieşit Augis, tatăl lui Amal. Acesta a fost atât de puternic, înţelept şi valoros, încât succesorii săi, pentru gloria şi onoarea pe care acesta le-a avut, şi-au luat numele de Amali, pentru a-şi demonstra descendenţa.

Lui Amal i s-a născut Isarna, care a fost tatăl lui Ostrogota, ale cărui opere au fost aşa de mari, încât toate popoarele învecinate i-au numit pe Goţii acestuia Ostrogoţi, după numele lui. În timpul său s-au separat Goţii şi nu înainte, cum spune Ablavius Istoricul, iar Ostrogoţii au locuit în ţara de Răsărit, iar Vizigoţii, în cea de Apus.

Din Ostrogota s-a născut Unilte, care a fost tatăl lui Atale, din care a ieşit Achiulfo, tatăl lui Ermanaric, Rege foarte faimos şi puternic, despre care am vorbit deja în Capitolele precedente. Ermanaric a stăpânit peste toţi Goţii, Ostrogoţi şi Vizigoţi, iar unii l-au numit Ermeric. Era cel mai tânăr faţă de ceilalţi 3 fraţi ai săi, care se numeau Ansila, Ediulf, Vuldulf. Din Ermanaric se va naşte Ataulf, care a fost tatăl lui Valeravans, care l-a generat pe Vuinitariu, cel care a avut la rândul său 3 fii, faimoşi în chestiuni militare: Teodemir, Unalamir şi Vuidemir, care au militat sub Attila şi au crescut în acel Imperiu.

Din Teodemir a ieşit Teodoric, care a devenit Regele Italiei şi în memoria căruia am scris această carte.

Unimund a fost şi el fiul lu Ermanaric, care a şi preluat domnia după tatăl său. Din Unimund a ieşit Torismund şi Vuandalariu, care l-a avut ca fiu pe Berimund, tatăl lui Vederic, cel care-l va genera pe Eutaric şi căruia Regele Teodoric al Italiei i-o va da de soţie pe fiica sa, Amalasunta, după a căror uniune s-a reunificat familia Amalilor. Din aceştia doi se va naşte Atalaric, o dată cu care va lua sfârşit şi nobila familie a Amalilor.

Dar, ca să nu mă abat de la Istorie, vă spun că după marele Ermanaric, Hunii i-au supus pe Goţi, dar pe Ataulf, Valevarans şi Vuinitariu i-au considerat ca Regi ai lor. Vuinitariu s-a eliberat în cele din urmă din servitutea Hunilor şi-a constituit propria armată cu care s-a năpustit asupra popoarelor Antes sau Antuarilor, fără succes însă. A mai încercat o dată şi a ieşit glorios, făcându-i prizonieri pe Regele Basso şi copiii, precum şi alţi 70 de principali ai naţiunii. Şi pentru că toţi aceşti prizonieri în războaiele trecute se comportaseră cu atâta cruzime faţă de Goţii săi, pentru a se răzbuna, i-a ucis pe toţi prin crucifix. În această libertate a stat Vuinitariu un an, până când a venit Regele Hunilor, Balamber, şi i-a declarat război, cu gândul de a-l readuce în sclavie. După ce s-a terminat bătălia şi se părea mai degrabă că Goţii au ieşit victorioşi şi nu învinşi, o săgeată i-a stăpuns creierul lui Vuinitariu şi l-a omorât, iar Goţii au pierdut războiul. Ca urmare, Balamber a luat-o de soţie pe Vualadamarcana, nepoata Regelui ucis, crezând că în felul acesta ar fi avut o legitimă domnie asupra Goţilor. A trebuit să li-l dea înapoi însă pe Principele Vunimund, fiul lui Ermanaric cel Mare. După acesta, Principe a devenit Torismund, cel care îşi va pierde viaţa

combătând împotriva Gepizilor. După aceşti doi Principi, Goţii nu au mai avut Rege până la timpul lui Attila, care i-a făcut Căpitani pe Vualamir şi fraţii săi Teodemir şi Vuidemir, despre care am vorbit mai devreme.

După moartea lui Vualamir şi Teodemir a urmat Teodoric, care pe-atunci trăia la Constantinopole, pe lângă Împăratul Zenone. Împăratul era la curent cu toate acţiunile Ostrogoţilor şi ale altor Barbari în Italia, ceea ce l-a determinat să-şi dorească să alunge toate acele naţiuni ce infestau şi jefuiau Italia şi să pună pe cineva care să o poată apăra împotriva oricui ar mai fi încercat să o molesteze. Aşa a dat-o în concesie Ostrogoţilor şi Regelui Teodoric.

S-a pregătit pentru reîntoarcerea la prima lui casă şi organizând populaţia, împreună cu femeile, copiii şi lucrurile familiare ale acestora s-au îndreptat spre Italia, bucuros să scurteze drumul traversând din Iliricum, în Puglia. Totuşi, din lipsa canalelor navigabile, a fost nevoit să ocolească prin Golful dinTrieste, lucru destul de incomod datorită întregii armate. Intrat în Friuli, a mers înainte fără să fi întâlnit pe cineva care să-i obstaculeze drumul, dar ajuns apoi în zona Trevigilor, l-a întâlnit pe Odoacru - Regele Italiei, pe care l-a învins după o grea bătălie. Aşadar, Ostrogoţii au mers victorioşi mai departe şi s-au apropiat de Ravenna, care pe vremea aceea era cel mai mare şi principalul oraş al Italiei, edificat în mijlocul lagunei, aşa cum este astăzi Veneţia noastră. Deşi astăzi (n.t. Ravenna) nu mai este la fel din cauza Padului şi a altor râuri care au lovit laguna, au destabilizat-o şi au lăsat-o fără un aer bun şi fără frumuseţea ei. În acest oraş locuiau de obicei Împăraţii Occidentali, siguri că Barbarii nu ar fi pătruns acolo şi pentru că în Italia, pe vremea aceea, nu exista vreo provincie sau vreun oraş mai bun.

Roma fusese ruinată de două ori, o dată de Goţi şi alta de Genseric, Regele Vandalilor, şi îşi pierduse toată frumuseţea şi întregul decor. În Toscana nu mai era urmă de provincii, în Romagna toate oraşele erau aproape depopulate, Regatul de Napoli era distrus, Galia de dincoace de Alpi, astăzi numită Lombardia, părea mai degrabă un deşert, decât un oraş locuit, căci după invazia lui Attila şi a mai multor incursiuni, (n.t regiunea) nu s-a mai putut restaura.

Numeroasele popoare Italice ce fugeau din calea focului şi a armelor Barbare şi-au găsit astfel refugiul în Ravenna şi în Insulele lagunei noastre, fapt care a dus la creşterea şi amploarea zonei. Dar Ravenna, pentru că era un sediu Imperial, nu putea să nu aibă mai multă splendoare şi măreţie, decât celelalte.

Şi pentru că Teodoric nu a putut combate oraşul din lagună, l-a asediat şi şi-a împărţit populaţia sub mai mulţi Căpitani, pe care i-a împins să stăpânească celelalte provincii ale Italiei. Aceştia, făcându-şi datoria de oameni valoroşi au reuşit să le supună obedienţei sale. În timp ce Căpitanii săi reuşiseră să se facă simţiţi în Italia, Teodoric încerca din toate puterile să câştige Ravenna. In van însă, căci pe lângă buna ei poziţie era şi foarte bine alimentată dinspre mare. Într-un final, a intervenit Arhiepiscopul oraşului şi a făcut un acord între Odoacru şi Teodoric, ca şi unul şi celălalt să domnească în Italia, fiecare cu Imperiul său. Aşa au intrat Ostrogoţii în Ravenna, stăpânind concomitent cu Odoacru. Totuşi, poate pentru că Teodoric a fost împins de orgoliul de a domni de unul singur, poate pentru că o fi fost un alt motiv, el l-a calomniat pe Odoacru, spunând că ar fi încercat să-l oprime. L-a invitat la o masă cu gustări uscate şi l-a ucis prin înşelare, devenind astfel Monarhul absolut al Italiei.

Nemaiavând nicio problemă de războaie, crescut civil printre Romani şi conversând cu aceştia lăsând de-o parte mândria specifică Barbarilor, a început să observe cu atenţie justiţia şi să facă ca Ravenna să devină atât capitala Ostrogoţilor săi, cât şi a Italienilor. Şi pentru că, aşa cum am mai spus, oraşele Italiene erau nelocuite din cauza mulţimilor de Barbari ce le devastaseră, cu vorbă bună, favoruri şi consistente cadouri s-a gândit să îi înflăcăreze pe aceştia de dorinţa de a se reîntoarce fiecare în patria sa, în special pe aceia care se retrăseseră în lagunele Veneţiei. În felul acesta, optimul Principe a domnit 37 de ani în glorie, făcând ca Italia să redevină fericitul şi binecuvântatul stat de dinainte.

De aceea lagunele Veneţiei, care erau pline de nobilitate, aproape că s-au depopulat, căci principalii gentili din Marca Trevigiana, Friuli şi însăşi Roma, ce se retrăseseră acolo în fuga din faţa lui Attila, au abandonat acum palatele şi superbele biserici pe care le edificaseră şi s-au reîntors pe uscat, cu dorinţa de a-şi reface primele lor patrii. Din această cauză, în aceste lagune nu au rămas

decât acei nobili care, în sărăcia lor se mulţumeau să aibă un stat modest şi liniştit, şi nu unul mare, bogat şi expus la dureri mai mari. Văzându-se deci abandonaţi de rude şi prieteni, de frică ca nu cumva să le fie luate toate averile, s-au adunat ca să dezbată cele mai importante chestiuni ale Imperiului. Se spune că Daulo, unul dintre cei mai reputaţi cetăţeni, le-a vorbit acestora astfel:

"Care este norocul/soarta acestui secol ştim deja, din multele fapte, din ruinele şi continuele schimbări ale graniţelor de stat şi ale oamenilor. Căci dacă şi în alte timpuri au fost războaie, acelea apăreau datorită dorinţei de a domni, pentru gloria şi măreţia Regilor, care doreau ca numele lor să fie cunoscute. Dar acum, fie din cauza stelelor maligne, fie din altă nenorocire, se pare că unele naţiuni se îndreaptă spre alte ţări de parcă ar fi împinse de moarte, să le distrugă sau să distrugă chiar omenirea. Iar toate aceste lucruri le fac pentru că s-au născut sub Polul cel rece, unde gheaţa este perpetuă, unde nu există gentileţe, virtuţi sau moduri civile printre oameni. Acesta este motivul pentru care din acea rigiditate se nasc oameni rigizi, cu spirit feroce şi inimi aspre, care se nutresc cu arme, moarte, sânge şi incendii. Căci printre ei, cel mai valoros este reputat cel care are toate aceste caracteristici. Acest lucru l-am înţeles noi şi principalii noştri, deoarece mai întâi am fost loviţi de Gepizi, apoi învinşi de Vizigoţi, alungaţi de Huni şi, în final, persecutaţi de Vandali, tiranizaţi de Eruli şi Turcilingi, forţaţi să ne refugiem în aceste lagune, pentru a ne salva soţiile, copiii şi bunurile noastre. Aici (n.t. în lagună), pe lângă calitatea şi puritatea aerului, a securităţii şi fortificaţiei locului, mai avem şi marea, care ridică şi coboară nivelul la ore determinate, în fiecare zi, cu fluxul şi refluxul ce fac ca habitatul să fie sănătos şi sigur. Căci aspectul alternant al unui sol îndoielnic şi fără vad nu permite intrarea prin canal a armatelor terestre şi maritime, o dată fiind plin de apă şi altădată plin de noroi, nepermiţând deci navigabilitatea. De aceea spun, că utilul şi comoditatea mării sunt o bază excelentă pentru a da naştere unui nou stat, care să fie o oglindă a noastră. Pentru că noi ştim că lucrurile care se aseamănă, se concordă cu uşurinţă.

Mai este şi Teodoric, care sub masca clemenţei şi bunătăţii i-a convins pe consanguinii şi amicii noştri să se reîntoarcă în primele noastre patrii, pierzând noi orice speranţă de a deveni, pe zi ce trece, mai mari. Şi dacă mă gândesc mai bine, Teodoric i-a sedus pe ai noştri să se întoarcă acasă, pentru că nemaiavând noi nave, cu mare uşurinţă am fi putut fi învinşi de el şi de armata lui. De aceea eu cred că noi trebuie acum să ne consultăm între noi, căci dacă Barbarul ne va pune jugul de gât, nu vom mai putea niciodată să ni-l scoatem, pentru că avem puţină forţă. Si chiar dacă am rămas singuri, nu trebuie să ne speriem şi să acceptăm orice doar ca să ne salvăm, căci sufletul îşi arată adevărata grandoare atunci când, dintr-o poziţie mediocră se stabilesc lucruri mari. Făcându-ne bune provizii împotriva lui Teodoric, vom scăpa de el şi de alţii care vor să ne lovească şi vom trăi în pace, în odihnă, în libertate şi cu speranţa de a avea un stat mai mare, iar opinia multor înţelepţi este că pentru fiecare început, Dumnezeu este favorabil. Eu nu mi-aş permite niciodată să vă propun aşa ceva, dacă nu aş crede că Dumnezeu, poate pentru binele noastru, nu a vrut el să ne aducă aici, să fim abandonaţi de cei care ar fi trebuit să rămână cu noi şi nu să ne lase în sărăcia şi mizeria în care ne-au lăsat, consideraţi fiind şi cruzi şi inumani.

Aş propune astfel să vă spun, mai întâi, care este scopul nostru, iar apoi vă voi spune care este mijlocul pentru a-l înfăptui. Un lucru este sigur: nimic nu este mai drag, mai dulce sau mai binevenit printre mortali, decât libertatea. Şi mai ales acelora care se nasc în libertate, care ştiu care este binele ce derivă din ea. Căci dacă cineva se naşte în servitute, atunci când capătă libertatea nu o va cunoaşte atât de bine ca unul care a fost mai întâi liber şi apoi făcut sclav, iar apoi repus în libertate, care a gustat din fructul libertăţii mai înainte de a deveni sclav. Să cazi din libertate în servitute este maximum de mizerie, cum cel mai mare bine este de a ieşi din ea. Binele pierdut pătrunde mintea şi o face să suspine mai mult decât o face răul ce a trecut. Binele prezent nu are memoria răului trecut, iar clipa rea loveşte mai rău, decât amintirea celei bune. De aceea Catone a ales moartea, decât să cadă în infima mizerie a servituţii. Pentru omul de înaltă valoare care se naşte liber, este foarte grav şi insuportabil să suporte condiţia servilă.

Această libertate consider eu că trebuie să fie scopul nostru, căci dacă o vom păstra, ne vom salva vieţile, soţiile, copiii, patria, casele, templele şi toate lucrurile publice şi private. Si ceea ce contează mai mult este că vom trăi mereu în pace şi linişte. Vom avea marea consolare de a ne vedea dacă nu mari şi potenţi, măcar mediocri, dar cu un stat în lume; ne vom bucura mai mult de

viaţă în interior şi o să simţim mai puţin, poate, loviturile norocului/sorţii, căci nu vom avea altceva de pierdut, dacă nu doar libertatea. Toate aceste lucruri trebuie să ne împingă să ne ajutăm de unii singuri, căci nici cu arme, nici cu bogăţii, nici cu armate nu vom putea atinge acest scop.

Şi în acest stat în care ne-a aşezat Dumnezeu, fiind cu toţii egali în case şi reputaţie, va trebui ca prin lege să stabilim ca umilitatea şi condiţia modestă să fie pe placul tuturor; să nu ni se altereze nici modul de viaţă, nici obiceiurile. Cel sărac să nu fie mai mare decât cel bogat. Fiecare lucru să fie bine cumpătat, iar toate nivelurile norocului să fie simţite în aceeaşi măsură. Dacă noi vom gândi astfel, atunci nici Teodoric, nici alte popoare Barbare nu se vor mai arăta interesaţi de noi. Căci dacă vom fi săraci, ce bogăţie vor câştiga? Dacă ne demonstrăm umili şi supuşi, ce glorie sau triumf vor avea? Dacă ne vom complace tuturor, ce fruct ar mai culege? Niciunul, evident.

Iar dacă printre noi se află cineva care ar putea spune că este foarte greu să suporţi sărăcia, care aduce toate mizeriile şi nefericirea în viaţă, o să-i răspund că noi nu trebuie să fim înfricoşaţi de acest lucru. Pentru că noi stăm într-un loc în care, în sărăcie vom abunda de bine, atâta timp cât între noi există egalitate. Vom putea extrage sare, fără de care omenirea nu poate trăi şi vom face schimb cu popoarele învecinate, vom primi grâu, vin, haine şi alte lucruri necesare. Să nu uităm tranzitul de pe uscat pe mare, care ne va face bărcile utile, peştii şi păsările marine nu vor lipsi niciodată. De aceea, dacă egalitatea şi umilitatea se vor practica printre noi, vom fi liniştiţi, în siguranţă şi vom avea parte numai de comodităţi. Nu va exista ura între noi, nici ranchiuna sau tirania nu vor domni, invidia, disperarea, teama sau frica de arme sau armate care să ne alunge din patrie. Toată dificultatea constă, de fapt, în a putea observa egalitatea şi sărăcia. Pentru că, prin natură, fiecare caută bogăţia şi să fie deasupra celuilalt; bogăţia atrage cu deliciile ei, iar superioritatea îi oprimă pe cei mai mici şi se converteşte în tiranie, care dă naştere nemulţumirii printre oameni. Eu aş dori ca prin lege să se stabilească ca litigiile şi Insulele să fie împărţite în mod egal. Tot aşa, salinele, care au fost, majoritatea, ale celor care ne-au abandonat. De asemena, aş dori ca şi apele să fie comune tuturor, să fie egalitate în veşminte, iar obiceiurile să ne fie toate la fel, ca timpul să nu le poată schimba sau altera. Aş vrea ca palatele şi casele să fie abandonate, să locuim în comun şi în mod egal. Astfel, neputând oamenii să se îmbogăţească în veşminte, în a aşterne mesele pline, în a locui case mari, în a dori să fie servit sau a dori să-şi cumpere mereu ce are celălalt, atunci fiecare va trăi în pace, în egalitate şi se va bucura de patrie, soţie, fii şi rude, fără a se simţi deloc nefericit şi având ca unic scop pe Dumnezeu şi teama de el, astfel ca tot ceea ce va face, să fie spre bine.”

Aşa a vorbit de bine acest om înţelept, încât poporul sărac şi confuz l-a ales drept conducător şi l-a poreclit Tribunul. Atunci el a ales un număr de oameni din fiecare Insulă, pe cei care erau cei mai buni, şi le-a dat autoritatea de a scrie legile pe care le-a dorit în parlamentul său. Aceştia au mai adăugat apoi şi altele şi le-au dat numele de 'legile lui Daulo', care au fost respectate de Insularii din lagune pentru mulţi ani, aşa cum voi povesti în Istoria Veneţiană.

Despre această egalitate în modul de viaţă scrie şi Cassiodor într-una din Epistolele sale, spunând că mulţumită acestor legi, popoarele Veneţiene şi-au păstrat libertatea şi nu au fost molestate de către Teodoric. El a încercat mereu să-şi mărească statul şi, în afară de Italia, a reuşit să-şi supună Sicilia şi Dalmaţia, iar în Franţa a trimis o mare armată pentru a-şi recupera Regatul nepotului său Amalaric, fiul uneia dintre fiicele sale ce se măritase cu Alaric, Regele Vizigoţilor. Si pentru că un astfel de stat avea nevoie de un moştenitor dintre ai săi, i-a dat-o de soţie lui Eutaric, fiul lui Vederic al Amalilor, în Spania, pe fiica sa, Amalasunta. Aşa s-a născut Atalaric, dar ginerele său a murit destul de repede, după care a murit şi Teodoric, care a ţinut în frâu Imperiul Italiei pe o perioadă de 33 de ani. Amalasunta a rămas deci Regină a Ostrogoţilor, împreună cu Atalaric care era încă un copil.

Şi pentru că această Regină era doctă în latină şi greacă şi mare amatoare de studiul limbilor, a încercat să-l trimită pe Atalaric la cei mai buni profesori, pentru a deveni şi el învăţat şi iubitor de carte. Însă Goţii s-au opus acestei dorinţe ce contrasta dorinţei lor de arme, ce le adusese statul la o asemenea grandoare. Ei nu puteau accepta ca Regele lor să fie crescut în servitutea şi nimicnicia studiilor de litere, improprie unui bărbat care ar fi trebuit să cunoască armele pentru a guverna un stat atât de mare. Işi doreau ca acesta să fie hrănit în vânătoare, printre fierul armelor şi

printre soldaţi, pentru a putea duce mai departe reputaţia lor şi în Italia şi în afara ei, aşa cum făcuse Teodoric şi toţi descendenţii din casa Amalilor.

Atunci Regina, neputând să-i contrazică le-a făcut acestora pe plac, dar tânărul Rege, peste puţin timp a fost atins de o grea infirmitate şi a murit. Amalasunta l-a luat atunci de soţ pentru Regat, pe vărul ei Teodat, iar cu scrisori secrete trata cu Împăratul Iustinian pentru a-i concede Italia. Inainte de a se finaliza tratativa, Teodat, care fusese ofensat de ea pentru că îl obligase să restituie anumite teritorii pe care le ocupase injust în Toscana, a conspirat împotriva ei împreună cu rudele unor condamnaţi pe care Amalasunta îi trimisese la moarte. Au prins-o astfel într-o ambuscadă şi au exilat-o în Insula din Lacul Bolsena, unde apoi au omorât-o. Împăratul Iustinian, care o ţinuse pe Amalasunta sub protecţie, a fost foarte derajat şi l-a anunţat prin sol că era la cunoştinţă de trădarea lui faţă de optima Regină şi să se pregătească de război. Iar pentru ca cuvintele sale să fie relaţionate şi cu fapte, l-a trimis pe Mondo, Got de origine, om foarte fidel Imperiului în Dalmaţia, iar pe Belisario în Sicilia, cel care, cu onoare şi glorie îi învinsese pe Vandali şi se întorsese triumfător din Africa la Constantinopole.

În Dalmaţia, Romanii i-au alungat pe Goţi peste frontiere şi au ocupat Salona. Belisario câştigase în Sicilia Catania şi Siracusa şi, luptându-se pentru Palermo, care era principala şi cea mai importantă fortăreaţă a Insulei, a învins şi a supus Impăratului întreaga provincie. Toate aceste întâmplări nefericite suferite de Goţi l-au făcut pe Teodat să facă o convenţie de capitulare în faţa solului, prin care să fi abandonat Sicilia şi să fi acceptat să fie tributar Imperiului. Totuşi, pentru că era josnic şi instabil, l-a rechemat la el pe sol, gândindu-se că aceste condiţii nu l-ar fi mulţumit pe Împărat. Teodat era avar, crud, meschin şi fără nicio credinţă sau constanţă, chiar dacă era, aşa cum mărturiseşte Casiodor, doct în limbile Greacă şi Latină şi mai ales un extraordinar Filosof Peripatetic. Cum spuneam, l-a rechemat pe sol şi i-a promis că va ceda Împăratului întreaga Italie. Între timp însă, a aflat că în Dalmaţia a avut loc o încăierare, în urma căreia Mondo şi fiul său fuseseră omorâţi, iar Romanii rămaşi fără Căpitanul lor, abandonaseră provincia. In felul acesta se înfăptuia previziunea Sibilei care profetizase că atunci când Romanii ar fi ocupat Africa, Mondo şi progenitura sa ar fi murit. Aflând acestea, Teodat s-a reînsufleţit dintr-odată, a anulat toate promisiunile făcute, inclusiv capitularea, iar pentru a pune perfidie peste perfidie, a dus în temniţă grupul de soli.

Împăratul Iustinian acum, pentru a păstra reputaţia Imperiului, l-a trimis pe Constantin în Dalmaţia, care a recuperat Salona imediat ce a pătruns în provincie. Anul următor a intrat şi Belisario cu mare armată în Italia şi ca prim obiectiv a ocupat Regatul de Napoli. Observând laşitatea şi neînsufleţirea lui Teodat, Goţii şi-au dat seama că acesta nu era capabil să guverneze un Regat precum al lor, astfel că s-au întrunit la Terracina şi şi l-au ales ca Rege pe Vitige, bărbat războinic şi valoros. Teodat a încercat să fugă şi să se refugieze în Ravenna, dar a fost prins şi ucis de către Otar, trimisul special al lui Vitige. Si pentru a demonstra că are un cuvânt de spus în Regatul Ostrogoţilor, deşi nu era de stirpe Amală, Vitige a luat-o de soţie pe una dintre fiicele Amalasuntei, de la care a avut copii.

Pentru a reorganiza toate forţele Goţilor, Vitige s-a dus apoi la Ravenna. Belisario, aflând de plecarea inamicilor, s-a îndreptat şi el spre Roma, unde a fost făcut Căpitan de către Impărat, ca merit pentru că-i alungase pe Goţi dincolo de frontiere. În tot aceast timp, Vitige a adunat toate forţele Goţilor cu care a închegat o armată de 150.000 de persoane şi s-a îndreptat spre Roma. A trimis în acelaşi timp o armată şi în Dalmaţia, pentru a demonstra inamicului că eşecul naţiunii Gotice a fost cauzat de laşitatea fostului lor Rege şi nu de puterea sau valoarea ei.

A trecut astfel Apennini şi a asediat Roma, atacând-o de mai multe ori. Totuşi valoarea lui Belisario şi a altor Căpitani Greci a fost mai mare, Goţii suferind mari pierderi. Împăratul Iustinian înţelesese cu ce forţă armată Vitige se îndrepta spre Roma şi ca să nu iasă învins, i-a trimis lui Belisario multe ajutoare. Belisario, văzându-se puternic şi în vigoare, rezistând în faţa inamicului, a ieşit cu armata din Roma şi s-a aruncat peste Vitige, într-o luptă foarte sângeroasă. Victoria a fost dubitabilă, dar într-un sfârşit a avut câştig pertinenţa şi toleranţa Goţilor, Grecii fiind alungaţi în oraş, într-un mare măcel, în care şi-au pierdut viaţa cei mai valoroşi soldaţi ai lui Belisario. Acestuia din urmă nu-i mai rămase decât să apere oraşul, căci acesta era singurul mod prin care ar mai fi

putut să-l deranjeze pe inamic. Vitige a intrat astfel victorios în Roma unde, ştiind că era carestie de provizii, a intrat cu speranţa că nimic nu l-ar fi împiedicat să facă tot ce doreşte. Ştia însă că Belisario aştepta întăriri dinspre Răsărit şi-atunci a făcut un armistiţiu de pace. Dar s-a întâmplat ca de teama lui Vitige din Ravenna, Giovanni, unul dintre Căpitanii Imperiului, şi câţiva soldaţi să se întoarcă prin Lombardia şi să asedieze Arimino. Astfel, după o înfrângere, Goţii au mai avut încă una, iar Romanii, pe lângă Arimino au mai ocupat şi Milano şi mare parte din Lombardia, aşadar totul era din nou în balans.

Presimţind că războiul lua o întorsătură avantajoasă pentru el şi văzând că lucrurile începeau să se amelioreze în Italia, Împăratul a dorit să ducă la bun sfârşit această acţiune şi l-a trimis pe Eunucul Narsette cu ajutoare pentru Belisario, amândoi încercând să scoată de sub asediu Arimino (n.t. Rimini). S-a iscat însă între ei o controversă pentru teritoriu, care a pus Imperiul în pericol. Au venit în ajutorul oraşului Arimino şi l-au eliberat pe Giovanni, care devenise piele şi os din cauza foametei. Au pătruns apoi în Romagna, pe care au pus-o la dispoziţia Imperiului.

Şi pentru că Romanii ocupaseră Lombardia şi asediaseră Milano, Goţii au pătruns şi au distrus totul până la fundament, au măcelărit bărbaţii care le-au ieşit în cale, iar pe femei le-au donat Borgonionilor, drept mulţumire pentru ajutorul pe care li l-au acordat în acea bătălie.

Iustinian înţelesese despre diferendele apărute între cei doi Căpitani, Narsette şi Belisario, şi a hotărât să-l cheme la el pe Eunuc şi să lase toată greutatea peste celălalt. Văzându-se în luptă de unul singur, Belisario a decis să atace Osimo, fortăreaţă de nepătruns pe vremea aceea, pe care după un lung asediu a reuşit să o ocupe. După ce a câştigat acest pământ, s-a îndreptat spre Ravenna, locul în care se afla Vitige cu mare parte din Goţii săi. Aici s-a gândit la un artificiu pentru a reuşi să-şi ducă planul la îndeplinire: Goţii, văzând că nu au nicio şansă sub comanda lui Vitige, l-au acuzat pe acesta de laşitate şi l-au făcut pe Belisario să înţeleagă, că dacă el ar dori să le devină Rege, atunci ei i-ar pune la dispoziţie întregul oraş, pe Vitige însuşi şi întregul Imperiu Gotic. Belisario s-a prefăcut bucuros de a comanda cea mai valoroasă naţiune a lumii, dar că ar dori ca acest lucru să-l delibereze ulterior. Prin această farsă a obţinut Ravenna, l-a avut pe Vitige şi toate oraşele Lombarde i-au trimis soli şi ostateci.

Între timp, Impăratul a fost avizat de anumiţi indivizi care invidiau reputaţia lui Belisario, că acesta chiar ar fi acceptat Regatul Goţilor. Impăratul i-a crezut şi l-a rechemat la ordin, spunându-i că ar avea mare nevoie de el la Eufrat, pentru războiul pe care Perşii îl duceau împotriva provinciilor Romane. Belisario a ascultat ordinul şi s-a aşezat la comanda armatei Imperiale cu Vitige, Regele Ostrogoţilor, cu toţi prizonierii şi cu toate bogăţiile pe care le dobândise, îndreptându-se spre Constantinopole. Când a ajuns acolo, a creat confuzie printre detractorii săi, căci ei credeau că acesta nu se va mai întoarce în viaţă, iar acum îl vedeau într-o şi mai mare reputaţie pe lângă Impărat. Toată această acţiune întreprinsă de Iustinian l-a costat mult, căci Imperiul Italiei a intrat din nou în dificultăţile de mai înainte.

Dându-şi Goţii seama că Belisario, fiind un Căpitan de bună credinţă pentru Împăratul său, nu ar fi acceptat iciodată Regatul lor, aşadar l-au ales atunci ca Rege pe Teuldibald, care pe vremea aceea se afla la guvernul Veronei. Acesta, deşi îşi dăduse copiii ostateci lui Belisario, la sfatul lui Vraia, om foarte preţios printre Goţi, a acceptat Regatul, el având deja, cum spuse Vraia, sânge Regal. Dar mai mult decât cuvintele lui Vraia, au fost divergenţele dintre soţia sa şi cea a lui Vraia care l-au obligat să accepte, acest meschin primind, se spune, un ingrat salariu. Certându-se acestea între ele şi aruncându-şi cuvinte răutăcioase, Regele a dat ordin ca Vraia să fie ucis spre nemulţumirea universală a Goţilor, căci Vraia fusese o persoană de puternică personalitate, cu mult credit şi valoare în faţa naţiunii Gotice.

Cu toate acestea, ingratul Rege nu a rămas nepedepsit în urma greşelii comise faţă de un om aşa de bun, căci Bela Gepe, îndrăgostit de soţia lui Vraia, îi va răzbuna moartea acestuia la puţin timp după aceea. Asta pentru că Regele o dăruise pe soţia lui Vraia unui dependent al său, situaţie foarte deranjantă pentru Bela care la o masă festivă publică, i-a tăiat capul lui Teuldibald; după ce l-a tăiat, capul a zburat cu repeziciune pe masă, astfel că nimeni nu a putut observa cine îl tăiase.

După ce a fost ucis în felul acesta, Goţii l-au ales ca Rege pe Ataric, dar Goţii care au participat la alegeri au fost doar Ostrogoţii numiţi Rogi. Nu a fost însă acceptat şi de ceilalţi, aşa că

a fost tăiat în bucăţi.

Au ajuns apoi la dorinţa comună de a-l alege pe Totila, care era nepotul lui Teuldibald. În timp ce în Regatul Gotic se întâmplau aceste lucruri, Căpitanii Romani ce rămăseseră în Italia după plecarea lui Belisario începuseră să facă multe injustiţii, aşa cum obişnuiesc mereu să facă soldaţii.

Mai mult, auzind despre dificultăţile Goţilor, şi-au strâns armata şi s-au îndreptat spre Verona unde, din cauza unei dispute între ei, nu numai că nu au cucerit oraşul, dar au şi fost nevoiţi să se retragă la Ravenna. Aflând că Totila îşi adunase şi el 5.000 de oameni, s-au îndreptat spre el şi după o luptă încrâncenată în câmpiile Trevigiane, Romanii au fost învinşi. Reputaţia lui Totila a crescut atât de mult, încât Goţii au început să nu se mai teamă nici măcar de forţele Grecilor. Trecând în Toscana au mai ocupat câteva teritorii şi au pus stăpânire pe întreaga Lombardie. Au ocupat Puglia, Abruzzo, în Regat au fost învingători şi au rămas stăpâni peste multe oraşe, dar nemulţumiţi au asediat şi Napoli. Numele lui Totila a devenit astfel ilustru în câteva zile, bărbat nu numai de valoare, dar şi ca robusteţe, bunătate, justiţie şi alte rare virtuţi ale sufletului. Acum au înţeles cei pricepuţi în aceste chestiuni, ce înseamnă un Căpitan războinic, valoros, autoritar şi de bun sfat; căci dacă ai fi dat la o parte doar un Belisario din Italia, un Imperiu atât de mare l-ai fi văzut dispărut spre ruşinea celorlalţi Căpitani Imperiali. Iustinian şi-a dat seama că acest dezastru era datorat discordiei dintre ai săi, aşa că a decis să-l trimită pe Massimino, Căpitan general în Italia, cu o întreagă armată formată din soldaţi valoroşi. Ajuns în provincie însă, acesta s-a demonstrat a fi laş şi fricos, care nu a reuşit nicio acţiune împotriva Goţilor şi aproape că s-a ascuns. Atunci Împăratul care-şi pusese toată încrederea în acest război, s-a văzut nevoit să mai trimită o nouă armată, sub conducerea lui Demetrio, unul dintre soldaţii lui Belisario. Din Sicilia, a încercat să salveze Napoli, dar nu a reuşit pentru că armata Goţilor pusese o bună stăpânire peste oraş. A mai încercat o dată cu armata lui Massimino, dar pentru că era în mijlocul iernii, o furtună puternică a aruncat toate navele de-a curmezişul şi multe dintre ele s-au izbit de stânci. Văzând Napoletanii şi garnizoana Imperială că nu mai era nicio speranţă de a primi vreun ajutor, au hotărât atunci să i se predea lui Totila. După ce a cucerit şi acest oraş, el va avea în mână întregul Regat, mai puţin Otranto, care aflat sub asediul Goţilor a fost apărat cu vitejie de către soldaţii lui Belisario ce veniseră în ajutor.

Văzând Împăratul că lucrurile mergeau din rău în mai rău, în fiecare zi, îl rechemă pe Belisario din Media, unde acesta se lupta cu Perşii şi-l retrimise în acţiunea aproape disperată din Italia, după 9 ani de la prima sa expediţie. A venit Belisario de la Răsărit cu puţine forţe, cu doar 4.000 de soldaţi. Ajuns la Ravenna a înţeles că nu putea să fie nici măcar mediocru în faţa unui duşman atât de puternic, care supusese deja întreaga Italie. Acestei situaţii i s-a mai adăugat un alt rău, căci Schiavonii, văzând dificultăţile prin care trecea Imperiul şi siguri de victorie, s-au adunat şi au trecut neaşteptat în prima ţară pe care au întâlnit-o. Goţii, şi mai înflăcăraţi decât erau de obicei, văzând că un Căpitan atât de valoros cum era Belisario, nu reuşea să se facă văzut, au continuat să ocupe şi alte locuri, dintre puţinele rămase, unde mai erau Romani.

Apoi, cu toate forţele Goţilor, Totilă s-a îndreptat spre asedierea Romei, făcând orice i-ar fi fost posibil pentru a o cuceri. Belisario a plecat cu armata de la Ravenna şi a ajuns la Marina di Ostia, în intenţia de a încerca salvarea Romei. Nu numai că nu a salvat Roma din faţa imensei armate a lui Totila, dar s-a şi îmbolnăvit, în Porto. După ce a capturat toate proviziile Romanilor, Totila a asediat în forţă oraşul şi l-a câştigat în mare glorie. Se spune că cei mai bogaţi Senatori au devenit atât de săraci încât pentru a supravieţui, a trebuit să bată din poartă-n poartă pentru a primi o bucată de pâine, acelaşi lucru întâmplându-se şi cu nobilii şi excelentele matroane Romane.

Dacă toate acestea ar fi putut să-l infatueze pe Totila şi să încerce şi alte acţiuni, acest lucru nu s-a întâmplat căci, cunoscând el instabilul flux al norocului, s-a liniştit şi a căutat să strângă pacea cu Impăratul care, la rândul său, a lăsat totul în mâna lui Belisario. În felul acesta, ajungând la condiţiile păcii, nu s-a ajuns la nicio concluzie. Indignat, Totila a distrus o treime din zidurile Romei şi era gata să distrugă toate edificiile antice care mai rămăseseră în picioare, dacă nu i-ar fi venit ideea de a evacua poporul din oraş şi de a prohibi, prin pedeapsa cu moartea, de a mai intra cineva să locuiască aici. Astfel, oraşul care fusese Regina şi Impărăteasa lumii a rămas singur şi abandonat din cauza ostinaţiei şi lipsei de inteligenţă a Prinţului lui.

După aceasta, Totila s-a întors în Puglia, iar Belisario, şi-a adunat în grabă oamenii, şi-a făcut provizie de muniţii şi alimente şi venind pe Tevere în nave, a devenit stăpânul Romei. Cu aceeaşi repeziciune a refăcut în 15 zile zidurile Romei, folosind doar piatră, fără var, aşezând între acestea doar nişte grinzi, pentru ca compoziţia să fie solidată. Romanii care trăiau în zonele limitrofe au sărit în ajutor şi când Totila a aflat ce realizase Belisario în atât de puţine zile, s-a îndreptat imediat spre zidurile Romei. Acolo unde ruinele zidului erau prea largi, Belisario a construit nişte şanţuri şi, nereuşind să ridice şi Porţile oraşului din cauza apropierii duşmanului, şi-a pus cei mai bravi şi valoroşi soldaţi la garda şanţurilor. Cu proviziile pe care şi le făcuse a reuşit să ţină pieptul cu vitejie numeroaselor atacuri Gotice, provocându-le acestora multe pierderi. Şi deşi Totila fusese lăudat în slăvi pentru toate acţiunile fericite pe care le întreprinsese până atunci, iată că pentru această nefericită zi, a început să fie ocărât şi calumniat. Pentru că vulgul ignorant judecă prudenţa unui Căpitan prin prisma rezultatului. Dar Fortuna, ca Doamnă peste toate lucrurile, trebuie să aibă şi ea partea ei. Nereuşind nicio acţiune la Roma, Totila s-a retras imediat la Tivoli, pământ pe care-l distrusese deja şi, ridicându-i ziduri şi creându-i şanţuri, ascunse aici toate bogăţiile şi lucrurile cele mai dragi şi de preţ. Giovanni, unul dintre Căpitanii Romani, a ajuns aici pe neaşteptate împreună cu nişte bande de cai şi a eliberat toţi Romanii ce fuseseră făcuţi prizonieri de către Goţi în Capua, apoi i-a trimis în Sicilia. Totila s-a necăjit foarte tare şi i-a atacat şi învins, dar nu le-a produs mari daune căci soldaţii Impăratului au luat-o cu toţii la fugă în Otranto.

Pentru a întări războiul în Italia, Împăratul i-a mai trimis lui Belisario o nouă armată, dar acesta, pentru puţinele forţe de care mai dispunea, s-a hotărât să-şi ia un răgaz. Ajunsese între timp şi soţia sa la Constantinopolei şi-i ceruse cu stăruinţă Impăratului fie să-l trimită acasă, fie să-i trimită o armată mai mare pentru a pune capăt războiului. Iustiniano a decis atunci să-l revoce pe Belisario, iar după plecarea lui, Totila a reocupat Roma, de data aceasta într-un alt fel: a refăcut zidurile şi printr-un nou edict a rechemat toţi Romanii care duceau o viaţă mizeră în zonele învecinate şi i-a convins să repopuleze oraşul, în care el îşi va aşeza reşedinţa. A trecut apoi cu armata în Sicilia şi a distrus întreaga provincie. Ca şi cum s-ar fi trezit dintr-un somn profund, Împăratul a trimis multe ajutoare sub comanda lui Artabane, iar Căpitanului general Germano, i-a trimis şi mai multe forţe şi i-a dat sub îngrijire întreaga Italie. Acesta era un bărbat foarte valoros şi curajos şi pentru că avea în spate o armată războinică şi, mai ales, era căsătorit cu una dintre fiicele Amalasuntei, a reuşit să-i terorizeze pe Goţi; totuşi, pentru că oricum soarta decide în chestiunile umane, tocmai când se pregătea să intre cu armata în Italia, s-a îmblonăvit fulminant în Grecia şi a murit.

Totila, care căuta să strângă prietenii oriunde, pentru a încerca atacarea Imperiului din mai multe părţi, a scris mai multe scrisori şi promise lucruri mari, astfel că Schiavonii au acceptat oferta sa şi, în număr mare, au trecut împreună Dunărea atacând devastator Imperiul, lângă Adrianopole. Grecii au reuşit până la urmă să-i alunge pe Barbari, dar cu foarte mari pierderi.

Împăratul a înţeles puterea inamicului pe care îl avea şi în Italia şi în afara ei şi a decis să-l trimită pe Eunucul Narsette, mare Căpitan de război, cu o imensă armată, în Italia. Acesta a trecut prin Dalmaţia şi pe la graniţa cu Venezia, cu ajutorul navelor Veneţilor. În acest timp, Goţii asediau Ancona pe mare şi pe uscat, astfel că Narsette a strâns mare armată de Greci, Veneţi şi Dalmaţi, cu toţii mari cunoscători în chestiuni maritime, şi a atacat cu putere armata Goţilor, deşi aceştia erau în număr mai mare faţă de navele lor. Şi pentru că Goţii erau foarte puţin pricepuţi în lupta pe mare, cu cele 47 de galere de care dispuneau, au primit cu atâta greutate acest atac, căci lemnele, în anumite locuri erau prea îndepărtate unele de altele, iar în altele, ramele erau atât de jos, încât şi lemnele şi ramele se loveau unele de altele şi se încurcau între ele; ce este mai grav este că Goţii ori ar fi trebuit să combată, ori să-şi întoarcă galerele, iar când au virat, au început să cadă de pe punte cu toţii în mare, fiind învinşi de Greci şi Veneţi şi suferind multe pierderi.

Ca mulţumire pentru ajutorul primit de la flota Veneţilor, Narsette va contribui mult la dezvoltarea lagunelor noastre, aşa cum voi arăta la locul potrivit. Eunucul a luat apoi armata din Ravenna şi s-a îndreptat spre Totila care, cu toate forţele statului Gotic a încercat să şi-i alăture şi pe Francezi, dar nu a reuşit. Aceştia, în timp ce Italia ardea în urma acestui sângeros şi lung război, trecuseră munţii şi ocupaseră câteva teritorii în Galia Cisalpină, care apoi a luat numele de

Lombardia.

Ajuns în faţa inamicului şi dorind să se lupte în câmp deschis, Totila a intrat în mijlocul celor două armate; a apărut singur pe cal, cu o lance în mână şi fugea la dreapta, apoi la stânga, apoi înainte şi se oprea şi făcea totul cu atâta măiestrie şi agilitate, încât a fost numit cel mai bun călăreţ al lumii. Dar ce era cel mai admirabil, era că fugea cu lancea joasă, aproape răzând pământul, apoi o învârtea şi o ridica în sus cu atâta graţie. Acest mod se mai vede şi astăzi la Turci, care sunt reputaţi a fi excelenţi călăreţi, iar eu, autor al prezentei Istorii, Veneţian, am reuşit cu brio, de multe ori, să fac acelaşi lucru.

Când a ajuns un contingent de 2.000 de cai pe care-l aştepta, Totila i-a atacat pe Greci cu duritate; pe de-o parte erau deci Grecii care, pentru că-i mai învinseseră o dată pe Goţi erau acum şi mai formidabili, iar pe de alta erau Goţii, care doreau să-şi arate superioritatea şi să se bucure în pace de statul cucerit. Victoria a fost astfel incertă, însă după ce Totila a fost ucis, Goţii au fost înfrânţi, spre marea onoarea a lui Narsette. Fortuna iar a demonstrat că nu poate sta într-un loc, ci că variază, precum Luna, cu ale ei aripi mortale.

Şi pentru că pierduseră Italia, iar numele Ostrogoţilor aproape că dispăruse, Belisario a dorit să reintre în scenă, să redevină acel valoros Căpitan de odinioară, astfel că a făcut tot ce i-a stat în putinţă pentru a recuceri provincia pierdută. După moartea lui Totila, a pierderii armatei în mare, statul lor rămăsese pustiit, dezarmat şi, aproape, fără niciun fel de ajutor sau susţinere.

Goţii care au mai rămas l-au ales ca Rege pe Teia Gotul om, se poate spune, foarte valoros. El a moştenit tot tezaurul lui Totila din Marca, a încercat să-i regrupeze pe Goţii care se aflau de-o parte şi de alta a Italiei şi, pentru a avea succes în acţiune, a trimis soli şi scrisori Francezilor, încercând să obţină ajutorul acestora. A motivat ajutorul explicându-le că, aşa cum Goţii au fost smulşi din teritoriile pe care le ocupaseră, tot aşa să se aştepte şi ei căci, provinciile pe care ei le ocupau, aparţineau Imperiului Roman, la fel ca şi Italia.

După ce îl ucisese pe Totila, Narsette avansase victorios spre Roma, reuşind să-i supună Împăratului toate oraşele care se aflau dincolo de Apennini. Atunci Goţii au început să-i măcelărească pe toţi Romanii care le ieşeau în cale, iar Teia cerea ajutorul Goţilor şi Francezilor din toate provinciile Italice. Aceştia din urmă nu au fost interesaţi de solicitarea lui Totila, ei considerând că ar fi mai bine să îndulcească relaţia cu Impăratul şi nu să îl irite mai rău. Teia a intrat cu Goţii săi în câmpiile Romei într-un mod insolit, reuşind să adune şi toate forţele statului Gotic. Narsette s-a apropiat şi el cu ai săi de limita râului Dracone (n.t. astăzi Sarno), de unde amândoi aşteptau să se facă zi şi să înceapă lupta. S-a întâmplat însă ca Narsette să pună stăpânire pe navele Goţilor, fapt care i-a dezorientat şi i-a făcut să se retragă pe un munte din apropiere. Şi pentru că erau înfometaţi şi nu mai aveau nimic de pierdut, au decis să moară vitejeşte, cu arma în mână. Au atacat astfel prin surprindere tabăra Romană, iar Teia a fost primul care a asaltat, căci recunoscut fiind de către duşmani, au sărit cu toţii pe el, iar ca om excepţional ce era, a reuşit să ţină piept furiei atacatorilor, ucigând cu mâna sa atât de mulţi cum istoria nu a cunoscut vreodată, aşa cum ne mărturisesc chiar inamicii săi, precum Procopius, care a scris mult despre acest argument. Şi pentru că lăncile şi suliţele cădeau încontinuu peste el, îşi schimba mereu scutul, dar la un moment dat a fost prins de o săgeată în picior şi peste puţin timp a murit. Şi deşi Teia murise, în loc ca Goţii să domolească ritmul bătăliei, au început să împingă şi mai tare, ca oameni valoroşi ce erau şi încercau să aibă cu toţii acelaşi sfârşit glorios, luptându-se aşa toată ziua până se lăsase noaptea, iar a doua zi au luat-o de la capăt cu aceeaşi stare de spirit şi iar până seara, cu atâtea victime cum nu s-au mai văzut vreodată. Într-un final, aflându-se într-o disperată situaţie, Goţii au convenit cu Narsette că vor abandona Italia, o vor lăsa liberă în custodia Romanilor şi vor jura solemn că nu-l vor mai deranja niciodată pe Impărat. Le-au restituit Romanilor cetăţile şi banii publici şi cu familiile, cu puţinele bunuri pe care le mai aveau, puţini câţi mai erau şi slăbiţi de putere au părăsit teritoriul şi s-au amestecat apoi printre ceilalţi Barbari, iar numele Ostrogoţilor a dispărut. Acesta a fost sfârşitul Imperiului Gotic în Italia, după 18 ani de la începerea războiului de către Iustinian.

GETICUL
CARTEA A ŞAPTEA
(despre Vizigoţi)

Imperiul Vizigoţilor din Spania a fost de la început mare şi puternic, de când Vualia i-a învins pe Vandalii ce ocupaseră acea provincie. S-a văzut şi din acţiunea pe care a întreprins-o împotriva lui Attila că această naţiune a avut sub conducere atâţia oameni, cât au avut Romanii şi alţi Barbari împreună. În plus, pentru că au fost atât de puternici, au stăpânit mai mult decât ceilalţi Goţi despre care am vorbit în cărţile anterioare. Vă spun doar că Vizigoţii au avut originea din Hercule şi Ilea, Regina Geţilor, care l-au avut ca fiu minor pe Scita, ce şi-a încins brâul numit Balţ şi a tras cu arcul lui Hercule. Acesta a fost şi tatăl lui Hercule Germanul (n.t.Alemanus Hercules), cel care-i va învinge pe Sarmaţi. Chiar dacă Istoricul Ablavius spune că atunci când Geţii s-au oprit la fluviul Tanais (n.t. Don), după ce s-a rupt podul sub Filimer, cei care au rămas la Apus şi-au spus Vizigoţi, iar cei care au rămas la Răsărit şi-au spus Ostrogoţi, cu acest lucru eu nu sunt de acord, căci Geţii care au rămas acolo nu puteau fi decât Masageţii, despre care ar trebui vorbit foarte mult.

Iordanes spune că numele Balţilor a luat naştere de la îndrăzneala lor, pentru că *balt,* în acea limbă, însemna îndrăzneţ. Dar este mai veridic însă să credem ca acesta să fi avut origine de la *Balţul* lui Hercule şi de la temeritatea lui Scita. Oricum ar fi, se ştie că familia Balţilor a stăpânit peste Vizigoţi când despărţiţi de Ostrogoţi, când împreună cu aceştia, au stat uniţi în Sciţia şi au adus mari daune Imperiului Roman, au ruinat Italia, au prădat Roma şi din Franţa au trecut apoi în Spania, sub conducerea Regelui lor Vualia.

Vualia s-a stabilit la Toulouse unde, pentru a crea fundamentele pentru noul său stat şi pentru a-i alunga din provincie pe Barbarii care o ocupau, a strâns o bună pace cu Romanii şi s-a luptat cu Vandalii şi Alanii rămaşi în Betica, iar după ce l-a ucis pe Gunteric, a pus stăpânire peste ţara lor. După moartea lui Vualia, a fost ales Rege Teodoric, sub domnia căruia Goţii au crescut atât de mult în putere şi măreţie, încât Romanii, temându-se de dezastrele pe care le-ar fi putut provoca, l-au trimis pe Ezio, patriciu Roman şi mare Căpitan de război, cu o imensă armată pentru a-i combate.

Dar între timp, Attila se pregătea de război şi nimeni nu ştia împotriva cui, astfel că Vizigoţii şi Romanii au legat din nou pacea şi au hotărât să lupte împotriva lui Attila, sub acelaşi stindard. O dată ajuns în Franţa, Attila a fost atacat în Câmpiile Catalaunice, iar Goţii au avut parte de acea ilustră victorie care a fost celebrată de atâţia scriitori, dar care s-a terminat însă cu moartea lui Teodoric. Combătând vitejeşte, a căzut de pe cal şi pentru că nimeni nu l-a recunoscut a rămas pe câmp, călcat în picioare de ai săi. Acesta era deci Căpitanul care ar fi murit în acea zi, despre care îi vorbise Aruspicele lui Attila, atunci când i-a fost cerut să prezică cercetând în măruntaiele animalelor, aşa cum era obiceiul gentil.

Ezio şi-a dat seama de valoarea lui Torismund şi de puterea Vizigoţilor şi a luat hotărârea de a nu duce la bun sfârşit lupta împotriva lui Attila, căci se temea, că o dată înlăturat acesta, Vizigoţii ar fi crescut în măreţie şi ar fi oprimat Imperiul. A căutat pretext deci şi i-a spus lui Torismund într-o manieră destul de elegantă, că ar fi mai bine să se reîntoarcă în Spania, pentru că, în lipsa sa, fraţii săi ar fi putut să uneltescă vreun motiv în proaspătul lor Regat. Torismund l-a ascultat, s-a sfătuit şi cu ai săi, apoi a trecut în Spania; între timp, Attila a trecut din Lamagna în Franţa în lupta împotriva Alanilor care locuiau în zona fluviului Liger (n.t. Loire). S-a gândit atunci, că după ce Attila i-ar fi învins pe Alani, ar fi atacat şi statul său astfel, fără a mai pierde un moment, a trecut în ajutorarea trupelor Alane şi într-o singură zi, prin deosebită vitejie, a reuşit să-l distrugă pe inamic, umplându-se de glorie. Faima Vizigoţilor a crescut şi a devenit cunoscută apoi de toate naţiunile lumii.

După o victorie atât de importantă, Torismund s-a reîntors la Toulouse unde, în linişte, a

condus statul Goţilor spre o nobilă pace. Dar într-o zi s-a simţit rău şi, în timp ce i se lua sânge dintr-o venă, a fost asaltat de un grup de conjuraţi conduşi de Ascalure, un supus dintre ai săi. In toată dificultatea sa, cu toate spadele care-i veneau peste, cu vena tăiată care pierdea sânge, cu mâna rănită a reuşit să apuce un scaun şi cu toată valoarea lui de mare Rege a reuşit să ucidă pe câţiva apoi, nemaiputând combate, a murit. Imediat, Nobilii Vizigoţi l-au făcut răspunzător pentru această moarte pe Teodoric, fratele lui, şi dorinţei lui de a domni. Acesta a negat vehement, cu constanţă, că nici nu a făcut, nici nu a gândit aşa ceva şi atunci a fost făcut imediat Rege.

În timpul lui Teodoric, Rizaro, Regele Svevilor (n.t. Suebi/Suevi), numit de Spanioli Requiliano (Requirian) ce avea sub stăpânire provinciile Galiţiei şi Portugaliei, a declarat război Vizigoţilor, după ce Teodoric îi propusese pacea, cu multe şi onorate condiţii. Infatuat de câteva victorii pe care le obţinuse, Rizaro a ajuns până la graniţele León-ului care, împreună cu o parte din Franţa, era pe vremea aceea supus Imperiului Vizigotic. Teodoric a înţeles că vor trebui folosite forţe şi arme pentru a-l opri pe Regele inamic, astfel că şi-a adunat armata şi cu ajutorul lui Giundiac şi Ilperic, Regele Burgunzilor, au început un nou însângerat război, cu luptă valoroasă de ambele părţi, astfel încât o perioadă nu s-a ştiut cine a avut câştig. Apoi valoarea şi puterea Vizigoţilor şi a Burgunzilor a învins, Svevii au fost ucişi, iar Requiliano, deşi a încercat să fugă, a fost prins şi ucis.

Teodoric i-a graţiat pe Svevii rămaşi şi li l-a oferit ca Rege pe Achiulf. Om ingrat, uitând de beneficiul primit, îi va declara război lui Teodoric peste puţin timp împins fiind, aşa cum se presupune, de Svevi, care au fost dintotdeauna duşmani ai Vizigoţilor. Astfel, Teodoric s-a mai văzut nevoit încă o dată să lupte împotriva Svevilor, iar după luptă i-a alungat, iar pe Achiulf a trebuit apoi să-l ucidă. Acest eveniment nefericit i-a făcut pe Svevi să se umilească şi să implore iertarea lui Teodoric. Era prin natura sa un om bun şi nu numai că le-a oferit di nou graţierea, dar le-a dat şi imperiu şi posibilitatea de a-şi alege Rege, cu condiţia ca acesta să-i fie fidel şi supus. S-au reunit în consiliu, l-au ales pe Remismondo care, luând ca model faptele celor doi Regi dinaintea lui care fuseseră ucişi, şi-a înarmat Svevii şi i-a atacat pe Vizigoţi, ocupând Coimbra şi Lisabona. A regretat însă daunele pe care i le-a provocat lui Teodoric, astfel că i-a trimis prin ambasadori multe şi bogate cadouri, cerându-şi iertare de eroarea comisă.

Aşa cum Teodoric (n.t. Teodoric al II-lea) îl ucisese pe fratele său Torismund, tot aşa a fost ucis el însuşi de către fratele său Euric, care va deveni astfel imediat stăpân al Regatului. În timpul acestuia, Francii care stăpâneau o parte din Franţa, aşa cum vă voi povesti în cartea dedicată lor, au intrat într-un război civil, în care Siagro, fiul lui Egidio Romano, s-a ridicat împotriva lui Ilderic, Regele Francilor şi, după ce a cucerit oraşul Orlèans, a intrat cu armele în provincia Angers sau Andagavense, care era atunci sub ocupaţia Goţilor. Siagro i-a avut ca ajutoare pe Ratilo, Rege al Bretaniei, şi numeroasa armată a acestuia.

Între timp, Euric se temea că Bretonii ar fi putut ocupa Franţa şi i-ar fi atacat statul Gotic, astfel că şi-a adunat Vizigoţii, a cerut suportul Francilor şi Burgunzilor, iar după o sângeroasă luptă l-a ucis pe Ratilo, pe care Iordanes îl numeşte Riotimo. După această victorie, Euric a ocupat Bourgogne şi Auvergne şi i-a alungat pe Romanii stabiliţi aici şi, pentru a avea o solidă posesie peste cele două provincii cucerite, s-a înţeles pentru o bună pace cu Francii.

După dispariţia lui Euric, Alaric fiul îi va lua locul şi va conduce Regatul cu multă justiţie, respectând dorinţa tatălui său de a nu molesta graniţele nimănui şi de a confirma pacea cu Francezii. Francezii erau conduşi de Clodoveu şi tocmai se aflau în război cu Siagro, dar Regele Franc a reuşit într-o singură zi să-l învingă, iar acesta s-a văzut nevoit să fugă în Spania, la Vizigoţi. Cum spusesem, aceste două naţiuni erau însă unite în prietenie, astfel că Siagro a fost capturat de Alaric şi a fost restituit Regelui amic, cu condiţia expresă ca acesta să nu fie ucis. Dar imediat ce Clodoveu l-a avut înapoi pe Siagro, nu şi-a ţinut promisiunea şi l-a ucis, fapt care a alterat întreaga prietenie.Vizigoţii le-au declarat război Francezilor care, după nenumărate ofensive au reuşit să-l omoare pe Alaric şi, în glorie, i-au alungat pe Vizigoţi din Franţa până în munţii Pirinei.

Îndurerat de moartea ginerelui său Alaric, căruia i-o dăduse de soţie pe una dintre fiicele sale, Teodoric-Regele Italiei a dorit să iasă din defensivă şi, după ce l-a lăsat pe nepotul său încă copil sub îngrijire particulară, l-a trimis pe Viba cu 40.000 de Gepizi împotriva lui Clodoveu şi ca

răzbunare pentru moartea ginerelui său şi pentru a-i alunga pe Francezi din statul nepotului său.

Ajunsă şi în Spania vestea morţii lui Alaric, Vizigoţii au decis să-l aleagă ca Rege pe fratele iligitim al lui Alaric, pe Gesalaric. Impotriva lui şi cu scopul de a-i alunga pe Gepizi, Clodoveu îl va incita pe Gundeband, Regele Burgunzilor. Acesta şi-a condus armata împotriva Vizigoţilor, dar când a venit vremea atacului, ca un laş bastard, fără nici măcar să vadă o spadă, a fugit în Africa unde se spune că a trăit până la sfârşitul vieţii, deşi există zvonuri care atestă că el ar fi murit în Franţa.

După multe facţiuni, Gepizii au recucerit statul pierdut al lui Alaric, iar peste timp, când Amalaric a crescut în valoare şi în ani, a fost pus de însuşi Teodoric în Regatul patern, ca să se înveţe să-şi pună rădăcini, pentru a nu mai avea inamici cum avusese tatăl său. Mai mult, Clodoveu i-o va da de soţie pe Rotilda, una dintre fiicele sale, rudenie care va satisface pe toată lumea. Guvernul îl va lăsa în mâinile lui Tiod sau Tendiu sau Tendelisc, căci cu toate aceste nume este amintit de scriitori, care va merge în Spania pentru a-şi iniţia administrarea. Tânărul Rege a rămas în Franţa alături de soţia sa care i-a adus multe injurii şi crudelităţi, pentru că ea era de religie Catolică, iar el Arian. Ca urmare, fratele ei, Ildepert - fiul lui Clodoveu, într-un moment de infatuare i-a declarat război, iar după ce l-a ucis, a luat-o înapoi pe sora sa, în Auvergne, şi toate bogăţiile pe care le-a cucerit. Aceasta însă, fie pentru că s-a simţit rău din cauza morţii soţului, fie pentru că o fi existat un alt motiv, în timpul călătoriei a murit.

Guvernatorul Tendiu sau Tendelisc a devenit Regele Vizigoţilor în anul DXXXI (531), dar i-a rămas supus lui Teodoric al Italiei, după moartea căruia a cerut imediat să fie numit Rege. O dată investit, Francezii au intrat în Aragon, iar Vizigoţii sub comanda Căpitanului Tendelisc au reuşit să-i alunge din Spania.

După Tendelisc, în anul DXLVIII (548) a fost făcut Rege al Spaniei Teodigisglos, care fusese deja Căpitan al Vizigoţilor în luptele trecute. Om foarte injust, la sfârşitul celui de-al doilea an al domniei sale a fost ucis de proprii oameni, chiar în palatul regal din Sevilia.

A urmat apoi Atenusagil, pe care Spaniolii l-au numit Aguila, căruia Atanagild, zis şi Agilan, şi Goţii din Cordoba îi vor declara război. După o bătălie dură şi cu vărsare de sânge, Aguila, aproape învins, a cerut ajutorul Romanilor, care s-au gândit să-l trimită pe patriciul Liberio; acesta era însă ocupat în alte războaie şi nu s-a prezentat cu ajutor astfel că, după 5 ani de domnie, Aguila a murit iar Atanagild i-a luat locul. Tot atunci s-a şi Creştinat şi a murit de moarte naturală, la Toledo.

În anul DLIX (559) a urmat la domnie Loiba, care l-a luat drept companion în Regat pe Leonigild, fratele său sau poate fiul său, cum spun unii, primul domnind în Franţa Gotică, iar al doilea în Spania. După moartea lui Loiba, în anul DLXII (562) fiul său a rămas Rege în ambele Regate şi a avut 3 fii de la soţia sa Teodora, care era fiica lui Severiano, Duce de Cartagina. Ermegild, primul lor copil, o luase de soţie pe fata Regelui Franţei şi s-a convertit la Catolicism, după ce ani de zile fusese Arian. Vorbind într-o zi cu tatăl său despre chestiuni legate de credinţă a fost ucis de acesta cu o secure pe care o purta la brâu. Ceilalţi doi copii au fost Leandro, care mulţumită optimei vieţi pe care a condus-o a fost înscris în Catalogul Sfinţilor; iar celălalt a fost Sfântul Isidor, autor al multor opere docte. A fost, de asemenea, fiul său şi Recaredo, care a domnit după tatăl său, în anul DXC (590). Acesta a fost un Catolic desăvârşit, fapt care l-a împins să celebreze un Conciliu provincial în Toledo, ocazie cu care a condamnat erezia lui Ario şi i-a alungat din Spania pe toţi discipolii acesteia. Şi-a condus Regatul apoi în mod pacific, liniştit, dar o dată ce s-a îmbolnăvit, Francezii au profitat de această situaţie şi au intrat în Spania cu o armată de 70.000 de oameni. Neputându-se opune din cauza maladiei, Recaredo l-a făcut Căpitan pe Altidio, i-a dat mare număr de Goţi şi l-a trimis să combată împotriva inamicului. Altidio a luptat cu ferocitate făcându-i pe mulţi prizonieri, pe unii i-a ucis, pe alţii i-a alungat dincolo de Pirinei şi, încă nemulţumit, s-a luptat cu Căpitanii Împăraţilor Romani, ieşind mereu victorios.

După moartea lui Recaredo, fiul său Loiba va deveni Rege în anul DCV (605) căruia, imediat, Urigo îi va declara război, iar după o crâncenă bătălie, amândoi îşi vor pierde viaţa. După această luptă, Goţii îl vor alege ca Rege pe Viterigo care în luptele sale împotriva Împăraţilor Romani a fost mereu învins, dar nu pentru că nu ar fi avut experienţă în arme sau că nu ar fi fost un

luptător valoros, ci pentru că aşa i-a fost soarta. Oamenii lui l-au ucis până la urmă, nu se ştie dacă din cauza învingerilor suferite sau a altor cauze, dar se ştie că între începutul domniei lui Urig şi sfârşitul domniei lui Viterig au trecut 14 ani.

După atâtea eşecuri avute şi în afara şi în interiorul Regatului lor datorită Regilor aleşi, Vizigoţii au decis să-l aleagă pe Gundemir, în anul DCXIIII (614). Chiar de la începutul domniei a pornit un crud război în Gascogne, în urma căruia a distrus mare parte din acest teritoriu şi după ce a reuşit să domnească 3 ani, a murit şi a lăsat locul lui Sisebut. Scopul acestuia a fost să supună întreaga Spanie statului Vizigot, astfel a trebuit să se pregătească de război şi să-i alunge din provincie pe Romanii care deţineau aici câteva teritorii, acţiune care a avut reuşită. Trebuie să spun că în timpul acestuia a luat naştere erezia Acefalilor, care va fi combătută de Sfântul Isidor.

După al optulea an de domnie, Sisebut a murit şi i-a lăsat locul lui Recared (n.t. Recared al II-lea), care după primul an de domnie va muri. Goţii l-au ales atunci pe Cintila (n.t. Chintilă), unul dintre cei mai valoroşi şi puternici Căpitani ai acelui secol. După ce i-a alungat pe toţi Romanii din Spania şi a rămas singurul Monarh, i-a atacat pe Gasconii care invadaseră Aragonul şi i-a alungat în Gascogne, apoi a intrat şi el o dată cu ei pe pământurile lor, distrugând şi incendiind totul în cale. Dorind să strângă pacea cu el, Gasconii au fost nevoiţi să-i ofere oraşul Olite, din Navarra, iar după această nobilă victorie Chintilă s-a întors acasă şi a murit la Toledo, în al zecelea an al domniei sale.

I-au urmat apoi Sisuando, care a domnit timp de 5 ani, după care a urmat Chintilă al II-lea, în anul DCXLI (641), în vremea căruia a murit Isidor, Sfânt care a fost plâns de cele două Spanii. Chintilă a trăit, după investitura sa alţi 4 ani, iar după acesta a urmat Tulea, timp de 2 ani. Amândoi au avut o scurtă domnie, fapt care nu le-a permis să întreprindă vreo acţiune demnă de notat. Le-a urmat Cindasund, care şi-a condus Regatul timp de 10 ani în pace, lăsându-l ca moştenitor la Coroană pe Cindasund fiul, în anul DCLVII (657). Se va lupta şi el cu Gasconii, cam cu aceleaşi rezultate pe care le avusese şi Chintilă, deoarece această naţiune orgolioasă şi războinică nu a suportat vreodată faptul că a fost de atâtea ori învinsă şi alungată de către Goţi şi s-a reînarmat, reintrând în Spania, incendiind şi distrugând toate provinciile întâlnite. I s-a opus apoi Cindasund, care după ce a ucis mare număr dintre ei, a reuşit să-i alunge din nou din ţară. S-a reîntors apoi acasă şi cu ajutorul Sfântului Alfonso a reuşit să elimine definitiv din Spania erezia Pelagiană.

După moartea lui Cindasund, Vamba va deveni Rege al Vizigoţilor şi se va ridica cu armata sa împotriva lui Ilderic, Conte de Nimes. În această acţiune şi-l va alege drept Căpitan pe Paolo Grecul, războinic foarte valoros al acelui timp, căruia îi va supune sub comandă o mare armată. Paolo îi va fi însă infidel şi va face un pact cu Contele de Nimes şi nu ştiu cum au procedat, că l-au făcut pe Ducele de Cantambria să i se revolteze Regelui, acţiune care a fost susţinută de mulţi Nobili Spanioli şi de întreaga Franţă Gotică. Auzind despre discordiile civile apărute printre Vizigoţi, Gasconii s-au înarmat din nou şi au intrat în Celtiberia, distrugând întregul teritoriu. Regele şi-a adunat atunci oamenii şi după o sângeroasă luptă a reuşit să-i alunge din Spania dar, de data aceasta nu s-a mai mulţumit doar cu atât şi a trecut în Gascogne unde a ocupat câteva oraşe; reîntors acasă cu această mare şi formidabilă victorie şi-a împărţit toţi oamenii în aşa fel încât a creat 4 armate: pe una a trimis-o în Narbone, sub comanda unchiului său Desiderio, pe alta a trimis-o în Catalonia, pe alta la Toulouse şi ultima, sub comanda lui, a îndreptat-o spre Barcelona. În drumul său a ocupat alte oraşe şi fortăreţe ale rebelilor, pe aceştia făcându-i prizonieri şi deferindu-i Curţii, care i-a condamnat la moarte pentru toate delictele comise. Totuşi el i-a graţiat, iar după ce s-a întors victorios din război, a comandat ca Paolo Grecul să fie crucificat, dar mai întâi să-i fie acoperit capul cu o pânză, iar celorlalţi a pus să le fie tăiate bărbile, să li se scoată ochii, i-a învelit apoi în saci și după ce i-a trimis înapoi legaţi de cămile, i-a ucis pe toţi.

După tot acest tumult în care se aflase Spania câteva luni, Vamba a început reconstrucţia orașelor și a castelelor. Când Arabii și Agarenii, care prin corupţia numelui s-au numit Saraceni, se aflau deja sub secta Mahomedană și au trecut în Spania cu 270 de nave incendiind și distrugând întreaga ţară, Regele Vamba și-a strâns armata și a trimis-o în luptă împotriva lor. Deși Arabii au luptat cu bravură au fost învinși, iar navele lor au fost arse. Dar după ce i-a învins pe Saraceni, i s-a întâmplat Regelui un incident ciudat căci, pierzându-și memoria, s-a făcut frate într-o mănăstire din Pamperliga, unde a trăit până la sfârşitul vieţii (n.t. Vamba a fost deranjat de puterea crescândă a

clerului, care ameninţa autoritatea regală. I-a constrâns pe aceştia să facă serviciul militar şi i-a obligat să susţină cheltuielile pentru armată. I-a fost atunci administrată o băutură soporifică, iar după ce şi-a pierdut cunoştinţa l-au îmbrăcat într-o tunică de frate şi i-au ras părul, fapt care îi interzicea dreptul de a mai domni, apoi l-au încoronat pe Ervig)[11].

I-a urmat acestuia Ervig, care a devenit Rege în anul DCLXXXV (685) şi care după 7 ani de domnie va muri fără să fi întreprins vreo faptă notabilă. I-a urmat Egita, fratele său, care a domnit 10 ani. Apoi fiul acestuia, Vitiza, în anul DCCII (702), care i-a semănat foarte mult tatălui său în vicii şi cruzime, pentru că le-a dat dreptul preoţilor de a avea soţii şi a mai făcut multe alte rele, fapt pentru care lumea a început să vorbească rău despre el în toată Spania. Suspectând că populaţia ar unelti împotriva lui, a trimis să fie distruse toate zidurile oraşelor, să fie dărâmate castelele şi alte fortăreţe. Trăia pe vremea aceea în Cordoba Teodifredi, din casa regală a Goţilor, împreună cu soţia sa descendentă tot din sânge Regal, pe care Vitiza a început să-l suspecteze, aşa cum fac de obicei violenţii cu oameni buni, pentru a le demonstra superioritatea. Invidia lui creştea şi, de asemenea gândul că popoarele l-ar fi dorit pe el ca Rege, fiind om atât de bun şi atât de valoros; gelozia a crescut şi mai mult, atunci când fiul acestuia, Roderic, era considerat unic în Spania în valoare, în frumuseţe, în virtuţi şi toată lumea îl reputa binecuvântat. Atunci crudul Vitiza a comandat ca tatălui şi fiului să le fie scoşi ochii. Teodifredi a rămas fără ochi, dar Roderic a reuşit să fugă şi s-a adăpostit la Roma, unde a primit multe ajutoare de la Impăraţii Romani. Aceştia i s-au alăturat şi au trecut cu armata în Spania, căreia i s-au adăugat oameni pe parcurs datorită justei cauze. După ce l-au găsit pe Vitiza şi s-au luptat cu valoare de ambele părţi, l-au prins, iar Roderic i-a scos ochii şi l-a întemniţat în aceeaşi închisoare unde acesta îl împinsese pe tatăl său. Astfel şi-a cucerit Regatul, care oricum îi era desemnat pentru valoare, pe care l-a condus în pace până la sfârşitul vieţii.

Acestuia i-a urmat fratele său Acosta, în anul DCCIX (709), care a mai trăit doar 3 ani după aceea şi nu a făcut nimic care să poată fi amintit. In anul DCCXII (712) a fost făcut Rege Don Roderigo, ultimul descendent al casei regale a Goţilor, iar domnia acestuia a început în momentul în care Carol cel Mare punea stăpânire pe Regatul Franţei. Nenorocirea acestui Rege şi a familiei Gotice a fost că acesta se îndrăgostise extraordinar de fata unui Conte ce îi era supus, pe care îl chema Giuliano. Dorind să culeagă fructul acestei iubiri şi neputând, din cauza onestităţii şi pudicităţii tinerei fete, în timp ce tatăl ei a plecat ambasador în Franţa, el a profitat în plin de această situaţie. Când tatăl ei s-a întors în Spania şi a înţeles grava faptă comisă, s-a prefăcut în faţa Regelui că nu ştie nimic şi după câteva zile, deşi se aflau în inima iernii, a trecut în Africa împreună cu familia sa, într-un oraş numit Lepte, unde s-a dus să-l caute pe Muca, ce stăpânea pe-atunci Africa împreună cu mulţi Arabi, fiind supus Regelui Arabiei. Giuliano i-a povestit acestuia ultrajul pe care l-a suferit din partea Regelui Roderigo şi marea lui dorinţă de a-şi spăla această pată de ruşine printr-o memorabilă răzbunare. Astfel, el venea la Muca pentru a-i propune un mare şi bogat Imperiu, explicându-i că orice acţiune ar fi întreprins împotriva Regelui Spaniei, i-ar fi fost nu numai utilă, dar l-ar fi şi umplut de glorie şi şi-ar fi deschis calea pentru întreprinderea unor noi acţiuni pe viitor. Mai mult, i-ar fi răzbunat şi pe Arabii care fuseseră ucişi cu ani înainte de către Regele Vamba, iar prin faptul că el i-ar fi fost alături, putea să creadă că mulţi Nobili Spanioli l-ar fi favorizat, căci el avea mulţi prieteni şi rude care să i-ar fi ajutat în tot ceea ce şi-ar fi propus naţiunea Arabilor să realizeze, ulterior, în Spania. Şi pentru că Regele era urât de moarte de toată lumea pentru cruzimile sale, toţi aşteptau un comandant care să dea drumul revoltei şi chiar dacă ar fi fost ei Arabi, toată lumea i-ar fi urmat. L-a încântat cu propunerea şi i s-a şi propus ca ghid într-o expediţie atât de uşoară, de mare faimă, de extremă utilitate datorită bogăţiilor pe care le stăpânea Spania. Aflând toate aceste lucruri, Muca l-a trimis pe Giuliano la Regele Ulit, în Arabia, care, după ce a auzit această propunere, i-a trimis lui Muca scrisoare prin Giuliano, în care îi cerea să îi acorde sprijin total pentru ca această acţiune să aibă reuşită. I-a mai dat 100 de cai şi 400 de infanterişti, toţi sub conducerea unui foarte valoros Căpitan pe nume Tariffe.

Trecând marea cu aceste ajutoare, Giuliano l-a sfătuit pe Căpitanul Arabilor că ar fi mai bine pentru siguranţa reuşitei să stabilească un loc pentru marină, unde să se poate retrage în caz de

11 extras din Storia Universale, vol. VII, Cesare Cantu, pag.242, Torino – 1841)

nevoie sau unde să le ajungă alte ajutoare şi provizii din Africa. Atunci au construit un oraş căruia i-au dat numele Căpitanului Arabilor, Tariffe (n.t.Tenerife). Aici Giuliano le-a explicat alor săi motivul venirii sale şi dorinţa sa de a se răzbuna pe Rege, astfel aceştia s-au strâns în număr mare şi s-au alăturat Arabilor şi au trecut prin Algeciras, pe care Giuliano o guvernase din ordinul lui Don Roderigo.

Văzând progresele realizate şi loialitatea marelui Conte, Arabii din Africa au decis să-i mai trimită 12.000 de cai şi număr mare de infanterişti. Regele Roderigo a presimţit aceste acţiuni ale Contelui şi l-a trimis pe vărul său Ignico care, după câteva încercări a fost învins de Arabi. După ce au trecut de acest obstacol, Maurii au început deprădarea Spaniei şi l-au constrâns pe Rege să-şi întărească rândurile şi să intre el însuşi în luptă. Bătălia a fost teribilă şi înspăimântătoare, s-a combătut încontinuu timp de 8 zile, doar noaptea retrăgându-se peste palisade. Dar pentru că doi fii ai fostului Rege Vitiza s-au revoltat şi ei Regelui, Maurii au devenit stăpâni în zona rurală. Deşi în acea a opta zi lupta s-a încrâncenat, iar Regele s-a luptat cu ferocitate făcând lucruri incredibile, până la urmă a fost ucis împreună cu armata. Totul s-a întâmplat într-o zi de Duminică, în anul DCCXIX (729), pe data de 11 septembrie.

Maurii au ieşit învingători şi au pus stăpânire pe întreaga Spanie, iar Goţii au fost nimiciţi aproape în totalitate, din cauza unui singur om, această antică şi nobilă naţiune a dispărut. Este adevărat că Spaniolii care s-au salvat retrăgându-se în munţi l-au ales ca Rege apoi pe Don Pelagio, dar el nu descindea din Goţi şi nici nu s-a mai auzit de Goţi în Spania, după ce Maurii au pus aici stăpânire.

Deşi în Lamagna (n.t. Germania) există popoare care se dau drept Goţi sau ieşite din aceştia, ei nu sunt Goţi adevăraţi. Este doar timpul care macină tot ce întâlneşte, care vrea să-şi menţină imperiul asupra unor certe naţiuni, ca să facă cunoscut tuturor că nimic din ceea ce este aici jos, nu poate să scape de el.